

I. OBRAZLOŽENJE

Uvod

Na temelju članaka 13. i 14. stavka 1. Zakona o prostornom uređenju ("Narodne novine" br. 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), članka 26. Statuta, Općine Lovas («Službeni vjesnik Vukovarsko-srijemske županije» br. 11/01) Općinsko vijeće Općine Lovas na redovnoj sjednici održanoj dana 13. svibnja 2004. godine donijelo je Odluku o izradi Prostornog plana uređenja Općine Lovas.

Općina Lovas formirana je u svibnju 1993. godine temeljem Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj i sastavni je dio Vukovarsko-srijemske županije.

Na prostoru Općine Lovas nalaze se dva naselja: Opatovac i Lovas, koji je ujedno i općinski centar.

Općina Lovas kao jedinica lokalne uprave i samouprave ima Ustavom Republike Hrvatske zagarantirano pravo na lokalnu samoupravu, koje obuhvaća pravo odlučivanja o potrebama i interesima građana lokalnog značenja, a osobito o:

- uređivanju prostora i urbanističkom planiranju,
- uređivanju naselja i stanovanja,
- komunalnim djelatnostima,
- brizi za djecu, socijalnoj skrbi, kulturi, tjelesnoj kulturi i sportu,
- zaštiti i unapređenju prirodnog okoliša,
- protupožarnoj i civilnoj zaštiti.

Obveza donošenja Prostornog plana uređenja Općine Lovas utvrđena je člankom 23. Zakona o prostornom uređenju ("Narodne novine" broj 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04) i Prostornim planom Vukovarsko-srijemske županije («Službeni vjesnik Vukovarsko-srijemske županije br. 07/2002»). Zakonom je utvrđeno i da:

«Prostorni plan uređenja općine utvrđuje uvjete za uređenje općinskog područja, određuje svrhovito korištenje, namjenu, oblikovanje, obnovu i sanaciju građevinskog i drugog zemljišta, zaštitu spomenika kulture i osobito vrijednih dijelova prirode u općini.

Prostornim planom uređenja općine može se utvrditi obveza izrade detaljnijih planova uređenja prostora za uža područja na teritoriju općine.»

Novim političko-teritorijalnim ustrojem i restrukturiranjem gospodarstva stvorene su potrebe za ravnomjernijim gospodarskim razvitkom. Prostorni planovi prethodne generacije, izrađivani sedamdesetih i osamdesetih godina favorizirali su veće gradove u kojima su koncentrirani proizvodne, te javne i društvene funkcije. Manje sredine, a pogotovo one sa manjim brojem stanovnika, u tim su planovima zanemarivane, odnosno tretirane kao izvor imigracijskog stanovništva za velike gradove, a bez isticanja vlastitih prostornih i ambijentalnih posebnosti. Prostornim planom uređenja Općine posebno će se obraditi kulturna i prirodna baština područja kao izvor njegovog identiteta i posebnosti.

U analitičkom dijelu plana obradit će se karakteristike prostora, pejzaža, tipova i strukture naselja, prirodnih i stvorenih vrijednosti. Analizom demografskih pokazatelja i razvojnih kretanja u recentnom razdoblju odredit će se razvojni potencijali naselja i dijelovi prostora. Planska rješenja kojima će se odrediti modeli i procedure budućeg uređivanja prostora nastojat će uskladiti razvojne potrebe i potrebe zaštite kultiviranih vrijednosti prostora i naselja.

Prostornim planom uređenja Općine Lovas treba osigurati uvijete za samostalni razvoj područja Općine, iskoristiti prirodne kvalitete i resurse prostora, uz maksimalno očuvanje prirodnih i povijesnih vrijednosti. U svrhu toga potrebno je usmjeriti prostorno-razvojne prioritete u prvom redu na poboljšanje učinkovitosti već izrađenog i korištenog prostora te na stvaranju uvjeta za nove programe radi pokretanja gospodarskih aktivnosti i poboljšanja kvalitete života na ovom prostoru.

Ovim Prostornim planom utvrđuju se uvjeti za uređenje općinskog područja, određuje njegovo svrhovito korištenje, namjena, oblikovanje, sanacija građevinskog i drugog zemljišta, zaštita okoliša, te zaštita spomenika kulture i osobito vrijednih dijelova prirode, a sve u skladu s osnovnim smjernicama dokumenata prostornog uređenja, Strategije i Programa prostornog uređenja Države.

Plan sadrži osnove razvitka u prostoru, ciljeve prostornog uređenja, namjenu prostora, mjerila, smjernice, mjere i uvijete za korištenje, zaštitu i uređivanje prostora, te druge elemente od važnosti za područje Općine.

Izrada ovoga Prostornog plana koordinirana je s Prostornim planom Vukovarsko-srijemske županije, te su u svezi s tim i Odredbe za provođenje ovoga Plana obrađene u suradnji sa stručnjacima Županijskog zavoda za prostorno uređenje Vukovarsko-srijemske županije i Uredom državne uprave u Vukovarsko-srijemskoj županiji, Služba za prostorno uređenje, zaštitu okoliša, graditeljstvo i imovinsko-pravne poslove.

Izrada prostornog plana uređenja temelji se na sljedećim zakonima:

- Zakon o prostornom uređenju (NN 30/1994)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o prostornom uređenju (NN 68/1998, 61/2000, 32/2002 i 100/2004)
- Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/2001)
- Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN br. 10/97, 124/97, 68/98, 22/99, 117/99, 128/99, 44/00, 129/00, 92/01, 72/02, 83/02, 25/03, 107/03 i 175/03)

Sadržaj prostornog plana uređenja Općine propisan je «Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova» (NN 106/1998) i «Pravilnikom o izmjenama i dopunama pravilnika o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova» (NN br. 39/2004).

Postupak provedbe prethodne i javne rasprave, te usvajanja plana propisan je «Uredbom o javnoj raspravi u postupku donošenja prostornih planova» (NN 101/1998).

1. POLAZIŠTA

1.1. Položaj, značaj i posebnosti područja Općine u odnosu na prostor i sustav Županije i Države

Vukovarsko-srijemska županija smještena je u istočnom dijelu Republike Hrvatske. Nalazi se u grupi županija Istočne Hrvatske zajedno s Osječko-baranjskom županijom, Virovitičko-podravskom županijom, Požeško-slavonskom županijom i Brodsko-posavskom županijom.

Sa sjeverno-zapadne strane graniči s Osječko-baranjskom županijom, s zapadne strane graniči s Brodsko-posavskom županijom, sa južne strane graniči s Republikom Bosnom i Hercegovinom, a s istočne strane s Republikom Srbijom i Crnom Gorom.

Vukovarsko-srijemska županija konstituirana je 16. travnja 1993. godine. Sjedište Županije je u Vukovaru, a u sustavu Županije se nalazi 30 jedinica lokalne samouprave i to: 4 Grada i 26 Općina, s ukupno 84 naselja. Ukupna površina Županije iznosi 2.444,48 km² s ukupnim brojem stanovnika 204.768 prema popisu iz 2001. godine.

Prostor Županije obuhvaća dio slavonsko-srijemskog međuriječja na rubu Panonske nizine. To je ravnica iz koje se središnjim prostorom dižu uzvišenja diluvijalnog prapora. Reljefno se ističu dva odvojena uzvišenja: vinkovačko-đakovački ravnjak i vukovarski ravnjak koji istovremeno predstavljaju razvodnicu Dunava, tj. Vuke i Save. Đakovački ravnjak je nastavak je nastavka slavonskog gorja i dopire sve do Vinkovaca. Vukovarski ravnjak se širi prema istoku do crte Šarengrad – Bapska – Šid, odakle počinje Fruška Gora. Sjeverno i južno od ravnjaka prostiru se doline s razgranatom riječnom mrežom. Nadmorska visina prostora Županije se kreće od 78 – 204 m, pa je visinska razlika 126 m. Vododijelnica kod Vinkovaca je najniža točka od 92 m.

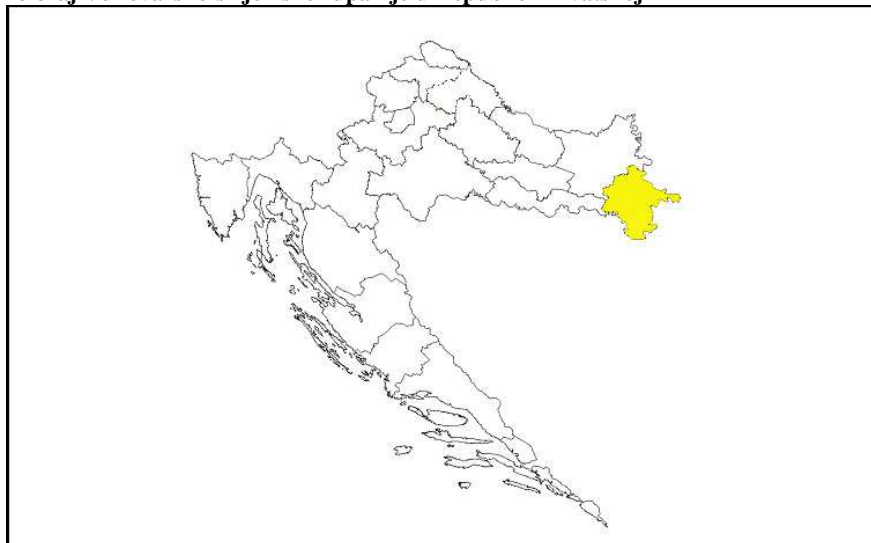
Na sjevernoj i sjeverno-istočnoj strani Županije prirodnu granicu čini rijeka Dunav, a na zapadnoj i južnoj strani rijeka Sava.

Županija raspolaže velikim kompleksima šumskog zemljišta šumama gdje dominira glasoviti slavonski hrast. Potencijal šuma je 1998. godine procijenjen na 19,9 mil. m³ drvene mase. Na području Županije značajna su nalazišta kvalitetne gline, te vrijedno naftonosno polje s crpilištima nafte i plina.

Razvojni činitelji Vukovarsko-srijemske županije: promet, industrija, energetika, poljoprivreda, turizam, infrastruktura i vodno gospodarstvo.

U energetske smislu značaj Županije je od posebnih važnosti za Republiku Hrvatsku zbog glavnih elektroprijenosnih koridora, državnih naftovoda i produktovoda, te značajnih nalazišta nafte i plina.

Položaj Vukovarsko-srijemske županije u Republici Hrvatskoj

Općina Lovas locirana je na istočnom dijelu Vukovarsko-srijemske županije na uskom izduženom području u smjeru sjever-jug, koji se proteže uz Dunav od Vukovara do Iloka, a dio je istočno slavonske ravnice.

Općina Lovas je pogranična općina, obuhvaća dio uskog pojasa uz rijeku Dunav, koji na sjeveru rijekom, na jugu kopnom graniči sa susjednom državom Srbija i Crna gora. Ukupna dužina graničnog pojasa iznosi 12 km – 6 km rijekom Dunav i isto toliko kopnene granice. Na istoku Općina Lovas graniči s Gradom Ilokom, na zapadu s Gradom Vukovarom i Općinom Tovarnik, te na jugu s Općinom Tovarnik.

Na području Općine uz općinsko središte Lovas u središnjem dijelu, postoji i drugo naselje Opatovac na istočnom dijelu općine na samoj obali Dunava.

Ukupna površina Općina Lovas iznosi 4252 ha ili 42,52 km², a sastoji se iz dvije katastarske općine: katastarska općina Lovas ukupne površine 2401 ha i katastarske općine Opatovac ukupne površine 1851 ha.

Općinu Lovas karakterizira najveći dio prostora kao osobito vrijedno obradivo tlo, znatno manja površina ostalih obradivih tla, te mala površina šuma gospodarske namjene.

Od infrastrukturnih koridora od interesa za Državu na području Općine Lovas nalaze se:

- trasa državne ceste D2 Osijek- Vukovar- GP Ilok (granica Srbije i Crne gore)
- DV 2 x 400 kV Ernestinovo – PE Dalj (planirani)
- DV 2 x 110 kV (planirani)
- JANAF, međunarodni naftovod i magistralni produktovod Sl. Brod-Vinkovci-Opatovac
- naftni prekrajno-skladišni terminal Opatovac
- nasip uz desnu obalu rijeke Dunav
- radio i TV sustav veza od RTV odašiljača Liske kod Iloka
- riječna državna luka i pristanište

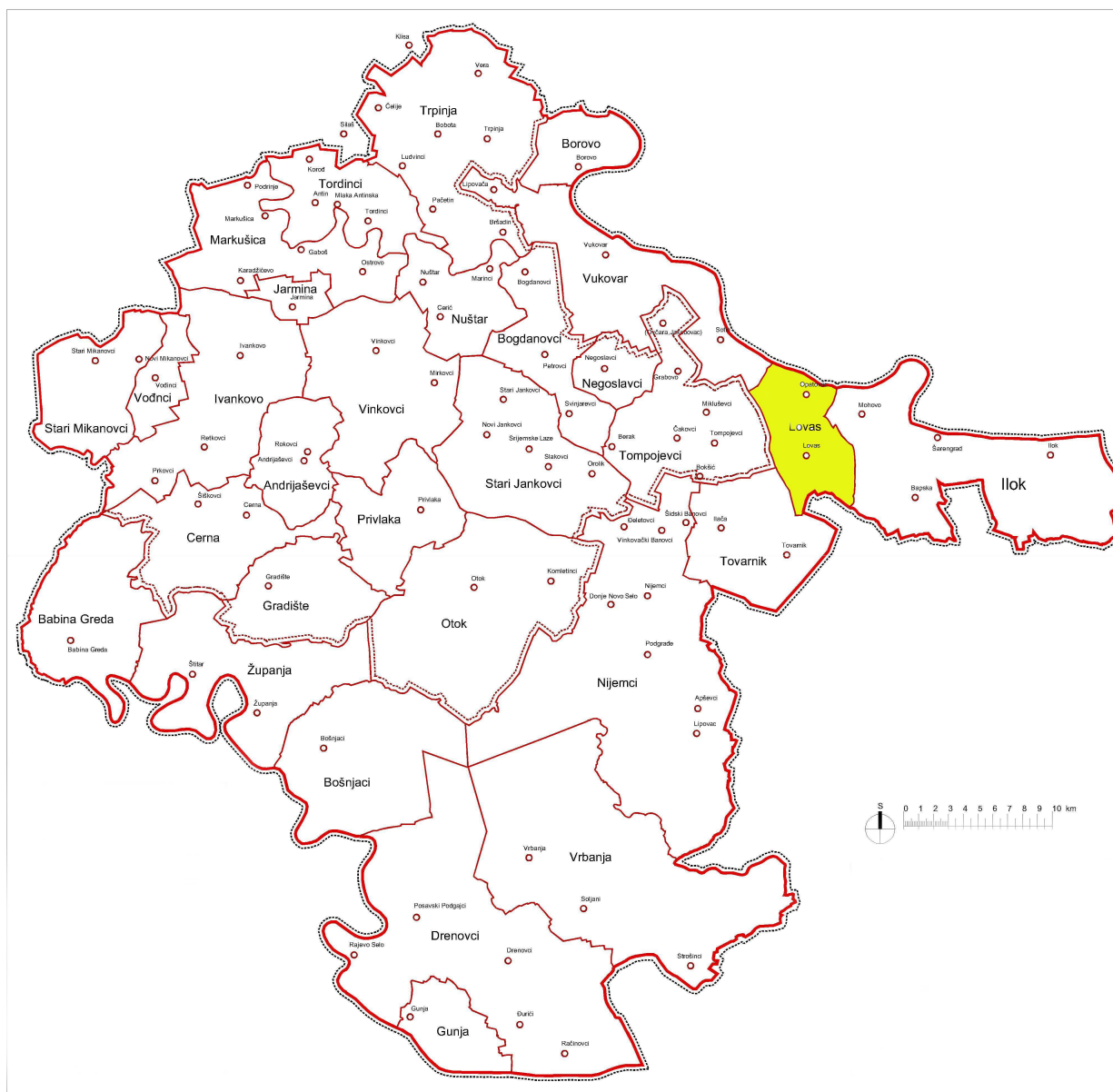

Za Općinu su značajni prometni pravci županijskih cesta:

- Ž4173 Sotin-Tovarnik
- Ž4174 Opatovac – Lovas – Ž4173
- Ž4198 (Lovas - (Ž4174) – Babska - Šarengrad (D2)).
- sustav vodotoka (kanal Bečka i kanal Zmajevac) koji utječu u dunavski rukavac

Većina domaćinstava s ovog područja ima svoj posjed i bavi se poljoprivredom kao osnovnom ili dopunskom djelatnošću.

Položaj Općine Lovas u Vukovarsko-srijemskoj županiji

RAZVOJ NASELJA KROZ POVIJEST

LOVAS

U pisanim dokumentima Lovas je prvi puta zabilježen 1385. godine kao Lovasci. U starim dokumentima nalazimo da je selo Lovas locirano tamo gdje je danas u lovaskom hataru velika Staro selo, istočno od današnjeg sela. Kundrovac je veliki hatar južno od bijelog Dola, na sredini između Ilače i Tovarnika. Pod konac 14. st. zapisan je jedan Lovas, a već godine 1404. navode se dva sela pod istim imenom, i to Veliki (Nagylovaz) i Slovački (Tothlovaz). U drugoj polovici 15. st. zabilježen je samo Dugi Lovas (Hozylovaz). Prema tome nema sumnje, da su u tom selu isprva bile dvije grupe stanovništva, jedna sasvim hrvatska i druga, veća, s pomiješanim naseljem različitih socijalnih tipova. U kasnijem razvijanju ili su se oba sela sjedinila u jedno dugo selo ili je Veliki Lovas dobio ime "Dugi". Iako je Lovas bio jako naselje, ipak u njemu nije bilo crkve, svakako zbog toga što je u njegovom prvom susjedstvu bilo nekoliko crkava. Selo Bijeli Dol zapisano je u poznatim spomenicima uvijek u službenom obliku "Belwegh", u kojem riječ welgh zapravo volgy, znači dol. Izvorno ime Lovasa dolazi iz mađarskog književnog jezika i znači konjušara. Međutim, vjerojatno su ga starosjedioci, koji su tada u Lovasu živjeli preuzeli, odnosno usvojili ga kao matično ime i zadržali ga do danas.

OPATOVAC

U starim dokumentima nalazimo da se selo Opatovac nalazilo na današnjoj lokaciji. U 14. st. nalazimo ga u rukama Hrvatskih (Horvath). Po imenu sudeći Opatovac je najprije iz jobagionske organizacije došao u posjed benediktinaca, te je prema samostanskom opatu i dobio ime. O samostanu benediktinaca u Opatovcu ili u njegovoj blizini nema jasnih vijesti. Ne donosi ih ni papin legat iz godine 1333.-1335. Ipak bi se moglo naslutiti da je kraj Opatovca stajao u 12. i 13. st., a onda i kasnije benediktinski samostan. U monasteriologiji poznata je opatija B. Djevice Marije "De Kopan in Sirmio". Kraj Opatovca postoji i danas na strani prema Lovasu veliki hatar koji se zove Kopinac. Sličnost tih imena Kopan i Kopinac i položaj kraj Opatovca, a i samo ime Opatovac upućuje na vjerojatnost na postojanje benediktinskog samostana na tom zemljištu. Kako je Opatovac izgrađen na Dunavu, u njemu je bila skela i luka, koje spominju već u posjedu Hrvatskih. Uz njih je bila i carina, koju su samo na brodarini skraja 15. st. cijenili 3 forinta. Zbog položaja Opatovac je lijepo napredovao, te ga godine 1491. nalazimo već kao trgovačko - obrtničko mjesto. Papin Legat iz godine 1333.-1335. nije u Opatovcu našao župu, kao ni u susjednom Vučjem Dolu. Ako je kraj Opatovca postojao u 13. st. Benediktinski samostan onda je to i shvatljivo. Ipak u popisu imanja Gorjanskih iz godine 1478. navode u Opatovcu crkvu, za koju veli da je od kamena i bez tornja, vjerojatno je da je crkva sagrađena isto u posjedovanju Gorjanskih, jer u popisu u darovnici iz 1387. godine nema spomena o njoj. Ona je svakako bila i župna crkva. U službenim spomenicima Opatovac zovu APATHY. Hrvatsko ime postojalo je i pod Turcima, i otuda, pretpostavljamo, i za dotursko vrijeme.

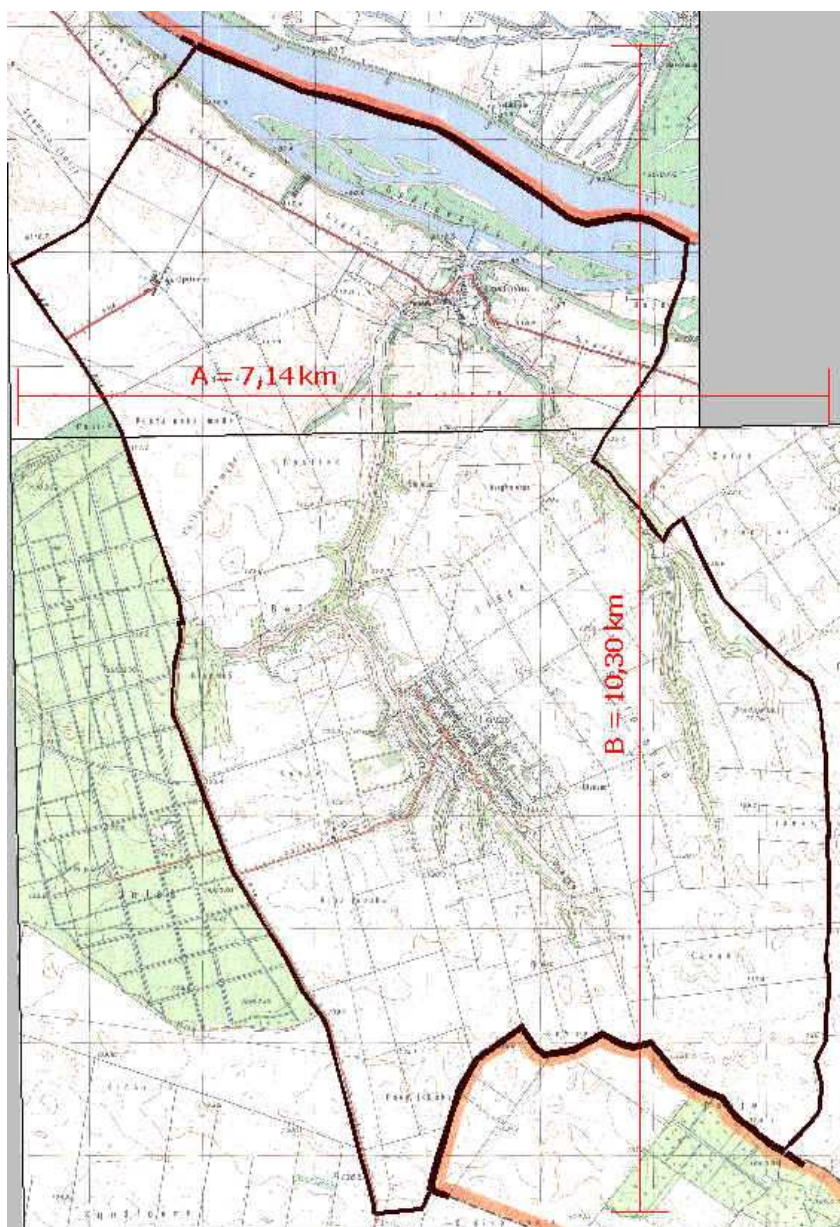
1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru

Općina Lovas Prema Zakonu o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN RH br. 90/92), ustrojena je Općina Lovas u svibnju 1993. godine sa sjedištem u istoimenom mjestu, a u okviru Vukovarsko-srijemske županije. U sastavu Općine Lovas nalazi se uz općinsko središte Lovas još jedno naselje Opatovac.

Općina Lovas zauzima površinu od 42,52 km², a sastoji se od K.O. Lovas površine 24,01 km² i K.O. Opatovac 18,51 km².

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine Općina Lovas ima 1579 stanovnika, od čega u općinskom središtu Lovas živi 1167 stanovnika i u naselju Opatovac 412 stanovnika. Gustoća stanovništva na području Općine Lovas iznosi 37,14 st/km².

Prostorni obuhvat Općine Lovas

Osnovni podaci o teritoriju Općine Lovas

OPĆINA LOVAS	km ² km	Udio površine i dužine u odnosu na Vukovarsko-srijemsku županiju
Površina	42,52	1,74 %
Dužina državne granice	9,337	-
Dužina županijske granice	-	-
Dužina međuopćinske granice	21,949	-

Ukupno općinskih granica 31,286 km.

STANOVNIŠTVO

Kretanje broja stanovnika prema popisima u razdoblju 1981.-2001.

Godina popisa	1981.	1991.	2001.
VUKOVARSKO - SRIJEMSKA ŽUPANIJA	224.111	231.187	204.768
OPĆINA LOVAS	2.264	2.231	1.579

Indeks kretanja broja stanovnika 2001. / 1981. 0,914 Vukovarsko-srijemska županija.

Indeks kretanja broja stanovnika 2001. / 1981. 0,697 Općina Lovas

Indeks kretanja broja stanovnika 2001. / 1991. 0,886 Vukovarsko-srijemska županija

Indeks kretanja broja stanovnika 2001. / 1991. 0,708 Općina Lovas

TABLICA 1.

POVRŠINE, STANOVNICI, KUĆANSTVA

ŽUPANIJA VUKOVARSKO -SRJEMSKA	Površina		Stanovnici				Stanovi				Kućanstva		Gustoća stanovništva
			Popis 1991		Popis 2001		Popis 1991		Popis 2001		Popis 1991	Popis 2001	Gnst Br. st./km ²
	Km ²	%	Br.st	%	Br.st	%	Br.st	%	Br.st	%	Br.st	Br.st	
ŽUPANIJA UKUPNO	2444,48	100	231187	100	204768	100	75258	100	69346	100	73964	66977	83,77
OPĆINA LOVAS	42,52	1,74	2231	0,97	1579	0,77	764	1,01	652	0,94	763	570	37,14

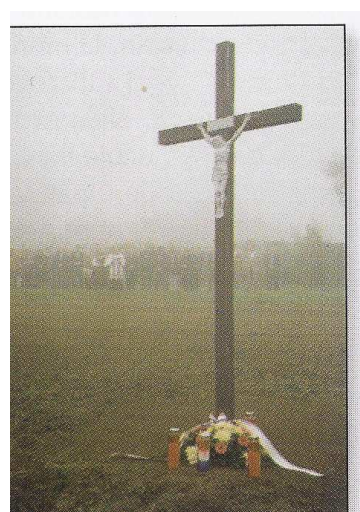
Komentar

Indeksi kretanja broja stanovnika pokazuju da je srpskom agresijom 1991. godine praktički došlo do demografske katastrofe na području Općine. Iz brojčanih pokazatelja gotovo je nemoguće sačiniti kvalitetnu demografsku analizu.

Tek potpunom revitalizacijom područja Općine, odnosno naselja Lovas i Opatovac, može se očekivati povrat dijela raseljenih stanovnika, te tek nakon budućeg popisa 2011. godine bit će moguće odrediti kvantitativnu i kvalitativnu demografsku analizu.

Masovna grobnica

Minsko polje

Stanovništvo prema popisu 2001.

- spolna struktura: - ukupan broj muški žitelji 746, što čini 47,25 % ukupnog stanovništva
- ukupan broj ženskih žitelji 833, što čini 52,75 % ukupnog stanovništva
- radni kontingent: - od ukupnog broja stanovništva efektivno radno sposobnih čini 918 žitelja u dobi od 15-59 - ž. (65 – m.), što iznosi 58,14 %.

Stanovništvo prema starosti

- djeca i stanovništvo mladenačke dobi do 19 godina (365 žitelja) što čini 23,12 %
- stanovništvo od 20 do 60 godina (759 žitelja) što čini 48,07%
- stanovništvo starije od 60 godina (449 žitelja) što čini 28,44%
- nepoznate dobne starosti 6 žitelja

Iz tablica i ovih podataka može se očitati da je struktura stanovništva prema starosti nezadovoljavajuća pogotovo u broju djece i stanovništva mladalačke dobe što je loš pokazatelj za budući demografski razvoj Općine. Samo povrat dijela raseljenog stanovništva mogao bi popraviti dobnu strukturu stanovništva.

Stoga će u svim dijelovima plana biti naznačene pretpostavke kako bi se to moglo i ostvariti.

Stanovništvo prema školskoj spremi

Pokazatelji stupnja obrazovanja i stupnja aktivnosti pokazuju da su najpovoljniji odnosi u županiji (veći centri), jer je tamo u proteklom razdoblju koncentriran i najveći broj radnih mjesta. Isto se odnosi i na stupanj aktivnosti. Proces koji su već ranije započeli te ovo novo teritorijalno ustrojstvo vjerojatno će doprinijeti daljnjoj decentralizaciji funkcije, a tim u svezi i ravnomjerniji razmještaj kadrova. Za Općinu Lovas možemo utvrditi da je preduvjet poboljšanja stupnja obrazovanja i povrat raseljenog stanovništva, ako se za to stvore uvjeti gospodarskog razvoja Općine.

Stanovništvo prema državljanstvu i narodnosti

Područje Općine Lovas nacionalno je gotovo homogeno. Može se iz podataka vidjeti da je Općina u proteklom razdoblju bila obuhvaćena velikom migracijom, odnosno progonstvom u vrijeme ratnih razaranja. Postojeće stanovništvo uglavnom je domicilno.

Dani Općine Lovas «Miholjski dani»

I. OBRAZLOŽENJE

Zaposleni prema pretežitoj aktivnosti, po starosti i spolu, popis 2001.

	Spol	Ukupno	Zaposlenici u bilo kojem sektoru vlasništva	Samozaposleni, ne zapošljavaju radnike	Individualni poljoprivrednici, ne zapošljavaju radnike	Samozaposleni, zapošljavaju radnike	Srednje škole			Rade samo po ugovoru o dijelu ili dobivaju naknadu u gotovini	Pomažući član obitelji u poduzeću i sl. nekog od članova kućanstva	Pomažući član obitelji na poljoprivrednom gospodarstvu	Ostali zaposleni
							Individualni poljoprivrednici, ne zapošljavaju radnike	Individualni poljoprivrednici, zapošljavaju radnike	Individualni poljoprivrednici, zapošljavaju radnike				
Općina Lovas	Sv.	477	396	3	40	10	1	2	4	16	5		
	m.	269	220	-	30	7	1	2	1	5	3		
15-19	ž	208	176	3	10	3	-	1	3	11	2		
	Sv.	10	9	-	-	-	-	1	-	-	-		
20-24	m.	7	6	-	-	-	-	1	-	-	-		
	ž	3	3	-	-	-	-	1	-	-	-		
25-29	Sv.	35	30	-	-	-	-	1	1	2	1		
	m.	14	11	-	-	-	-	1	-	2	-		
30-34	ž	21	19	-	-	-	-	-	1	-	1		
	Sv.	45	42	-	1	1	-	-	-	1	-		
35-39	m.	30	27	-	1	1	-	-	-	1	-		
	ž	15	15	-	-	-	-	-	-	-	-		
40-44	Sv.	46	37	1	3	2	-	-	2	1	-		
	m.	21	15	-	3	2	-	-	-	1	-		
45-49	ž	25	22	1	-	-	-	-	2	-	-		
	Sv.	86	76	1	3	4	-	-	-	2	-		
50-54	m.	45	38	-	3	3	-	-	-	1	-		
	ž	41	38	1	-	1	-	-	-	1	-		
55-59	Sv.	95	88	1	4	1	-	-	-	1	-		
	m.	52	49	-	3	-	-	-	-	-	-		
60-64	ž	43	39	1	1	1	-	-	-	1	-		
	Sv.	69	57	-	3	2	1	-	1	1	4		
65-69	m.	45	36	-	3	1	1	-	1	-	3		
	ž	24	21	-	-	1	-	-	-	1	1		
70-74	Sv.	42	34	-	6	-	-	-	-	2	-		
	m.	26	22	-	4	-	-	-	-	-	-		
75 i više	ž	16	12	-	2	-	-	-	-	2	-		
	Sv.	20	18	-	1	-	-	-	-	1	-		
75 i više	m.	15	14	-	1	-	-	-	-	-	-		
	ž	5	4	-	-	-	-	-	-	1	-		
75 i više	Sv.	9	-	-	8	-	-	-	-	1	-		
	m.	5	-	-	5	-	-	-	-	-	-		
75 i više	ž	4	-	-	3	-	-	-	-	1	-		
	Sv.	3	1	-	2	-	-	-	-	-	-		
75 i više	m.	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-		
	ž	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-		
75 i više	Sv.	9	1	-	5	-	-	-	-	3	-		
	m.	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-		
75 i više	ž	5	1	-	1	-	-	-	-	3	-		
	Sv.	5	-	-	4	-	-	-	-	1	-		
75 i više	m.	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-		
	ž	3	-	-	2	-	-	-	-	1	-		

Stanovništvo prema spolu i starosti, popis 2001.

Spol	Ukupno	STAROST																				
		0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94	95 i više	
Vukovarsko-srijemska županija	sv.	204768	12595	13064	13700	14700	14080	13928	13727	14879	14763	14296	12716	10000	11771	11787	8989	5524	1988	943	314	31
	m.	98470	6411	6636	6969	7486	7111	7137	6984	7556	7497	7189	6212	4753	5228	4959	3476	1592	529	270	63	6
	ž.	106298	6184	6428	6731	7214	6969	6791	6743	7323	7266	7107	6504	5247	6543	6828	5513	3932	1459	673	251	25
Naselje Lovas	sv.	1167	53	53	63	93	71	52	63	87	102	78	61	45	77	81	101	51	21	7	3	-
	m.	542	33	27	27	48	29	30	31	41	50	49	32	23	27	26	40	12	10	4	1	-
	ž.	625	20	26	36	45	42	22	32	46	52	29	22	22	50	55	61	39	11	3	2	-
Naselje Opatovac	sv.	412	22	21	33	27	28	22	17	33	38	28	24	10	30	28	33	8	8	2	-	-
	m.	204	13	10	18	17	17	12	8	15	18	16	13	5	12	10	13	4	1	2	-	-
	ž.	208	9	11	15	10	11	10	9	18	20	12	11	5	18	18	20	4	7	-	-	-
Općina Lovas	sv.	1579	75	74	96	120	99	74	80	120	140	106	85	55	107	109	134	59	29	9	3	-
	m.	746	46	37	45	65	46	42	39	56	68	65	45	28	39	36	53	16	11	6	1	-
	ž.	833	29	37	51	55	53	32	41	64	72	41	40	27	68	73	81	43	18	3	2	-

Stanovništvo staro 15 i više godina prema spolu i završenoj školi, popis 2001.

Spol	Ukupno	Bez škole	1-3 razred osnovne škole	4-7 razred osnovne škole	Osnovna škola	Srednja škola			Viša škola, i. (VI.) stupanj fakulteta i stručni studij	Fakulteti, umjetničke akademije i sveučilišni studiji	Magisterij	Doktorat	Nepoznato	
						Svega	Škola za zanimanje u trajanju 1-3 god. i škola za KV i VKV radnike	Škole za zanimanje u trajanju od 4 i više godina						Škole za gimnazija
Vukovarsko-srijemska županija	sv.	165409	8782	9244	22658	43516	68380	42580	20371	5429	4506	160	37	1884
	m.	78454	1523	3272	8722	20243	37991	27355	8633	2003	2375	104	29	900
	ž.	86955	7259	5972	13936	23273	30389	15225	11738	3426	2131	56	8	984
Općina Lovas	sv.	1334	63	54	229	456	478	326	128	24	23	-	-	6
	m.	618	12	14	68	223	271	202	56	13	14	-	-	3
	ž.	716	51	40	161	233	207	124	72	11	9	-	-	3

Stanovništvo prema državljanstvu, popis 2001.

	Ukupno		Hrvatsko		Strano	Bez državljanstva	Nepoznato
	Hrvatska	dr.	Svega	Hrvatsko i dr.			
Vukovarsko-srijemska županija	204.768	1.408	202.962	824	437	545	
Postotak	100,00	0,69	99,12	0,40	0,21	0,27	
Općina Lovas	1.579	8	1.575	1	2	1	
Postotak	100,00	0,51	99,75	0,06	0,13	0,06	

Stanovništvo prema narodnosti, popis 2001.

	Nacionalne manjine													Nisu se izjasnili u smislu nacionalne pripadnosti			
														Ostali	Svega	Nepoznato	
	Albanci	Bošnjaci	Česi	Mađari	Nijemci	Poľaci	Romi	Rumunji	Rusi	Rusini	Slovenci	Srbijanci	Talijanci				Ukrainjci
Vukovarsko-srijemska županija	487	1138	119	2047	124	171	32	167	17	30	1796	92	5	476	5	1370	2553
Postotak	19,41	0,24	0,56	1,00	0,06	0,08	0,02	0,08	0,01	0,01	0,88	0,04	0,00	0,23	0,00	0,67	1,25
Općina Lovas	2	-	1	77	1	1	-	1	-	-	3	2	1	-	-	2	37
Postotak	12,35	0,13	0,06	4,88	0,06	0,06	-	0,06	-	-	0,19	0,13	0,06	-	-	0,13	2,34

NASELJE

Naselje je najupečatljiviji elementi kulturnog pejzaža. Odražavaju karakteristike minulog razdoblja, a istovremeno su nositelji funkcionalne organizacije i žarišta preobrazbe prostora. Svako naselje ima žarišnu (čvornu) ulogu prema svom okružju na koje djeluje gospodarskim i urbanotvornim funkcijama, kao što i brojni činitelji njegovog gravitacijskog područja utječu na njega.

Prema danas opće prihvaćenim shvaćanjima, suvremeno tehnološko društvo može se razvijati samo kao urbano društvo. Problem dakle nije urbanizacijski proces kao takav, već neki njegovi oblici i alternative: prevelika i neravnomjerna koncentracija stanovništva, neprimjeren sustav središnjih naselja, nesposobnost manjih naselja da samostalno stvore okolicu za ugodan život (što će u budućnosti biti jedan od ključnih kriterija za izbor mjesta stanovanja),...

Za potrebe prostornog uređenja Općine Lovas analizirane su prošle i sadašnje strukture naseljenosti, te tendencije njihovih promjena, a zbog karaktera prostora posebna pozornost je usmjerena na ruralno i prelazno naselje i proces urbanizacije.

Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske kao jedan od primarnih zadataka prostornog planiranja određeno je ostvarivanje policentričnog razvitka države uz integraciju urbane i ruralne ekonomije, a kao jedan od najvećih problema pražnjenje seoskih područja i nagomilavanje prevelikog broja ljudi u nekoliko gradova. Prostorni razvoj mora se vratiti koncepciji gradova (mješovitih naselja) na malim udaljenostima, gdje su sve čovjeku bitne sastavnice života (stanovanje, rad, društveni život, odmor) grupirane zajedno u bližoj okolini.

Međutim pri tom su ostale nedefinirani načini rješavanja dvaju ključnih problema ruralnih područja, odnosno koncepcija održanja (razvoja) rijetko naseljenih područja i strategija razvoja poljoprivrede te njihov utjecaj na planiranje i uređenje prostora.

Za razumijevanje utjecaja naselja u prostoru, a naročito njegovog utjecaja na socioekonomsku preobrazbu okolnog prostora, neophodna su saznanja prvenstveno o njegovim funkcijama rada i stanovanja, te njihovom međusobnom odnosu.

Kako je stanovanje jedna od najvažnijih funkcija u naselju, najveći “potrošač” prostora i kapitala, logično je da bude i temeljni element prostornog planiranja (s tim da pojam stanovanja treba promatrati kao sustav: stan, usluge, opskrba, komunalna i društvena infrastruktura).

Stoga je postojeći stambeni fond posebno analiziran, a u svrhu promatranja ne samo kao posljedice, već i kao mogućeg značajnog razvojnog resursa (bez obzira ili baš zbog ubrzanog razvoja prometa), a o čemu će trebati voditi računa pri lociranju mjesta rada. Izjednačavanjem mobilnosti radne snage i tehnologije, odnosno usmjeravanjem radno intenzivnih investicija u prostor urbaniziranog seoskog naselja, upravo bi njihov postojeći stambeni fond mogao biti resurs preobrazbe i relativno ravnomjernog razvoja cjelokupnog prostora Općine. Obnovom je saniran veliki dio objekata, te izgrađen znatan broj novih nakon ratnih razaranja u srpskoj agresiji.

Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske i Prostornim planom Vukovarsko-srijemske županije utvrđen je sustav središnjih naselja do razine općinskog središta Lovas.

Temeljem svih izvršenih analiza može se zaključiti da:

- Lovas (uz ostvarivanje određenih preduvjeta i jačanja pojedinih funkcija) može izvršavati predviđene mu "zadatke" lokalnog središta

Obzirom na to može se utvrditi da za prostor Općine Lovas ostaje optimalni model općinskog središta Lovas i jednog naselja Opatovac kao jedinstvenih cjelina u prostornom smislu.

Za uređenje i razvoj naselja temeljem sadašnje zakonske regulative namijenjen je prostor građevinskih područja naselja. Građevinska područja naselja moraju biti optimalne veličine i oblika, a zbog omogućavanja neometanog ali održivog razvoja naselja, bez negativnih posljedica po naselje, okolni krajobraz i ukupni okoliš.

Obzirom na veličinu naselja Lovas i Opatovac bit će izrađivani planovi nižeg reda, kako je to definirano Prostornim planom Vukovarsko-srijemske županije (UPU-a) i ovim planom (DPU-a).

Kako su od svih dijelova Plana građani najviše zainteresirani upravo za građevinska područja naselja, te da ih u pravilu zbog "navike" izgradnje na vlastitom zemljištu i podizanja cijene vlastitog zemljišta žele maksimalno proširiti, utvrđivanje građevinskih područja svih naselja treba u cilju smanjivanja utjecaja subjektivnih prosudbi i vanjskih pritisaka provesti kroz tri faze:

- određivanje izgrađenih dijelova,
- određivanje ukupno potrebne veličine,
- određivanje razmještaja i oblika neizgrađenih dijelova te namjene građevinskog područja.

Općinsko središte Lovas - centar

Izgrađeni dijelovi naselja utvrđeni su temeljem obilaska terena, s tim da se nije provjeravala legalnost građenja, obzirom da izrazito konfliktne situacije nisu zamijećene.

Nakon obilaska terena, ocjene postojećeg Prostornog plana "bivše" Općine Vukovar i provedenih ostalih analiza zaključeno je da je zatečeno stanje građevinskih područja relativno dobro, prvenstveno zbog toga što:

- su demografski pokazatelji naselja dobri (zaustavljen trend pada broja stanovnika),
- građevinska područja naselja nisu bitno predimenzionirana, što nije uzrokovalo raspršenu izgradnju

Za potrebe određivanja ukupno potrebne veličine građevinskih područja za naselja Lovas i Opatovac treba utvrditi:

- izgrađene dijelove građevinskog područja,
- planirane položaje u sustavu naselja,
- planirane demografske pokazatelje,
- gospodarske i razvojne pokazatelje,
- stanje i iskorištenost postojećeg građevinskog fonda,
- pravce preobrazbe i razvoja,
- smjernice i kriterije iz Prostornog plana Vukovarsko-srijemske županije,
- autonomne motivacije i vrijednosti lokalnih i privatnih aktera,
- sadašnje i planirane bruto gustoće stanovanja.

Naselje Opatovac

Prije, odnosno za potrebe određivanja razmještaja i oblika neizgrađenih dijelova te namjene ukupnog građevinskog područja za naselja Lovas i Opatovac treba utvrditi još i:

- povijesnu, zatečenu i planiranu morfologiju naselja,
- topografske i reljefno - klimatske činitelje,
- sadašnji i planirani stupanj urbanizacije,
- sadašnje i planirane tipove poljoprivrednih gospodarstava te zatečene i anticipirane razmještaje građevina na parcelama,
- posebne uvjete korištenja (prirodnu i kulturnu baštinu te krajobrazne vrijednosti),
- posebna ograničenja u korištenju (zone zabrane izgradnje uz posebnu namjenu, vodozaštitna područja i zaštitne pojaseve),
- posebne mjere uređenja i zaštite,
- naznačene i ostale moguće pravce i načine širenja (ili sažimanja) naselja,
- pokrivenost pojedinih dijelova naselja prometnom i ostalom infrastrukturom,
- pružanje uz državne i županijske ceste čije se trase neće izmicati,
- obvezu izrade prostornih planova užih područja, načine usmjeravanja izgradnje u pojedina područja, pripreme i uređenja zemljišta za izgradnju,...

Površine neizgrađenih dijelova građevinskih područja treba u pravilu rješavati popunjavanjem dijela postojećih "praznina" u zatečenoj strukturi naselja, a ne povećanjem ukupne dužine građevinskog područja (naročito uz državne i županijske ceste). U pravilu treba popunjavati samo praznine nastale rušenjem starih građevina i "preskakanjem" izgradnje (najčešće zbog "navike" izgradnje na vlastitom zemljištu), a praznine nastale organskim razvojem naselja ostavljati kao takve.

Dubinu građevinskog područja treba odrediti prvenstveno temeljem analiza:

- morfologije naselja,
- tradicijske širine, dubine i organizacije parcele,
- reljefa,
- planirane namjene.

Upravo iz tih analiza odabran je model prostorno razvojne strukture koji u najvećoj mjeri determinira razvoj u dubinu parcele.

Panoramski prikaz područja Općine Lovas s okolicom

1.1.2. Prostorno razvojne i resursne značajke

1.1.2.1. Zemljopisna obilježja

Općina Lovas smještena je u istočnom dijelu Vukovarsko-srijemske županije južno uz vodotok rijeke Dunav.

Reljef

Nadmorska visina područja Općine Lovas kreće se između 80,40 mm do 137,40 mm. Prosječna nadmorska visina prostora Općine je 120,00 mm.

Prema podacima o nadmorskoj visini terena može se utvrditi da je konfiguracija područja općine Lovas nizinska. To je prostor akumulacijsko-tektonskog reljefa. Reljefna energija iznosi 57,00 m.

Karakteristike reljefa su određene mlađim tektonskim procesima i klimatskim promjenama u pleistocenu i imale su velikog utjecaja na hidrografske odnose ovog prostora.

Geološko-pedološke karakteristike tla (Izvod iz Prostornog plana Vukovarsko-srijemske županije)

Litološki sastav

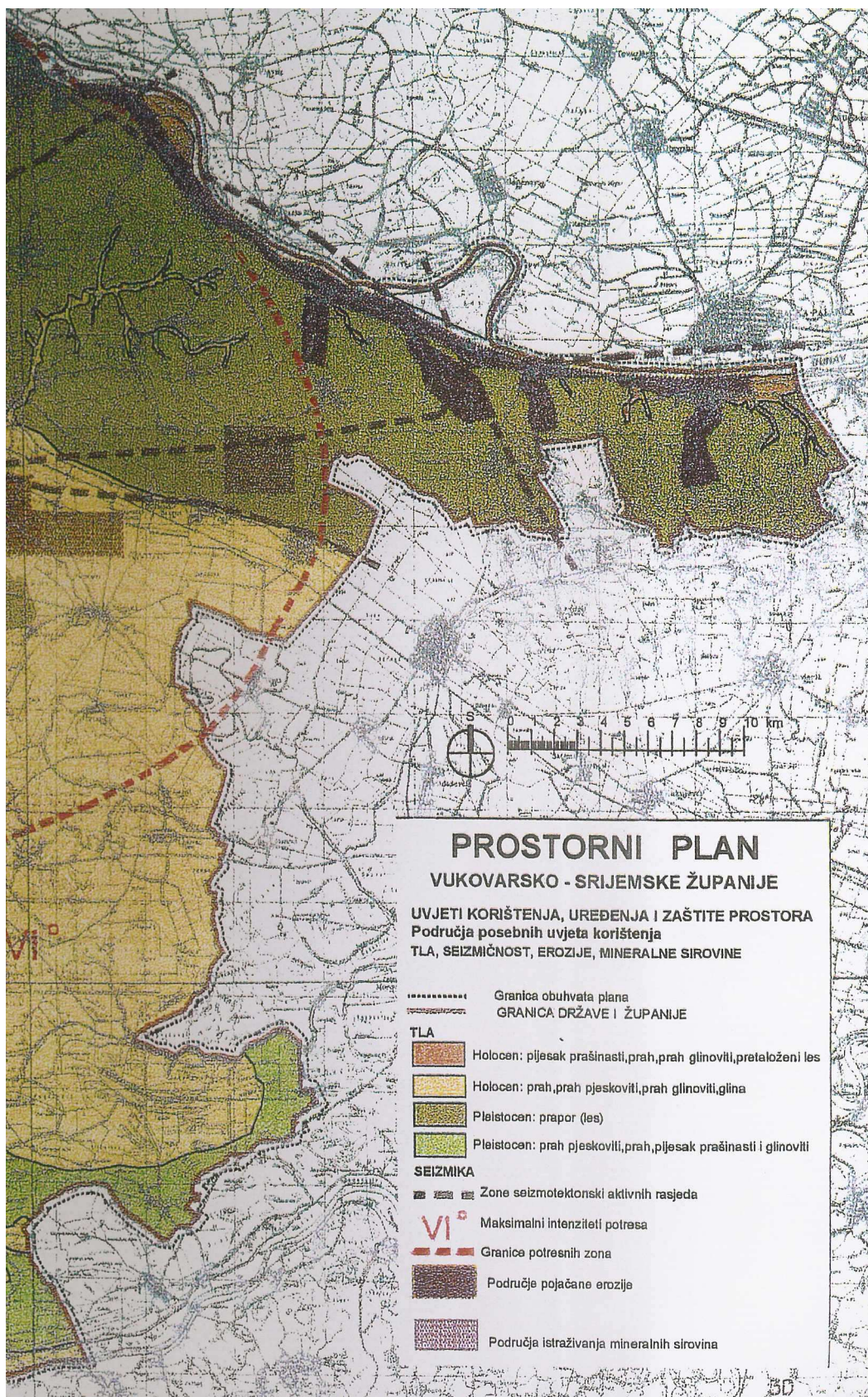
Pripovršinski dijelovi područja Vukovarsko-srijemske županije izgrađeni su od kvartarnih taložina koje se dalje mogu razdvojiti na starije (pleistocenske) i mlade (holocenske). Nastale su sedimentacijom u vodenim okolišima (jezera, močvare, rijeke, potoci) i na kopnu tijekom zadnjih nekoliko stotina tisuća godina pod snažnim utjecajem izmjena hladnih i suhih glacijalnih s toplim i vlažnim interglacijalnim razdobljima te intenzivnih tektonskih pokreta. Općenito, prevladavaju nevezani do slabo vezani sitnozrnati klastiti. To su, idući od sitnijih, prema česticama i zrnima većih dimenzija, sljedeće osnovne frakcije (prema WENTWORTH-u): gline, čestice manje od 0,004 mm; prah (silt), čestice veličine od 0,004 do 0,063 mm; sitni pijesak, zrna i čestice veličine od 0,25 do 0,063 mm. Obično se ne nalaze kao "čiste" frakcije, već su izmiješani u međusobno različitim omjerima.

Kao drugi član pleistocenske starosti označen je prapor ili les – najmarkantniji sediment ovog područja. Prekriva manje – više kontinuiranu zonu od Novih Mikanovaca na zapadu do Iloka na istoku s tim da od Vukovara prati tok Dunava. Najveće je širine oko 16 km. Nalazi se uglavnom na uzvisinama izgrađujući tzv. Đakovačko- Vinkovačko-Vukovarski praporni ravnjak ili plato. U tom području nalazi se i Općina Lovas.

Prapor je žutosmeđi pjeskovito-glinoviti prah (silt), slabo vezan, šupljikav, s karakterističnim prevladavajuće vertikalnim cjevastim šupljinama od istrunulog bilja i biljnih korjenčića. Luči se, tj. odlama vertikalno. To je eolski sediment nastao nakupljanjem vjetrom nanašanih čestica tijekom suhih i hladnih glacijalnih faza i to u više navrata, tako da je apsolutne starosti od 33 000 do 16 600 godina (gornji pleistocen). Sastoji se od kvarca, alkijalnih feldspata, karbonatnih čestica i nešto muskovita. Debljina prapora ovdje je procijenjena na maksimalno 20-tak metara.

Područje uz tok Dunava osim prašinstog pijeska, ima još i praha, glinovitog praha i pretaloženog lesa sve u nijansama sive i smeđe boje. Radi se o facijesu riječnih korita i starije holocenskim barskim taložinama. Ade i plaže uz Dunav sastoje se od sitnih, sivih kvarcno – karbonatno-feldspatskih pijesaka. Sedimenti ovog člana debeli su do 10 metara.

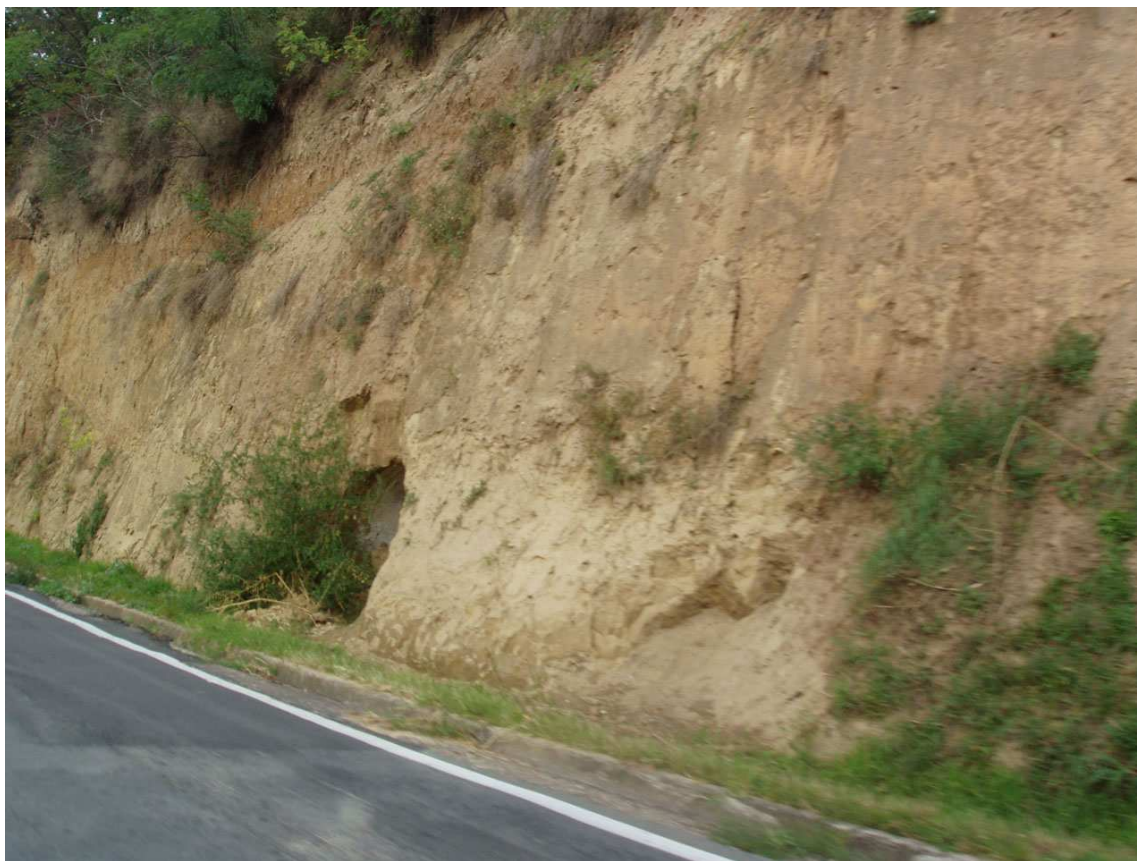

Osnovne značajke seizmičnosti

Seizmičnost nekog područja moguće je definirati kao skup obilježja potresa u vremenu i u prostoru. Tijekom istraživanja seizmičnosti cilj je iznaći zakonitosti nastanka potresa što je bitan preduvjet u zaštiti od njegovih razornih učinaka. Tri su elementa prognoze potresa: vrijeme, mjesto i jačina. Mjesto i jačina mogu se odrediti dovoljno točno, pa se u tom smislu iznose temeljni podaci za Vukovarsko-srijemsku županiju.

Seizmotektonske karte ukazuju na uzroke nastajanja potresa njihova žarišta i količinu oslobođene seizmičke energije. Karta maksimalnih intenziteta potresa ukazuje kako su se potresi manifestirali na površini. Na njoj su ucrtane izoseiste najjačih potresa čime je postignuta seizmička rajonizacija u zone prema stupnjevima intenziteta potresa u MCS ljestvici. Ona je temeljni dokument odgovarajućem planiranju, projektiranju i izgradnji te zaštiti.

Prema seizmičkoj karti Vukovarsko-srijemske županije Općina Lovas nalazi se u VI potresnoj zoni.

Opatovac – karakteristike tla

Hidrogeološke cijeline

Osnovno obilježje hidrografije Općine Lovas je rijeka Dunav čija je duljina toka kroz područje Općinu od km 1318+500 do km 1314 u dužini od 4,5 km, dok je prosječna širina cca. 620 m.

Rijeka Dunav s ukupnom površinom sliva od 816.950 km² i dužinom od 2.857 km druga je po veličini rijeka u Europi. Dunav izvire u Njemačkoj u južnom dijelu Schwartzwalda, a ulijeva se u Crno more u Rumunjskoj kod mjesta Sulina.

Dužina rijeke Dunav u Republici Hrvatskoj je 137,55 km i proteže se od rkm 1433+060 (granica s Republikom Mađarskom uzvodno od mjesta Batina) do rkm 1295+200 kod Iloka. Na dionici kroz Republiku Hrvatsku, Dunav ima karakteristike nizinske rijeke. Širina korita kreće se u rasponu od 500-800 metara, prosječna brzina toka je 0,9 m/s, dok se srednji godišnji protoci kreću od 2.443 m³/s kod Batine do 3.144 m³/s kod Erduta. Visoke vode Dunava najčešće se javljaju u travnju, svibnju i lipnju kao posljedica topljenja snijega u Alpama, a pojava velikih voda Dunava također je vezana uz intenzivne i dugotrajne kiše u gornjem dijelu sliva.

Značajne pritoke Dunava u Republici Hrvatskoj su: Drava na rkm 1382+300, rijeka Vuka na rkm 1333+055 i potok Karašica u Baranji na rkm 1425+550.

Rijeka Dunav kod Opatovca

Općina Lovas površine 42,52 km² (podatak iz Prostornog plana Vukovarsko-srijemske županije), prema teritorijalnim osnovama za upravljanje vodama-ustrojstvu vodnoga gospodarstva, pripada području sliva Drave i Dunava, a prema Odluci Vlade Republike Hrvatske (NN 98/98) u cijelosti se nalazi na Slivnom području «Vuka».

Općina obuhvaća dva naselja: Lovas i Opatovac.

Slivno područje «Vuka» ukupne površine 1793,28 km², obuhvaća prirodnu cjelinu hidrografskog sliva rijeke Vuke, Drave i Dunava. Desno zaobalje rijeke Dunav, a kojem pripada i područje Općine Lovas dio je bujičnog područja Fruške gore (slivovi pritoka Dunava od Opatovca do Iloka).

Kao značajniji recipijenti na području Općine Lovas su kanali Bečka i Zmajevac koji utječu u Dunavski rukavac ispred Opatovačke ade.

Spojni kanal Bečka i Zmajevac prije ušća

Potok «Čopinac» ima svoje izvorište jugoistočno od naselja Lovas u potezu atara zvan Žabar na 6,0 km od svog ušća u rijeku Dunav, protiče dolinom južno od naselja te ga zaobilazi sa zapadne strane, gdje na km 3 + 700 sa lijeve strane prima pritoku Bečka dužine 1.500 m'. Od pritoke Bečka, potok Čopinac teče dolinom koja ima pravac jug- sjever do naselja Opatovac. Dolina je širine 50 - 200 m', nekada je služila kao pašnjak, a sada je obrasla šašom, trskom i vrbama. Padine doline obrasle su bagremom.

Na km 1 + 500 potok ulazi u građevinsko područje naselja Opatovac, dalje kroz naselje teče u pravcu istoka do km 0 + 525 gdje sa desne strane prima pritoku potok «Zmajevac – Badnjara».

Od pritoke Zmajevac-Badnjara do ušća u rijeku Dunav, potok Čopinac teče kroz naselje Opatovac u pravcu jug - sjevera između potkućnica i presijeca prometnicu Vukovar - Ilok.

Kanalska mreža i uređenje Dunavca - zalaganjem «Hrvatskih voda», a dakako i Općine Lovas saniran je veći dio kanalske mreže u Općini Lovas. Pored toga izvršeni su i određeni radovi na uređenju Dunavca u Opatovcu. Ovaj posao još uvijek nije riješen i Opatovcu. Stoga da bi se izbjegla ekološka katastrofa očekuje se da će radovi na ovom projektu biti nastavljeni. Nadalje, pred realizacijom je projekt akumulacije «Čopinac», čime bi se pored rješavanja kanalske mreže i problema oborinskih voda uredio i tzv. eko-park, a djelomično i riješio problem Dunavca.

Dunavac

Na području Općine Lovas postoji ribnjak u Lovasu koji je tijekom rata zapušten i djelomično uništen.

Klimatske osobitosti

Klima na području Općine Lovas je umjereno-kontinentalna s hladnim zimama i toplim ljetima. Povoljna klima i plodno tlo uzrok su bogatog biljnog i životinjskog svijeta.

Raspon temperatura od - 25° do + 40°C, s vjetrovima istočnog, zapadnog, jugozapadnog i sjeveroistočnog smjera.

U prijelaznim godišnjim dobima, u proljeće i jesen, dominiraju vjetrovi iz sjeveroistočnog i jugozapadnog smjera. Tijekom godine najučestaliji su vjetrovi jačine 1-3 bofora (2–20 km/h).

Prosječna godišnja količina padalina iznosi 750-800 mm.

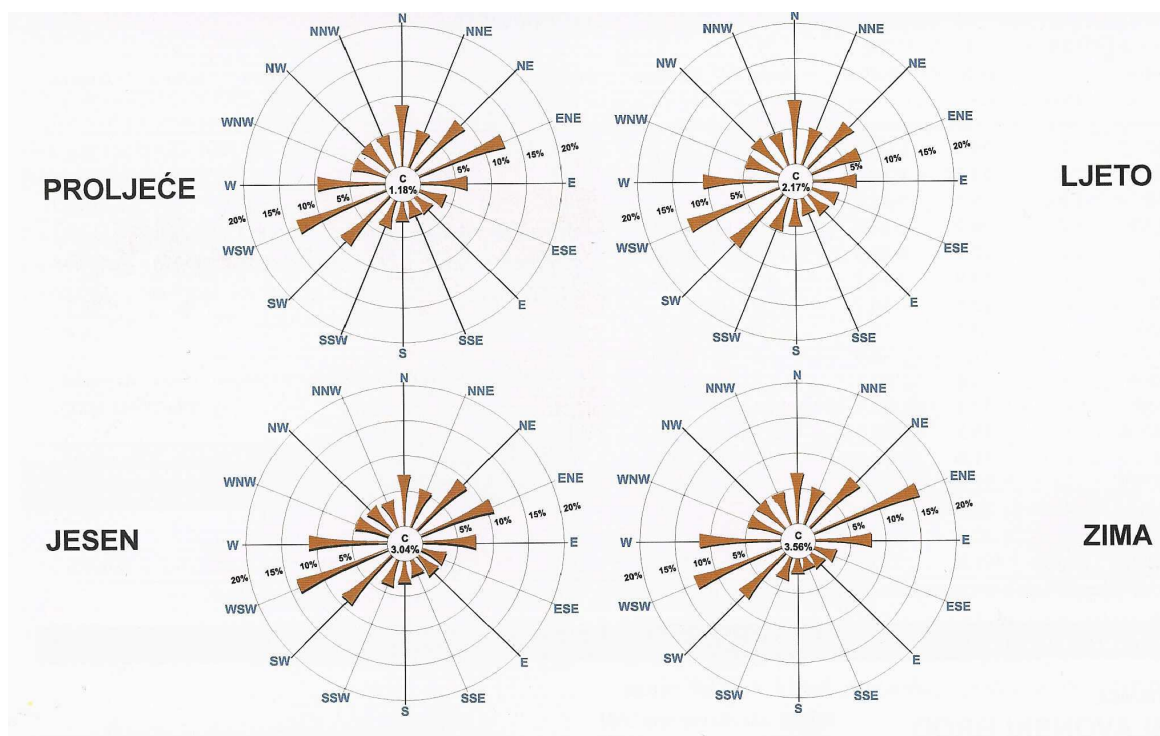
Ovo je prijelazno područje umjereno semihumidne u stepskoaridnu panonsku klimatsku zonu, gdje se osim utjecaja opće cirkulacije karakteristične za ove geografske širine, osjeća jak modifikatorski utjecaj niske Panonske ravnice i velikog planinskog sustava Alpa i Dinarida, koji donekle slabe utjecaj Atlantskog oceana, a osobito Sredozemnog mora. Čitave zime ovdje je prisutan hladan zrak, tako da ovdje dolazi do izražaja svježa umjereno kontinentalna klima s dosta izraženim ekstremnim vrijednostima pojedinih klimatskih elemenata.

Padaline se kontinuirano javljaju kroz cijelu godinu. Često se javljaju godine s malim brojem dana sa snježnim pokrivačem i s malim količinama snijega. Mjesec s najmanje padalina je veljača.

Vjetrovi pušu tijekom cijele godine i ovo područje je blago vjetrovito.

Ovaj prostor u vegetacijskom pogledu pripada prijelaznom prostoru između vlažnijih i sušnih klimazonalnih vegetacijskih oblika. U okviru takvih klimazonalnih zajednica specifične ekološke prilike su utjecale na razvoj i veliko rasprostranjene nizinskih šuma hrasta lužnjaka.

Područje Općine Lovas samo u svom središnjem zapadnom dijelu ima manji dio pod šumskim područjem.

Ruže vjetrova po godišnjim dobima

1.1.2.2. Osnovne kategorije korištenja zemljišta

Geomorfološke grupe tala, odnosno lito-geološke, reljefne i hidrološke osobine tala, uz prisutne klimatske uvijete bitno utječu na rasprostiranje vegetacije i način iskorištavanja zemljišta. Stoga je pojedine površine potrebno iskorištavati, odnosno na njima uzgajati one kulture koje imaju predispozicije za odgovarajuća tla, a spriječiti neracionalno ili neodgovarajuće korištenje vrijednijeg poljoprivrednog tla u druge svrhe.

Pogodnost tala za obradu

Općina Lovas ima površinu od 42,52 km², od čega najviše otpada na poljoprivredne površine. Zemljište je najveća vrijednost nekog prostora i zbog toga njegovo korištenje treba planirati racionalno.

Kategorije korištenja zemljišta

	poljoprivredne površine	šume	vode	građevinske površine	ostale površine
Površina (km²)	35,38	2,40	2,39	1,98	0,37
%	83,21	5,64	5,62	4,66	0,87

Na prostoru Općine Lovas prema pogodnosti za obradu izdvojene su dvije skupine tla. Prva najpogodnija skupina obuhvaća osobito vrijedno obradivo tlo površine 33,75 km² koje zauzima gotovo čitav prostor Općine Lovas. To je tipični seniglejni černozen na praporu, eutrično smeđe tlo, aluvijalno (fluvisol) tlo obranjeno od poplava. Karakterizira ih slaba osjetljivost prema kemijskim polutantima.

Područje osobito vrijednog obradivog tla

Druga skupina, ograničeno obradivo tlo zauzima površinu od 1,63 km² nalazi se u središnjem i istočnom dijelu općine, uz kanale Zmajevac i Bečka.

Područje ograničeno obradivog tla

Od ukupnih poljoprivrednih površina (35,38 ha), osobito vrijedno obradivo tlo zauzima površinu od 33,75 ha odnosno 95,39% ukupnih poljoprivrednih površina.

Struktura poljoprivrednih površina prema kategorijama, ukazuje na veliki udio oraničnih površina, što je u vezi s bonitetnom strukturom zemljišta. Prema bonitetnoj vrijednosti zemljišta određena je i njegova namjena za posebne poljoprivredne kulture. U skladu s takovom strukturom je i koncentracija zemljišta pogodnog za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju nalazi se na čitavom dijelu općinskog prostora. Najveći dio zemljišta nalazi se u kategoriji izuzetno vrijednog poljoprivrednog zemljišta (I-III bonitetna klasa).

U strukturi poljoprivrednog zemljišta također je bitna podjela na individualno i društveno vlasništvo. U okviru ove strukture poljoprivrednog zemljišta, prevladava društveni sektor sa 54,71 % od ukupne površine poljoprivrednog zemljišta.

Šumske površine

Na području Općine Lovas u njenom središnjem zapadnom dijelu i na Opatovečkoj adi nalaze se šume gospodarske namjene.

Od ukupne površine šuma i šumskog zemljišta (2,40 km²) šume gospodarske namjene zauzimaju površinu od 1,20 km² ili 50,00%.

Od šumskog zemljišta na području Općine Lovas na čitavom prostoru općine nalaze se šumarci koje možemo svrstati u površine značajne iz vegetacijskog i ambijentalnog aspekta.

Šumsko zemljište kao, uostalom i poljoprivredno zemljište predstavlja važan prirodni resurs iz čega proizlazi njegov poseban status i namjena. Šumsko zemljište samo u izuzetnim okolnostima može promijeniti svoju osnovnu namjenu.

Šumama gospodarske namjene gospodare šumarije na osnovu šumsko-gospodarskih osnova, dok zaštitne šume (šumarci) imaju poseban režim zaštite i čije gospodarenje je propisano posebnim planom ili proizlazi iz Zakona o zaštiti prirode.

Na području Općine Lovas gospodarenje šumama je u nadležnosti Hrvatske šume, Uprava šuma – Podružnica Vinkovci.

Šumsko područje

Građevinska područja

Ukupna površina građevinskih područja naselja utvrđena prostorno planskom dokumentacijom (Prostorni plan «bivše» Općine Vukovar) iznosi 198,15 ha od čega građevinsko područje naselja Lovas zauzima 135,88 ha ili 68,57%, a naselje Opatovac 62,27 ha ili 31,43%. Gustoća naseljenosti građevinskog područja iznosi 751 st/km² odnosno 7,51 st/ha.

1.1.2.3. Područja pretežitih djelatnosti u odnosu na prirodne i druge resurse

Gospodarska slika Općine Lovas bazirana je na poljoprivrednoj djelatnosti i šumskom gospodarstvu, dok je izostala industrijska proizvodnja (prehrambena i drvoprerađivačka industrija) koja bi pratila eksploataciju prirodnih resursa. Generalno se može konstatirati da je industrijska proizvodnja koncentrirana u regionalnim ili gradskim središtima, koja su bila favorizirana po principu centralnih naselja, dok su ruralna rubna područja današnje Županije bila prepuštena laganom odumiranju u gospodarskom (i demografskom) smislu, a što je za posljedicu imalo emigracijska kretanja mlađe populacije prema gradskim središtima. U demografskom smislu slika Općine Lovas radi srpske agresije i stradanja velikog broja stanovništva te njihovog prognanstva je izuzetno nepovoljna.

Gospodarstvo karakterizira poljoprivreda, šumarstvo, te obrtništvo i malo poduzetništvo koje nije produktivno, jer se radi pretežno o malim firmama.

Poljoprivreda

Poljoprivreda predstavlja prvu po značaju gospodarsku granu Općine. Usprkos ograničenja, poljoprivredni sektor kako Vukovarsko-srijemske županije tako i Općine Lovas pokazao se vrlo elastičnim i u najtežim uvjetima. Osobito mu je visok stupanj tehničke-tehnološke stručnosti i osposobljenosti.

Od presudnog je značaja za razvoj poljoprivrede kao najvažnije gospodarske grane ovog područja kvaliteta poljoprivrednog zemljišta kod odabira prostorno razvojne strukture same općine.

Od ukupne površine Općine Lovas (42,52 km²) poljoprivredne površine zauzimaju 35,38 km² što iznosi 83,21 % površine Općine.

Površine obradivog zemljišta po kulturama

Kultura	Oranice	Voćnjaci	Vinogradi	Trstik	Pašnjaci	Neplodno zemljište
K.O. Lovas						
Površina (ha)	2005,00	19,00	46,00	3,00	70,00	161,00
K.O. Opatovac						
Površina (ha)	1129,00	12,00	182,00	-	69,00	311,00
Općina Lovas ukupno						
Površina (ha)	3134,00	31,00	228,00	3,00	139,00	472,00

Površine obradivog zemljišta po kulturama – državno vlasništvo

Kultura	Oranice	Voćnjaci	Vinogradi	Trstik	Pašnjaci	Neplodno zemljište
K.O. Lovas						
Površina (ha)	891,00	8,00	15,00	1,00	64,00	120,00
K.O. Opatovac						
Površina (ha)	664,00	5,00	161,00	-	69,00	300,00
Općina Lovas ukupno						
Površina (ha)	1555,00	13,00	176,00	1,00	133,00	420,00

Površine obradivog zemljišta po kulturama – privatno vlasništvo

Kultura	Oranice	Voćnjaci	Vinogradi	Trstik	Pašnjaci	Neplodno zemljište
K.O. Lovas						
Površina (ha)	1113,00	11,00	30,00	2,00	5,00	40,00
K.O. Opatovac						
Površina (ha)	465,00	6,00	20,00	-	-	11,00
Općina Lovas ukupno						
Površina (ha)	1578,00	17,00	50,00	2,00	5,00	51,00

Poljoprivredna proizvodnja glavni je izvor dohotka za stanovništvo Lovasa i Opatovca.

Kako cjelokupno gospodarstvo tako i poljoprivredna proizvodnja u teškoj i složenoj situaciji iz koje se može izaći kvalitetnim programima uz pomoć Države, Županije i drugih ulagača. Kako se područje Općine Lovas nalazi u području od posebnog državnog interesa, očekuju se stimulativne mjere od strane Države koje bi potaknule razvoj.

Pravni subjekti na području Općine Lovas koji se bave organizacijom poljoprivredne proizvodnje i otkupom poljoprivrednih proizvoda su:

Poljoprivredna zadruga «Lovas» Poljoprivredna zadruga «LOVAS» djeluje od 1953. godine na području sela Lovasa i Opatovca. Zadruga je od svog osnutka, bila nositelj gospodarskog i inog razvoja oba mjesta. Do 1991. godine zadruga bilježi stalan rast kroz primjenu moderne tehnologije i agrotehnike u poljoprivredi, na seljačkim gospodarstvima. Na području Općine Lovas individualni poljoprivredni proizvođači obrađivali su 1700 ha, a Zadruga 1200 ha. U proizvodnji bilježimo vrhunske urode kukuruza od 11 t/ha, pšenice 7 t/ha, šećerne repe 70 t/ha, grožđa 20 t/ha, voća 70 t/ha. Zadruga ima vlastitu sušaru, silose i skladišta za 10.000 t žitarica. Raspolažala je modernim strojevima i opremom s kojom je

bilo moguće dati blagovremenu i kvalitetnu uslugu poljoprivrednicima. Znatnim sredstvima zadruga je sudjelovala i u izradi komunalne infrastrukture i objekata od općeg značaja u Lovasu i Opatovcu.

Srbočetničkom agresijom 1991. godine Zadruga je doživjela velika razaranja i ljudske gubitke. Uništena je gotovo sva imovina Zadruge. Šest godina (1991. - 1997. god.) Zadruga nije djelovala u svom sjedištu, a njeni djelatnici (82) i mještani bili su u progonstvu diljem Hrvatske i svijeta.

Mirnom reintegracijom 1. kolovoza 1997. godine s općinskom upravom vraća se i uprava Zadruge, te započinje povratak i obnova, a samim tim i povratak i obnova poljoprivrednih domaćinstava. Povratkom je zatečena uništena imovina, zakorovljene njive, razrušene stambene i gospodarske zgrade, opljačkana imovina.

Danas je Zadruga obnovila mehanizaciju, oživila proizvodnju na vlastitom imanju i imanjima poljoprivrednika. Približava se visokim proizvodnim rezultatima, dobrom poslovanju, što puna znači povratnicima. Osnovna djelatnost zadruge je poljoprivredna proizvodnja. Pored toga značajno mjesto ima i voćarska, stočarska i vinogradarska proizvodnja. Kooperacija s poljoprivrednim proizvođačima, pored Lovasa i Opatovca, proširila se na Bapsku, Šarengrad i Mohovo. Posebnu pozornost u zadruzi posvećuju razvoju. Pa je tako pred realizacijom projekt farme muznih krava. Uz svoju osnovnu djelatnost zadruga i nadalje prati lokalnu vlast dajući svoj doprinos izgradnji komunalne infrastrukture. U organizaciji PZ «Lovas» tradicionalno se svake godine održavaju Dani polja BC- instituta.

Poljoprivredna zadruga «Lovas»

Poljoprivredna zadruga «Nova Zadruga» Ulaskom Općine Lovas u projekt Norveške vlade i na inicijativu iste, s ciljem plasiranja kredita iz donacija poljoprivrednim proizvođačima, u rujnu 1999. godine osnovana je Poljoprivredna zadruga «Nova Zadruga» Lovas. Zadruga danas ima 52 člana.

Zadruga su nositelji poljoprivredne proizvodnje u Općini Lovas. No sve je značajniji udio i obiteljskih gospodarstva što je i cilj razvoja poljoprivredne proizvodnje u našoj zemlji. Provedbom Zakona o korištenju poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države uskoro će se znati titulari svih poljoprivrednih površina što će također biti doprinos razvoju ove djelatnosti.

Na području mjesta Opatovca lociran je dio poljoprivrednog poduzeća «**Vupik» Vukovar**, koje obrađuje oko 200 ha vinograda i oko 300 ha oranica na području Općine Lovas. Posebno radije što se posljednjih godina podižu veće površine voćnjaka i vinograda, što je dugogodišnja tradicija na ovim prostorima.

Poljoprivredna zadruga «Nova Zadruga»

Ribarstvo

Rijeka Dunav, ribnjak u Lovasu, te buduća akumulacija na potezu Čopinac otvaraju velike mogućnosti za razvoj ribarstva.

Šumarstvo

Šume i šumsko zemljište kao obnovljivi i zato trajni nacionalni resursi proglašeni su Ustavom kao dobro od općeg interesa za Republiku Hrvatsku.

Pored ekonomskih koristi šume su značajne za zdravlje ljudi, važan su čimbenik i regulator hidroloških uvjeta, a u pobrđu i brdskim predjelima najsnažnija i najsigurnija prepreka eroziji. Šume su temelj razvitka turističke i lovne privrede, a značajne su i za razvoj drugih gospodarskih grana. Hrvatske šume, Uprava šuma – Podružnica Vinkovci, gospodari šumama i šumskim zemljištem na području Općine Lovas.

STANJE ŠUMA NA PODRUČJU OPĆINE LOVAS

PODACI O ŠUMSKOM FONDU – UKUPNO				
Ukupna površina šuma i šumskog zemljišta (ha)	Površina šuma (obrasla površina) (ha)	Postojeća drvena zaliha (m ³)	Godišnji prirast (m ³)	Etat –drvena zaliha za sječu (m ³ /god.)
141,13	136,68	28373	1086	2153

Od ukupne sječive mase na čistu sječu euroameričkih topola otpada 2040 m³/god., dok se preostalih 113 m³/god. Odnosi na prorjeđivanje ostalih sastojina.

ŠUMSKE POVRŠINE OPĆINE PREMA KATEGORIJAMA I VLASNIŠTVU			
VLASNIŠTVO	UKUPNO	LISTAČE	ČETINJAČE
PRIVATNO	--	--	--
PODUZEČA	136,68	136,68	--
UKUPNO	136,68	136,68	--

Redni broj	Uprava šuma Podružnica Vinkovci (šumarija)	Gospodarska jedinica	Površina šuma (ha)	Drvena zaliha (m ³)	Godišnji tečajni prirast (m ³)	Godišnji sječivi etat (m ³)	NAPOMENA
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Vukovar	Jelaš	38,18	5022	192	917	Od ukupne obrasle površine
		Vukovarske Dunavske ade	98,50	23351	894	1236	
Ukupno			136,68	28373	1086	2153	

Zastupljenost pojedine kategorije:

- površina gospodarskih šuma 120,14 ha
- površina šuma posebne namjene 16,54 ha
- površina zaštitnih šuma 0,00 ha
- površina ostalih šuma 0,00 ha

UKUPNO: 136,68 ha

Dio šuma na području uprave općine Lovas (16,54 ha), koje se nalaze u GJ Vukovarske Dunavske ade (odjeli 46abc i 49b), su odlukom SO Vukovar (Klasa 321-01/89-01/01, Ur.broj: 2196-07/89-1), nakon pozitivnog mišljenja Republičkog zavoda za zaštitu prirode, a na prijedlog Šumarskog fakulteta u Zagrebu, proglašene šumama s posebnom namjenom – «Specijalni rezervat šumske vegetacije».

Smjernice gospodarenja ovim šumama iste su kao u gospodarskim šumama, osim što se razlikuju u zabrani čiste sječe šuma, loženju vatre, ispaši stoke, zabrani lova i nošenja vatrenog i drugog oružja pogodnog za lov, te zabrani gradnje i postavljanja objekata bez dopuštenja Ministarstva za zaštitu okoliša.

U ovim sastojinama gospodariti će se prema propisima predmetne osnove gospodarenja.

Opatovačka ada – šume s posebnom namjenom

Šume na području ove Općine su obuhvaćene GJ Jelaš (odjel 18) i GJ Vukovarske Dunavske ade (odjeli 46-50). U GJ Jelaš riječ je o sastojinama hrasta lužnjaka, bagrema i crnog oraha koje su tijekom okupacije dijelom bile devastirane tako da je manji dio njih prešao u šikare (10,88 ha). U GJ Vukovarske Dunavske ade šume su sastojine autohtonih vrsta - bijele vrbe, crne topole, bijele topole i lipe, te alohtonih euroameričkih topola. Ove sastojine se nalaze pretežito na riječnim adama, a dio njih (16,54 ha) su proglašene «Specijalnim rezervatom šumske vegetacije». Sastojinama se gospodari na temelju osnova gospodarenja koja je izrađena na osnovu Zakona o šumama i Pravilnika o uređivanju šuma.

Ovdje su zastupljene slijedeće biljne zajednice:

1. Šuma hrasta lužnjaka i običnog graba s cerom
2. Šuma hrasta lužnjaka s velikom žutilovkom i rastavljenim šašem
3. Šuma bijele vrbe i crne topole s plavom kupinom
4. Šuma bijele vrbe s bročikom

Industrija, obrtništvo i malo poduzetništvo

Kako je gospodarstvo Općine Lovas uglavnom orijentirano na poljodjelstvo i stočarstvo od industrijskih djelatnosti može se govoriti samo u okviru malog i srednjeg poduzetništva u privatnom sektoru.

Lovas i Opatovac u svojoj povijesti bila su napredna i razvijena mjesta pa je tako Lovas već početkom prošlog stoljeća imao telefonsku centralu i električnu mrežu. Krajem 19 stoljeća u Lovasu je osnovano Štedno i pripomoćno društvo, 1922. godine osnovano je više gospodarskih društava i zadruga. U Opatovcu je 1910 godine Gospodarska veresijska udruga imala 115 članova. Do rata je gospodarstvo Općine Lovas bilo vrlo snažno. Uz razvijenu poljoprivredu, nisku nezaposlenost i velike mogućnosti razvoja industrije, malog i srednjeg poduzetništva te uslužnih djelatnosti gospodarski prosperitet Općine Lovas bio je na zavidnom nivou. Do rata je u pogonu «Borovo» u Lovasu radilo 350 radnika, uglavnom žena. Danas je pogon potpuno uništen i nije u funkciji. U Opatovcu u dispečerskom centru INA-e, zajedno s Dunavskim lydom, radilo je prije rata više od 40 djelatnika. Danas taj pogon nije u funkciji i zapošljava tek 7 radnika.

Dispečerski centar INA-e

Potrebno je spomenuti i «Vupik» koji obrađuje oko 200 ha vinograda i oko 300 ha oranica na području naše Općine. Budući gospodarski razvoj Općine Lovas zasnovat će se prvenstveno na valorizaciji prirodnih resursa. Primarna poljoprivredna proizvodnja bila bi izvor sirovina za izgradnju malih i srednjih poduzetničkih kapaciteta za osnovnu i finalnu proizvodnju.

U današnjoj, novonastaloj, situaciji promijenjenih vlasničkih odnosa, stanja razorenosti, naslijeđenih gospodarskih struktura, prirodnih datosti teško je moguća brza i korjenita promjena gospodarske strukture. Komparativne prednosti za obnovu i razvitak gospodarstva na području Općine Lovas su već ranije spomenute prirodne datosti, te međudržavni plovni put i riječno pristanište na Dunavu u Opatovcu. Težište u planiranom gospodarskom razvoju stavlja se na manja i srednja proizvodna, malo i srednje poduzetništvo, obrt i uslužne pogone.

U Općini Lovas registrirano je dvadesetak gospodarskih subjekata:

VUPIK - Radna jedinica Vinogradarstvo Opatovac,
INA - Dispečerski centar Opatovac,
«CITRUS» d.o.o. za proizvodnju, usluge i trgovinu Lovas,
«PEKARA LOVAS» Lovas
Tvrtka «HERING» Lovas,
«POLENA» d.o.o. za proizvodnju i trgovinu Opatovac,
te niz trgovačkih i ugostiteljskih objekata.

Turizam

Općina Lovas nema znamenitosti koje bi je izdvajale od ostalih područja Vukovarsko-srijemske županije. Kombinaciju raznih vidova moguće turističke ponude, osim samostalnog osmišljavanja, prezentacije i organiziranja, potrebno je integrirati u Županijski strateški marketinški plan razvitka turizma, s ciljem dobivanja jedinstvenog turističkog proizvoda vrijednog ozbiljnije turističke ponude.

Ovaj kraj smješten južno od toka rijeke Dunav, svojom očuvanošću prirode, lovnim destinacijama i izletištima, te kulturnim sadržajima, uz mogućnost smještaja u izvornom seoskom ambijentu s pejzažnim osobitostima i originalnom gastronomskom ponudom, ima potencijal za razvoj turizma na svom, i širem Županijskom području.

Prvenstveno postoji mogućnost razvoja lovnog i ribolovnog turizma, seoskog i ugostiteljskog turizma, sa popratnim sportsko-rekreacijskim sadržajima, te izletničkog i kulturno-edukativnog turizma.

Značajan doprinos razvoju turističke djelatnosti bit će aktiviranje pristaništa u Opatovcu koji bi trebao biti jedan od glavnih pokretača razvoja gospodarstva u Općini.

Sportski ribolov na Dunavcu

Lovni turizam zauzima posebno mjesto u globalnoj turističkoj ponudi (koja je jedan od strateških pravaca razvoja Hrvatske) i temeljni je potencijal razvoja kontinentalnog turizma zbog iznimno bogatih lovišta s brojnim vrstama visoke i niske divljači.

Lovstvo je osim kao gospodarsku granu, potrebno gledati i kao vrstu sporta, rekreacije, hobija, te načina efikasne zaštite okoliša. Sve su to temelji na kojima se bazira razvoj lovnog turizma.

Lovstvo i lovni turizam planskim gospodarenjem fondovima divljači, uređenjem lovišta te reguliranjem brojnog stanja nezaštićenih vrsta divljači, doprinose zaštiti čovjekove okoline, te uspostavljanju biološke ravnoteže.

Lovni turizam je također i ekološki, uravnotežen s prirodom, odgovoran, kvalitetan, autentičan, ambijentalan, elitarn, ekskluzivan, edukativan. Uz sve navedeno ne dovodi do propadanja i iscrpljivanja prirodnih resursa, tako da ispunjava sve zahtjeve održivog ili razumnog gospodarenja.

Sve veći interes za lovni turizam proizlazi upravo iz njegovog ekonomskog značenja. Veliki ekonomski efekti lovnog turizma proizlaze iz činjenice da je lovni turizam takva vrsta i oblik turizma kojom se mogu ekonomski iskoristiti i optimalno varolizirati prirodne prednosti nekog kraja.

Lovni turizam je uvjetovan znatnom platežnom moći, a njegovi se ekonomski efekti ogledaju prije svega u visokoj cijeni odstrela i ostalih lovnih usluga, prije svega izvanpansionskoj potrošnji, proširenju turističke sezone, te porastu zaposlenosti.

Vrlo bitnu ulogu u lovnom turizmu imaju šume i šumsko zemljište te poljoprivredne površine koje se u lovstvu stručno nazivaju lovnoproduktivne površine. Ovi su dijelovi zemljišta za lovni turizam od posebnog značaja jer omogućuju uzgoj i prehranu divljači te zaštitu i zaklon divljači od neprijatelja i vremenskih neprilika.

Lovni turizam podrazumijeva stvaranje većeg broja tzv. "remiza" (nisko i visoko zelenilo: žitarice, grmlje, drveće...) koje opet pozitivno utječu na mikroklimu, a ujedno pružaju i mogućnost uređenja turistički atraktivnih područja i za druge vrste i oblike turizma.

Lovni turizam na području Općine Lovas nije razvijen u skladu sa resursnim mogućnostima. Marketinška ponuda lovačkih udruga i cjelokupni prateći program koji treba pružiti lovcu turistu su nedovoljni.

Lovno područje od 4330 ha (2700 ha u Lovasu i 1600 ha u Opatovcu) koje pokriva Lovačka udruga «Sokol» potencijal je koji se ne smije zanemariti. Divljači je na ovim prostorima dosta i Općina Lovas iskoristit će svoju šansu i uključiti se u razvoj lovnog turizma.

Ribolov - Rijeka Dunav, ribnjak u Lovasu, te buduća akumulacija na potezu Čopinac, regulacija toka Dunavca u Opatovcu otvaraju velike mogućnosti za razvoj ne samo ribarstva nego i ribolovnog turizma.

Seoski turizam, turizam na seoskom gospodarstvu ili ruralni turizam na ovom području, kao i na prostoru cijele županije nije razvijen sukladno njegovim potencijalima.

Slikovitost naselja i očuvani okoliš daju dobar preduvjet području Općine Lovas, za razvoj seoskog turizma.

Seoski turizam može postati značajan izvor dodatne zarade za stanovništvo ovog područja. Samim tim otvaraju se nova radna mjesta, ulaže se u infrastrukturu naselja, pomaže očuvanju tradicije, a zaustavlja se i iseljavanje mladih.

Seoski turizam u tradicionalnim domaćinstvima, karakterističnim za ovo područje, s prepoznatljivom eko-gastronomskom ponudom, prikazu i uključivanju posjetioca u svakodnevnicu života na imanju, s mogućnošću noćenja, uz razvoj osobito lovnog, ribolovnog i izletničkog turizma, ima kvalitetne predispozicije za osmišljenu marketinšku prezentaciju tržištu, na osnovu koje je moguće očekivati budući dinamičniji razvoj ovog vida ponude.

Tradicionalna ulica

Krajolik

1.1.2.4. Komunalna infrastruktura

PROMETNI SUSTAV

Premda prometni sustav Općine Lovas ne čine sve grane prometa, on je komplementaran i kompatibilan s prometnim sustavom županije. Naime, taj sustav čine cestovni, riječni, poštanski i telekomunikacijski promet, dok ne obuhvaća ili nije direktno uključen u druge grane prometa: pomorski, zračni i žičarski promet, koje su značajne u hrvatskom prometnom sustavu.

Cestovni promet

Najznačajniji cestovni pravac na području Općine Lovas je trasa državne ceste D2 Osijek-Vukovar- GP Ilok /granica Srbije i Crne gore/ koja prolazi sjevernim dijelom Općine paralelno uz tok rijeke Dunav i prolazi kroz naselje Opatovac.

Uprava za ceste županije Vukovarsko-srijemske upravlja i održava županijske ceste Ž4173 Sotin-Tovarnik, Ž4174 Opatovac-Lovas-Ž4173, Ž4198 (Lovas-(Ž4174)-Babska-Šarengrad (D2)). Državnom cestom D2 upravljaju Hrvatske ceste d.o.o.

Na području Općine Lovas od razvrstanih cesta postoje i lokalne ceste L46106 (D2 – Ž4173), te L46034 (Lovas-Mohovo).

Županijske ceste su javne ceste koje povezuju sjedište županije s gradovima i općinskim sjedištima, te sjedišta gradova i općina međusobno. Uspostavljenu mrežu županijskih cesta potrebno je kvalitetno održavati, kako bi se omogućio nesmetani razvoj i na taj način postupno smanjile razlike u razvijenosti s ciljem postizanja uravnoteženog razvitka područja. Pojedine pravce potrebno je modernizirati, kritične dionice rekonstruirati, sve u svrhu zadovoljenja gospodarskog razvoja i individualnih potreba uz osiguranje pouzdanosti i udobnosti javnog prometa.

Lokalna cesta L46034 (Lovas –Mohovo) je neasfaltirana te ju je potrebno urediti.

Nerazvrstane ceste su prema posebnim propisima ceste koje se koriste za promet po bilo kojoj osnovi i koje su pristupačne većem broju korisnika, a koje nisu razvrstane u smislu posebnih propisa. U nadležnosti su jedinica lokalne samouprave te pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju komunalne djelatnosti. Gospodarenje mrežom nerazvrstanih cesta lokalna zajednica realizira provedbom planova kapitalnih investicija, koje uglavnom ispunjavaju, tako da je stanje u okviru mogućnosti dobro.

Općenito se može konstatirati da je cestovna mreža dovoljno razgranata. Stanje kvalitete cesta je jedva zadovoljavajuće, a godinama je prisutan nesrazmjer između potrebnih i osiguranih sredstava kako za redovno, tako i za pojačano održavanje, odnosno sanaciju i rekonstrukciju kolnika, a posebno na cestama nižeg ranga.

Karta javnih cesta Općine Lovas prema Odluci o izmjenama i dopunama Odluke o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste (NN br. 143/02).

Riječni promet

Stanje plovnosti rijeke Dunav i planirani zimovnik u Opatovcu

Vodostaj rijeke Dunav koji se svakodnevno prati već godinama, kreće se između -30 i +400 i tada nema nikakvih zapreka za plovidbu. Ako je vodostaj niži od - 30 kod Vukovara onda je plovidba moguća, ali uz ograničenje gaza plovila. U slučaju vodostaja višeg od +500 Dunav se mjestimice počinje izljevati iz korita. U Opatovcu postoji državna riječna luka i pristanište.

Na rijeci Dunav postoji jedno adekvatno prirodno sklonište za brodove u Opatovcu, a intencija je Ministarstva mora, turizma i razvitka da se ono uredi kao zimovnik za putničke i teretne brodove koji bi se našli na ovom području u slučaju pojave leda u zimskim mjesecima. U prvoj fazi išlo bi se na uređenje korita (uklanjanjem pijeska i stabala), a kasnije i infrastrukture prema Opatovcu.

Bit će potrebno provjeriti sa INA-om o planovima korištenja njihovih postrojenja prema zimovniku. Nadalje planira se i remont brodova u vrijeme mirovanja u zimovniku.

Područje planiranog zimovnika

Pošta i telekomunikacije

Na području Općine Lovas postoje dva poštanska ureda i to: poštanski ured 32237 Lovas, A. Starčevića 7 i poštanski ured 32233 Opatovac. Poštanski uredi obavljaju sve poštanske usluge, usluge novčanog poslovanja (uplate-isplate, poslove štednje i isplatu po tekućim

računima građana i skoro svih poslovnih banaka u Republici Hrvatskoj, usluge uplata i isplata po ugovorima, mijenjačku službu, itd.), telekomunikacijske usluge (telefonski razgovori iz govornice i poštanskom uredu) prijem i uručenje brzojava, prodaju maraka, vrijednosnica i dr.

Na području Općine Lovas postoje dvije mjesne telefonske centrale u Lovasu i Opatovcu.

Poštanski ured 32237 Lovas

Poštanski ured 32233 Opatovac

T-MOBILE Hrvatska d.o.o. Ima na području Općine Lovas izgrađenu jednu osnovnu mjesnu postaju, a u planu je jedna osnovna postaja zapadno od mjesta Lovas

VIP-NET d.o.o. Ima na području Općine Lovas jednu osnovnu mjesnu postaju u naselju Opatovac.

HT – Hrvatske telekomunikacije d.d. Na području Općine Lovas ima izvedenu fiksnu telefonsku mrežu.

ODAŠILJAČI I VEZE d.o.o. Prostor Općine Lovas pokriven je među ostalim i RTV signalom preko mreže postojećih objekata za emitiranje RTV programa, iako na području Općine nema objekata niti šticećenih koridora.

VODNO GOSPODARSKI SUSTAV

U svakodnevnoj praksi obavljanja poslova kojima se ostvaruje upravljanje vodama, djelatnost vodnoga gospodarstva, pored ostalog, rješava:

zaštitu od štetnog djelovanja voda (uređenje vodotoka i drugih voda i zaštita od štetnog djelovanja voda: obrana od poplava i leda, zaštita od erozija i bujica, melioracijska odvodnja)

korištenje voda (vodoopskrba, korištenje voda za melioracijsko navodnjavanje, korištenje vodnih snaga, korištenje voda za uzgoj riba, korištenje voda za plovidbu, korištenje voda za sport, kupanje, rekreaciju i druge slične namjene)

zaštitu voda od onečišćavanja

Zaštita od štetnog djelovanja voda

Regulacijske građevine

U svrhu zaštite priobalja-učvršćenja obala, obrane od poplava, plovidbe i pravilnog provođenja leda, uređenje rijeke Dunav regulacijskim zahvatima započelo je krajem 19. stoljeća.

Globalno ocjenjujući reguliranost Dunava kroz područje Republike Hrvatske može se konstatirati da se ističe opsegom izvedenih regulacijskih radova i uređenošću korita za dionicu od državne granice s Republikom Mađarskom (km 1433+060) do Vukovara (km 1333), a na dionici nizvodno od Vukovara do Iloka regulacijski radovi su izvedeni u znatno manjem opsegu.

Uz obalu rijeke Dunav na području Općine nalazi se naselje Opatovac, koje je većim dijelom izgrađeno na visokim lesnim obalama pa ga velike vode Dunava nisu znatnije ugrožavale.

U dijelu toka Dunava koji pripada Općini, nalazi se Opatovačka ada i rukavac Dunava poznat pod imenom Dunavac. Dunavac ima komunikaciju s Dunavom s uzvodne i nizvodne strane, a u centralnom dijelu rukavac je pregrađen regulacijskom građevinom. Ista značajno doprinosi njegovom zasipavanju. U nizvodnom dijelu izvedeno je pristanište za potrebe distribucijskog centra za naftu-Opatovac koje se ne koristi unazad 25 godina.

Inundacijski pojas

Zakonom o vodama (NN 107/95) definiran je inundacijski pojas na vodotocima i drugim ležištima voda u svrhu tehničkog i gospodarskog održavanja vodotoka i drugih voda, djelotvornog provođenja obrane od poplava i drugih oblika zaštite od štetnog djelovanja voda. Razlikuje se uređeni i neuređeni inundacijski pojas s obzirom na postojanje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina.

Utvrđivanjem neuređenog inundacijskog pojasa rezervira se prostor za građenje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina, te ograničava prostor prirodnih i umjetnih retencija.

Na prijedlog Hrvatskih voda, Skupština Vukovarsko-srijemske županije donijela je Odluku o određivanju vanjske granice neuređenog inundacijskog pojasa na vodotoku Čopinac uzvodno od km 1 +750 u k.o. Opatovac.

U predmetnom pojasu po odredbama Zakona o vodama, zabranjeno je obavljati radnje kojima se može pogoršati vodni režim i povećati stupanj ugroženosti od štetnog djelovanja voda.

Sve zemljišne čestice u utvrđenom uređenom ili neuređenom inundacijskom pojasu, od vanjske granice pojasa do korita vodotoka imaju svojstvo vodnog dobra.

Vodno dobro je dobro od interesa za Republiku Hrvatsku, koje ima njezinu osobitu zaštitu i koristi se na način i pod uvjetima propisanim Zakonom o vodama.

Na području Općine Lovas potrebno je odrediti vanjsku granicu inundacijskog pojasa uz rijeku Dunav, na preostalom dijelu vodotoka Čopinac (od ušća do km 1+750) te uz ostale «lokalne vode».

Zaštita od erozija i bujica

Erozija je hidrogeološki proces koji prvenstveno ovisi o morfologiji terena: nagutosti terena, erodibilnosti geološke podloge te intenzitetu oborina. Erozija zemljišta i pojava bujičnih tokova međusobno su povezane pojave. Erozija stalno djeluje na cijeloj površini sliva s različitim intenzitetom, a pojava bujica direktna je posljedica erozije, jer su erozijom ugrožena područja glavni izvor nanosa koji daje razornost bujicama. Erozijski procesi podložni su promjenama ovisno o stanju tla i vegetacije, te načinu iskorištavanja zemljišta na slivu.

Bujične poplave javljaju se povremeno, a glavni pokretač su oborine natprosječne visine i intenziteta.

Desno zaobalje rijeke Dunav, a kojem pripada i područje Općine Lovas, dio je bujičnog područja Fruške gore kojim dominiraju mali brdski pritoci Dunava, bujičnog karaktera, neuređeni i zarašteni. Na području Općine nalaze se brdski pritoci, Čopinac, Zmajevac i Bečka.

Kroz brojnu projektnu dokumentaciju za Slivno područje «Vuka» planiran je sustav za zaštitu od brdskih voda izgradnjom akumulacija.

Na bujičnom području Fruške gore (od Opatovca do Iloka) planirana je izgradnja 3 akumulacije - Opatovac na Čopincu, Drljanski potok na Drljanskom potoku i Čitluk na Čitluku (posljednje dvije su na području Grada Iloka).

Osim izgradnje akumulacija planirano je uređenje tokova nizvodno. Realizacijom takvih rješenja očekuje se smanjena erozija u vodotocima i kroz to zaštita okolnih izgrađenih objekata (stambenih i gospodarskih), sigurnost poljoprivredne proizvodnje eliminiranjem opasnosti od poplavlivanja i pružanjem mogućnosti navodnjavanja, razvitak djelatnosti uzgoja riba, turizma, rekreacije i sporta.

Na području Općine Lovas planirana je akumulacija Opatovac (ishođena lokacijska dozvola) koja će kao višenamjenski objekt imati znatan utjecaj na brzi gospodarski razvitak Općine.

Korištenje voda

Vodoopskrba

U Prostornom planu Vukovarsko-srijemske županije navedene su osnovne karakteristike postojećeg stanja u vodoopskrbi na području županije. Navedene su mogućnosti, tj. kapaciteti crpilišta, te su dane osnovne smjernice za rješavanje vodoopskrbe ovoga područja u smislu koncipiranja vodoopskrbnog sustava koji bi u potpunosti ispunio sve tražene zahtjeve u svezi osiguranja odgovarajućih količina vode za svakog stanovnika, uz odgovarajuću kakvoću vode.

Izvori vodoopskrbe u Općini Lovas su zdenci u Lovasu i Opatovcu. Zdenac u Lovasu koristi se samo za vodovod naselja Lovas, a nalazi se u središtu naselja. Zdenac u Opatovcu koristi se samo za vodovod naselja Opatovac, a nalazi se na južnom rubu naselja ispod praporne terase.

Većina manjih naselja koja okružuju grad Vukovar opskrbljuju se pitkom vodom iz vlastitih lokalnih vodovoda. Vodoopskrbna mreža i objekti na njoj zdenci i crpke su u relativno lošem stanju zbog starosti i neodržavanja, a kakvoća vode u pojedinim lokalnim sustavima

(Lovas, Opatovac) često ne udovoljava zahtjevima zdravstvene ispravnosti pitke vode (povišen sadržaj željeza i nitrata). Upitne su i izdašnosti tih zdenaca u najnepovoljnijim uvjetima funkcioniranja nekog vodoopskrbnog sustava.

Zdenac u Opatovcu, Trg G. Šuška

Iz navedenih razloga izrađeno je Idejno rješenje - Razvoj vodoopskrbnog sustava grada Vukovara - III faza, IPZ d.d. Zagreb, 2001. godine, kojim se predviđa proširenje osnovnog vodoopskrbnog sustava grada Vukovara na ostala okolna naselja južno i jugoistočno od Vukovara formiranjem tzv. južnog vodoopskrbnog prstena. Južni prsten zahtjeva izgradnju precrpne stanice prema naselju Sotin (područje Grada Vukovara), a obuhvaćena bi bila i naselja Tompojevci, Čakovci, Mikluševci, Berak, Bokšić (područje Općine Tompojevci), naselja Petrovci i Svinjarevci (područje Općine Bogdanovci) s mogućnošću priključenja i naselja Lovas i Opatovac (područje Općine Lovas), te povezivanjem s vodoopskrbnim sustavom Grada Iloka.

Korištenje voda za navodnjavanje

Na cijelom vodnom području sliva Drave i Dunava primjetan je nedostatak vode u tlu tijekom vegetacijskog razdoblja. Taj se nedostatak povećava idući od zapada ka istoku, te je izraženiji u Slavoniji i Baranji gdje je i manja ukupna količina godišnje oborine.

Kako bi se štete svele na minimalnu moguću mjeru potrebna je primjena suvremenih tehnologija obrade tla i izgradnja melioracijskog sustava za navodnjavanje.

S obzirom na klimatološka i pedološka obilježja područja, postoji mogućnost, a i potreba za navodnjavanjem u poljoprivrednoj proizvodnji. Postoji zanimanje za navodnjavanje sjemenskog kukuruza, proizvodnje sadnica vinove loze kao i ostalih poljoprivrednih kultura, te želja za postizanjem stabilne proizvodnje sa što većim prinosima.

Za područje Općine Lovas mogućnost navodnjavanja se sagledava u izgradnji planirane akumulacije Opatovac. Akumulacija, kao višenamjenski objekt imat će znatan utjecaj na brzi gospodarski razvitak Općine.

Potrebno je izraditi Plan navodnjavanja za cijelu Županiju, koji treba definirati smjernice, kriterije i ograničenja navodnjavanja, prijedlog realizacije, te uvjete upravljanja i gospodarenja vodnim resursima u svrhu navodnjavanja.

Korištenje voda za plovidbu

Europskim ugovorom o glavnim unutarnjim plovnim putovima od međunarodnog značaja (AGN ugovor) izrađenim 1996.godine od Gospodarske komisije Ujedinjenih naroda za Europu (UN/ECE), koji je Republika Hrvatska potpisala 1997.godine u Helsinkiju, a Hrvatski državni Sabor potvrdio 1998.godine, definirana je mreža E-plovnih putova koju čine plovni putovi i luke od međunarodnog značaja. Tako u Opatovcu imamo riječnu državnu luku i pristanište.

Plovni put na Dunavu kroz Republiku Hrvatsku od rkm 1433 (hrvatsko-mađarska granica) do rkm 1295 (Ilok), a koji prolazi kroz područje Općine Lovas, dionica je visokorangiranog poteza međunarodnog plovnog puta svrstana prema AGN ugovoru pod oznakom E-80 i pripadajućom VIc klasom plovnosti.

Rijeka Dunav

Prema nekim ranije provedenim analizama dionica Dunava kroz Republiku Hrvatsku pripada «najlakšim sektorima». Uvjeti plovidbe u velikoj mjeri zadovoljavaju, jer su regulacijskim radovima u razdoblju od 1965.-1980.godine postignuti preporučeni gabariti plovnog puta (preporuka Dunavske komisije) osim minimalnog polumjera krivina i minimalne visine ispod mostova.

Zbog izostanka sustavne kontrole stanja korita u proteklom razdoblju (razdoblje Domovinskog rata, nepostojanje sporazuma s drugom stranom) nije moguće tvrditi o stanju plovnog puta na Dunavu, pa niti na dionici kroz Općinu Lovas.

Na rijeci Dunav u Republici Hrvatskoj ne postoji niti jedan zimovnik za plovila unutrašnje plovidbe, a kako postoji potreba za takvom vrstom usluge, u planovima Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka i Hrvatskih voda, predviđen je smještaj zimovnika u rukavcu između Opatovca i Opatovačke ade. Rukavac je prirodno zaštićen od utjecaja leda, a kako bi mogao poslužiti namjeni zimovnika, potrebno je pripadajućim građevinama valorizirati prostor.

U tijeku je izrada Idejnog rješenja zimovnika u Opatovcu koji će prostorno osmisliti područje zimovnika, funkcionalno riješiti akvatorij (proanalizirati potrebne građevinske zahvate za osposobljavanje rukavca za namjenu zimovnika), te prostorno i idejno predvidjeti kopnene sadržaje.

Zaštita voda od onečišćavanja

Odvodnja otpadnih voda

Na cijelom području Vukovarsko-srijemske županije odvijaju se intenzivne aktivnosti na rješavanju vodoopskrbe čime se aktualizira i odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda u funkciji zaštite voda.

Osnovna mjera za osiguranje zaštite voda od onečišćavanja je izgradnja zajedničkih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda naselja i industrije, kao i izbor adekvatnog recipijenta otpadnih voda.

Izgradnjom kanalizacijskih sustava sprječavaju se lokalna zagađenja površinskih i podzemnih voda, a otpadne vode se dovode na lokaciju uređaja za pročišćavanje.

Na području Općine Lovas nije izgrađen kanalizacijski sustav, otpadne vode se ispuštaju u septičke jame čime značajno ugrožavaju kvalitetu površinskih i podzemnih voda.

Kako bi se pokrenulo sustavno rješavanje problema odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na području Županije, u izradi je Studija zaštite voda Vukovarsko-srijemske županije (Naručitelj: Hrvatske vode, Izrađivač: Hidroprojekt-ing d.o.o. Zagreb i Hidroing d.o.o. Osijek) kojom će se dati osnovna i racionalna konceptijska rješenja odvodnje otpadnih voda za sve Gradove i Općine, te definirati uvjeti ispuštanja otpadnih voda u prijemnike.

Kakvoća površinskih voda

Državnim planom za zaštitu voda (NN 8/99), u cilju provedbe zaštite voda od onečišćenja određena je kategorizacija voda. Za međudržavne vode - rijeku Dunav koja prolazi područjem Općine Lovas, propisana je II kategorija - vode koje se u prirodnom stanju mogu koristiti za kupanje i rekreaciju, za sportove na vodi, za uzgoj riba (ciprinidi) ili koje se nakon odgovarajućeg pročišćavanja mogu koristiti za piće i druge namjene u industriji.

Analizom vode određuju se vrijednosti sljedećih pokazatelja: A-fizikalno-kemijski (pH, alkalitet, električna vodljivost), B-režim kisika (otopljeni kisik, zasićenje kisikom, KPK (KMnO_4), BPK₅), C-hranjive tvari (amonij, nitriti, nitrati, ukupni dušik, ukupni fosfor), D-mikrobiološki (broj koliformnih bakterija, broj fekalnih koliforma, broj aerobnih bakterija),

E-biološki (indeks saprobnosti, biotički indeks, stupanj trofije) i ostali pokazatelji (vodostaj, protok, temperatura zraka, temperatura vode, suspendirana tvar, ostatak ukupni, ostatak fiksirani, ostatak sagorivi, KPK-Cr, fosfati), F-metali (bakar, cink, kadmij, horn, nikal, olovo živa) i G-organski spojevi (mineralna ulja, fenoli ukupno, poliklorirani bifenili-PCB, lindan, DDT).

Temeljem Uredbe o klasifikaciji voda (NN 77/98), a prema analizi uzetih uzoraka u 2002. godini, voda rijeke Dunav na profilu 100 m uzvodno od vodozahvata u Vukovaru (najbliža lokacija uzorkovanja Dunava) prema skupinama pokazatelja B, C, D odgovara III vrsti, a prema skupini pokazatelja E odgovara II vrsti. Promatrano prema pojedinim pokazateljima iz skupine A, rijeka Dunav je I vrste prema vrijednostima pokazatelja pH vrijednost i električna vodljivost, a II vrste prema alkalitetu. Pokazatelji kakvoće voda u skupini F su I i II vrste, a u skupini G odgovaraju također I i II vrsti.

ENERGETSKI SUSTAV

Elektroopskrba

Na području Općine Lovas od elektroprijenosnih uređaja, pod ingerencijom HEP d.d. Elektroprijenosno područje Osijek, južnim dijelom općine prolazi postojeći elektroprijenosni uređaj – dalekovod 400 kV i elektroprijenosni uređaj – dalekovod 110 kV.

Područjem Općine Lovas, u sjevernom dijelu Općine, južno od naselja Opatovac, prolazi postojeći elektroprijenosni uređaj - dalekovod 35 kV iz smjera Općine Sotin do TS 35/10 istočno od naselja Opatovac.

Iz smjera Općine Tovarnik zapadnim te onda središnjim dijelom Općine, zapadno od općinskog središta Lovas prolazi postojeći elektroprijenosni uređaj – dalekovod 35 kV do TS 35/10 Opatovac.

Područje Općine Lovas napaja se električnom energijom iz TS 35/10 kV Opatovac putem odvojenih VP 10(20) kV.

Dakle, osima naselja Lovas i Opatovac, navedeni dalekovodi napajaju i područja naselja u drugim općinama, te su stoga koridori od važnosti ne samo za područje Općine Lovas nego i šire.

Na području Općine Lovas planira se u južnom dijelu izvesti novi elektroprijenosni uređaj – dalekovod 35 kV iz smjera Općine Ilok prema Općini Tovarnik.

TS 35/10 kV Opatovac

Plinoopskrba

Na području Općine Lovas južno od naselja Opatovac prolazi magistralni plinovod Negoslavci – Opatovac DN 400, a u planu je gradnja, nakon 2011. godine, magistralni međunarodni plinovod Slavonski Brod – Ilok DN 600.

Na području Općine Lovas postoji izgrađena srednjetačna plinska mreža u naseljima Lovas i Opatovac.

Opskrba Općine prirodnim plinom, vrši se preko MRS Negoslavci putem visokotlačnog plinovoda Negoslavci – Opatovac.

U budućnosti se planira povišenje tlaka u postojećem plinovodu Negoslavci – Opatovac sa današnjih 3 bara na 12 bara.

Prije povećanja tlaka u VT plinovodu Negoslavci – Opatovac potrebno je izgraditi redukcijsku stanicu RP Opatovac.

Naftovod

Na području Općine Lovas istočno od Opatovac postoji Dispečerski centar INA-e. Postojeća trasa produktovoda trenutno se koristi kao trasa plinovoda.

Dispečerski centar INA-e

GROBLJA

Na području Općine Lovas locirana su tri groblja – katoličko u Lovasu, te katoličko i pravoslavno u Opatovcu. Sva tri groblja su za vrijeme rata i okupacije ne samo bila zapuštena nego i značajno devastirana. Zahvaljujući zalaganju Općine Lovas danas se ona redovito održavaju. Na groblju u Lovasu izgrađene su staze, postavljena ograda, a na mjestu masovne grobnice postavljeno spomen obilježje. U Opatovcu na katoličkom groblju izgrađene su staze i dovedena voda na isto.

Katoličko groblje u Lovasu

ZBRINJAVANJE OTPADA

Po povratku u Lovas zatečeno je više od 60 divljih deponija smeća. Sve su one uz pomoć Hrvatske vojske sanirane. Danas se smeće u Općini Lovas organizirano odvozi na dvije deponije (Lovas i Opatovac). Isto odvoze djelatnici Komunalnog pogona. Odlukom Općinskog vijeća u tijeku je izbor najpovoljnijeg ponuđača za kvalitetno zbrinjavanje otpada. Već krajem ove godine trebao bi biti riješen problem odlaganja smeća tako da bi se prve dvije godine smeće odlagalo u Lovasu i Opatovcu, dok bi se po tom smeće zbrinjavalo na nekoj od županijskih deponija.

Problematika zbrinjavanja otpada obuhvaća zbrinjavanje komunalnog otpada, tehnološki neopasnog otpada i opasnog otpada i ima osobitu važnost s gledišta zaštite okoliša i prirodnih resursa, ali nedovoljno sagledano gospodarsko-razvojno značenje.

Mjere za organizirano i kontrolirano postupanje s otpadom obuhvaćaju: smanjenje nastanka otpada, mjere korištenja otpada i sigurno odlaganje neiskoristivog otpada sa svim prethodnim i pratećim mjerama i postupcima osiguranja od bilo koje vrste štetnog djelovanja.

Komunalni otpad: Organiziranim prikupljanjem otpada obuhvaćena su kompletna naselja Lovas i Opatovac što je na prvi pogled vrlo povoljno. Na području Općine Lovas prikupljanjem i odlaganjem komunalnog otpada bavi se Komunalni pogon.

Tehnološki neopasni otpad: Kako još nije postignut dogovor na nivou Županije i određen način i prostor za odlaganje ove vrste otpada problemu zbrinjavanja neopasnog tehnološkog otpada tek predstoji rješavanje. Trenutno se neopasni tehnološki otpad dijelom skuplja i koristi kao sekundarna sirovina, dijelom odlaže na odlagališta komunalnog otpada, ili se nekontrolirano odlaže na "divlje" deponije.

Opasni otpad: Na području Općine Lovas nema izrazitih proizvođača opasnog otpada (energetskih postrojenja, crne i obojene metalurgije, prerade nafte, kemijske i farmaceutske industrije i sl.). Registrirane tvrtke u kojima se stvaraju manje količine opasnog otpada same ga zbrinjavaju na propisan način (zdravstvena ambulanta, veterinarska ambulanta).

Međutim, znatne količine neprijavljenog opasnog otpada i gotovo sav opasni otpad iz kućanstava, zbog otežane kontrole i "štednje", te nepostojanja stanovništvu prihvatljivog načina organiziranog prikupljanja manjih količina, zbrinjava se na nepropisan i za okoliš štetan način (spaljivanjem, odlaganjem na nekontrolirana dogovorna i "divlja" odlagališta komunalnog otpada).

Divlje odlagalište otpada

Komunalni pogon - 1998. godine Općina Lovas osnovala je Komunalni pogon. Općina Lovas je vlastitim sredstvima i djelom donacijama USAID-a preko IOM-a i Vlade Južnog Tirola nabavila veći dio mehanizacije potrebite za funkcioniranje ovog pogona. Komunalni pogon obavlja slijedeće poslove:

Održava čistoću, javne zelene površine, groblja, tržnicu na malo i nerazvrstane ceste u oba mjesta

Brine o odvodnji atmosferskih voda

Odvozi komunalni otpad

Crpi septičke jame i izvodi manje radove na infrastrukturnim objektima

Zimska služba

U Komunalnom pogonu uposlana su tri djelatnika. Komunalni pogon raspolaže slijedećom opremom:

- Kombinirani stroj (bager) s opremom za razgrtanje snijega
- Traktor i prikolica
- Kamion
- Cisterna za crpljenje septičkih jama
- Rasipač za sol
- Kosilice
- Mali alat

Divlje odlagalište otpada Opatovac – buduća sportsko-rekreacijska zona

1.1.2.5. Objekti javne i društvene namjene

OBRAZOVANJE

Predškolski odgoj: U veljači 2001. godine otvoren je Dječji vrtić «Bajka». Izgradnju vrtića financirala je međunarodna organizacija USAID-a. Na žalost vrtić nije u punoj funkciji zbog malog broja djece.

Dječji vrtić «Bajka», Lovas

Osnovno školstvo: Osnovna škola u Lovasu djeluje preko 220 godina. Zgrada OŠ «Lovas» obnovljena je i uređena prema suvremenim pedagoškim standardima. Osnovni problem OŠ «Lovas» je mali broj učenika. Školske godine 2001/2002 bilo je svega 110 učenika. OŠ «Lovas» ima i svoje područno odjeljenje u Opatovcu, gdje također prostor zadovoljava, no ostaje problem malog broja učenika.

OŠ «Lovas»

OŠ «Opatovac»

ZDRAVSTVO I SOCIJALNA SKRB

Zdravstvo: U prosincu 2001. godine u Lovasu je svečano predana u uporabu nova zgrada ambulante. Ambulanta u prizemlju ima stomatološku ordinaciju i ordinaciju opće medicine, a u potkrovlju trosoban stan za liječnika s kojim je Dom zdravlja Vukovar, u čijem je sastavu i ova ambulanta, ugovorena pripravnost. Na ovakav način organizirana zdravstvena zaštita za preko 1600 osiguranika unaprijedila je kvalitetu i dostupnost primarne zdravstvene zaštite u Općini Lovas.

Liječnik iz Lovasa svaki drugi radni dan radi u Opatovcu, gdje također postoji ambulanta za koju tek predstoji obnova.

Dom zdravlja Vukovar – Ambulanta Lovas

Socijalna skrb: Sukladno Zakonu Općina Lovas skrbi o svima koji su u potrebi. Prema odluci Općinskog vijeća Općine Lovas pravo i pomoć na socijalnu skrb mogu ostvariti samci, obitelji, samohrani roditelji i potpuno nesposobne osobe za rad. Pravo na pomoć može se ostvariti za podmirenje troškova stanovanja i u obliku jednokratne pomoći. Općinsko vijeće imenovalo je Socijalno vijeće čija je osnovna zadaća skrb o socijalno ugroženima.

Ustroj i mreža socijalne skrbi u Općini prati ustroj socijalne skrbi na nivou Države i Županije.

Veterinarska služba: Na području Općine Lovas djeluje veterinarska služba.

UPRAVA I ADMINISTRACIJA

U dijelu lokalne samouprave na području Općine Lovas djeluju slijedeća tijela:

- Općinsko vijeće Općine Lovas
- Jedinstveni upravni odjel Općine Lovas
- Komunalni pogon

U stalno radnom odnosu su načelnik općine, predstojnik Jedinstvenog upravnog odjela, te djelatnici Komunalnog pogona – 5 uposlenih.

Navedena tijela imaju sjedište u zgradi općine Lovas, A. Starčevića 5.

Na području Općine Lovas djeluju dva Mjesna odbora: Lovas i Opatovac.

Zgrada općine Lovas

KULTURA

Osnovni nositelj aktivnosti u kulturi na području Općine Lovas je KUD «I. G. Kovačić». Osnovan je 1950. godine i nositelj je svih kulturnih događanja u Općini. U sklopu KUD-a prije rata djelovale su: dramska, tamburaška i folklorna sekcija. Sudjelovanjem na mnogim smotrama društvo je postizalo iznimne rezultate. Za vrijeme rata uništene su narodne nošnje i oprema društva. Zalaganjem članova nošnje su ponovno nabavljene. Obnovljeno je i KUD «Ivan Goran Kovačić», koje danas prvenstveno njeguje izvorne običaje Lovasa (svatovski običaji, zimski običaji posila i čijanja perja, korizmeni, adventski, žetveni i drugi običaji).

KUD «Ivan Goran Kovačić» nastupa na brojnim smotrama folkloru od kojih s ponosom ističemo nastup na Međunarodnoj smotri folkloru u Zagrebu. Pored toga društvo je uspostavilo suradnju i s nekoliko društava iz susjednih nam zemalja. KUD «Ivan Goran Kovačić» zbratimljen je sa KUD-om "A. COLNARIČ" iz mjesta Starša, Slovenija.

U Lovasu je obnovljena zgrada Doma kulture i pri kraju su radovi na opremanju knjižnice.

Dom kulture Lovas

Dani Općine Lovas «Miholjski dani» organizirani su prve godine povratka i uvršteni u program kulturnih događanja u Županiji. U sklopu Dana Općine Lovas, povodom blagdana Sv. Mihovila zaštitnika Župe Lovas, svake godine u Lovasu i Opatovcu organiziraju se «Miholjski dani» u sklopu kojih se organiziraju slijedeće manifestacije: pjesnička večer, likovne kolonije, izložbe ručnih radova, izložbe umjetnika, smotra folkloru, smotra konjskih zaprega i jahača.

Tradicionalno, već sedam godina, u Lovasu se zadnju nedjelju pred Korizmu održava priredba pod nazivom «Pokladno kolo». «Pokladno kolo» je priredba koja uz svečani mimohod kulturno-umjetničkih društava, jahača i konjskih zaprega završava kolom u centru sela i kulturno-umjetničkim programom u Domu Kulture.

U Općini Lovas velika pozornost posvećena je informiranju. Tako već osmu godinu izlazi «Lovaski list», glasilo Općine Lovas. «Lovaski list» odigrao je važnu zadaću u vrijeme progonstva, no nije zanemarivo njegovo mjesto ni danas. To su jedne od rijetkih prognaničkih novina koje su nastavile izlaziti i nakon progonstva. Uz to izdana je i brošura o Općini Lovas, razglednice Lovasa i Opatovca te Općine Lovas, knjiga pučkih pjesnika i učenika OŠ «Lovas» - «IZMEĐU»...

SPORT I REKREACIJA

Na području Općine Lovas postoji niz različitih oblika sportskih aktivnosti uključujući natjecateljski sport i sport i rekreaciju u sportskim udrugama i sportske aktivnosti organizirane kao vannastavni program u osnovnim školama.

Škole su osnovni nositelj tjelesnog odgoja djece i mladeži, ali u nedostatku materijalnih uvjeta (naročito odgovarajućih zatvorenih sportskih terena) nije u mogućnosti takvu funkciju potpuno uspješno obaviti. U sklopu objekta Osnovne škole u Lovasu u tijeku je izgradnja školske sportske dvorane.

Školska-sportska dvorana u izgradnji

Nositelji sportskih aktivnosti su razna sportska društva odnosno klubovi.

U okviru poglavlja lovni turizam već je spomenuto i opisana Lovačka udruga «Sokol» iz Lovasa. Nositelj ribičkog sporta je sportsko ribolovna udruga «Smuđ». Kao općinska udruga Zaživjela je povratkom i aktivno djeluje više od 5 godina. U sklopu uduge egzistira natjecateljska skupina.

Nogometni klub «Lovas» Osnovan je 1963. godine. Natječe se pod imenom NK «Lovas», Lovas. Trenutno su u sastavu četiri selekcije:

- a) pioniri od 8-12,5 godina
- b) ženski nogometni klub
- c) seniori
- d) veterani

Sveukupno klub okuplja oko sto članova. Natječe se trenutno u 3. Županijskoj nogometnoj ligi.

Nogometni klub «Opatovac» Osnovan je 1931, godine. 1991. godine veći broj igrača zamjenjuje nogometno igralište bojišnicom. Povratkom u Opatovac klub je obnovljen 1998. godine pod ovim nazivom i danas se natječe u 3. Županijskoj ligi Vukovarsko-srijemske županije. Prije rata klub se zvao NK «Fruškogorac». U klubu je danas 25 registriranih igrača. Velika pozornost posvećuje se mlađim naraštajima.

Ženski nogometni klub «Lovas» U sklopu Udruge žena Općine Lovas djeluje i Ženski nogometni klub «Lovas». Ekipa je formirana 2000. godine i igra povremeno.

Nogometno igralište NK «Lovas»

Nogometno igralište NK «Opatovac»

VJERSKE ZAJEDNICE I UDRUGE GRAĐANA

Na području Općine Lovas djeluju dvije vjerske zajednice: Rimokatolička i Pravoslavna.

LOVAS

U Lovasu se do srpske agresije nalazila župna crkva Sv. Mihovila, stara oko 250 godina (posvećena 1769. godine). Uz crkvu bio je i župni dvor. Crkva je doživjela tragičnu sudbinu svoga mjesta. Nekoliko puta je raketirana i granatirana, a upadom četnika i jugo-vojske crkva je zapaljena i uništena do temelja. U tijeku su završni radovi za obnovu crkve. Izgrađena je župna dvorana u kojoj se obavljaju vjerski obredi. Na mjesnom groblju u Lovasu nalazi se kapelica Sv. Florijana, koja je također značajno devastirana za vrijeme rata. U kapelici su mučeni i ubijani Hrvati iz Lovasa. Danas je kapelica obnovljena, a služi i kao mrtvačnica. Značajnu pomoć u obnovi kapelice dala je obitelj Haring i Udruga Lovaskih Nijemaca iz Njemačke. Na ulazima u selo i u samom selu ponovo su postavljeni križevi. Nakon dugotrajnog procesa pregovaranja 19. srpnja 2001. godine vraćena su tri zvona crkve Sv. Mihaela iz SRJ, koja su bila ukradena u studenom 1991. godine.

Župna crkva Sv. Mihovila

Unutrašnjost crkve Sv. Mihovila – završni radovi

OPATOVAC

Crkva u Opatovcu posvećena je Blaženoj Djevici Mariji - Kraljici Sv. Krunice i filijala je župe Sotin (jedno je vrijeme bila u sastavu župe Lovas). Crkva je za vrijeme rata devastirana. No marom vjernika i uz razumijevanje, prije svega, Općine Lovas, PZ «Lovas» i županije obnovljena je i svakodnevno okuplja svoje vjernike. Za vrijeme rata gotovo u cijelosti je uništena kapelica Sv. Ivana, a križevi krajputaši počupani. Kapelica je danas obnovljena i potrebno joj je još samo unutarnje uređenje, a križevi su ponovno postavljeni na svoja mjesta.

U Opatovcu postoji i pravoslavna crkva, koju nije zadesila sudbina katoličke. No danas je ona, uslijed nebrige vjernika i svoje vjerske zajednice, u dosta lošem i derutnom stanju.

Crkva Blaženoj Djevici Mariji - Kraljici Sv. Krunice

Kapelica Sv. Ivana

Udruge građana: Udruge građana, političke stranke i druge organizacije postaju sve važnijim čimbenicima razvitka društva, a njihov broj i aktivnosti se povećavaju i o tome treba voditi računa kod izrade Prostornih planova niže razine.

Na području Općine Lovas registrirano je 15 udruga. Sve su manje ili više aktivne i djelomično se financiraju iz proračuna Općine Lovas.

- KUD «I. G. Kovačić», Lovas
- Udruga umirovljenika Općine Lovas
- Dobrovoljno vatrogasno društvo, Lovas
- Lovačka udruga «Sokol», Lovas
- NK «Lovas», Lovas
- NK «Opatovac», Opatovac
- Udruga žena Općine Lovas
- Stočarsko-ratarsko-mehanizacijska udruga, Lovas
- Info club, Lovas
- Udruga mladih «Nola», Lovas
- UHDDR, Lovas
- Udruga veterana Domovinskog rata Općine Lovas
- Sportsko ribolovno društvo «Smuđ», Lovas
- Udruga stradalnika Domovinskog rata iz Općine Lovas
- Konjogojska udruga

DVD Lovas

Na području Općine Lovas uvođenjem višestranačja demokracije formirani su ogranci više političkih stranaka, od kojih je daleko najbrojnija Hrvatska demokratska zajednica. Ova stranka ima formirane ogranke u Lovasu i Opatovcu. Na političkoj sceni Općine Lovas djeluju Hrvatska seljačka stranka, Hrvatska stranka prva, Hrvatska pučka stranka i Samostalna demokratska srpska stranka.

1.1.2.6. Zaštita okoliša, zaštita prirode i kulturne baštine

Kvaliteta i vrijednosti sadašnjeg i budućeg življenja temelje se na zadovoljavanju osnovnih ljudskih potreba za rastom, a da se pritom ne uništava okoliš o kojem ovisi cjelokupni život.

Okoliš, krajobraz, prirodnu i kulturno-povijesnu baštinu često je teško, ako ne i nemoguće, zasebno razmatrati (analizirati, štiti, unapređivati,...) zbog njihove međusobne isprepletenosti i interaktivnog odnosa spram čovjekovih intervencija u prostoru.

Zaštita okoliša kao cjeline i pojedinih dijelova provodi se po više osnova, a poglavito temeljem načela i odredbi:

- Ustava Republike Hrvatske,
- Zakona o zaštiti okoliša,
- Zakona o zaštiti prirode,
- Zakona o zaštiti spomenika kulture,
- Zakona o prostornom planiranju,
- Zakona o vodama,
- Zakona o šumama,
- niza drugih zakona, pravilnika i normi.

Podjela na poglavlja i teme proizašla je prvenstveno iz zadržavanja područja koja odredbe temeljnih zakona naročito reguliraju, te osnovne strukture Plana.

Okoliš

“Okoliš je prirodno okruženje: zrak, tlo, voda i more, klima, biljni i životinjski svijet u ukupnosti uzajamnog djelovanja i kulturna baština kao dio okruženja kojeg je stvorio čovjek”.

Kao jedan od najvažnijih dokumenata zaštite okoliša (i podloga za izradu prostornih planova) Zakonom o zaštiti okoliša određen je Program zaštite okoliša županije koji sadržava osnovne ciljeve, uvijete i mjerila zaštite okoliša u cjelini, prioritetne mjere po sastavnim dijelovima i pojedinačnim prostornim cjelinama, te načela i smjernice.

Za potrebe izrade Plana korištena je analiza stanja okoliša dobivena anketom na terenu, iz postojećih podataka o onečišćenju i onečišćivačima i upoznavanjem sa stvarnim trenutnim stanjem okoliša. Pri tome su se zbog nedostatka odgovarajućih podataka najveći problemi ukazali upravo kod određivanja ekoloških karakteristika nosivosti, kapaciteta i održivosti prostora, granica njegove ugroženosti i potencijalne strukture ekoloških rizika, a čije je poznavanje osnova za izradu Plana koji će stvarno osigurati provođenje načela održivog razvoja, te racionalnog korištenja i zaštite prostora.

Zrak Na području Općine Lovas nema energetske postrojenja. Na osnovi raspoloživih podataka može se konstatirati «iznimna» kakvoća zraka ovog područja glede onečišćenja.

Onečišćenje zraka vrši se emisijama iz cestovnog prometa. Onečišćujuće tvari koje se ispuštaju uslijed izgaranja goriva u prometu su: ugljik II oksid (CO), dušikovi oksidi (NO_x), nemetanski organski hlapljivi spojevi (NMVOC), olovo, oksidi sumpora (SO_x) i čestice (prašina).

Obzirom na sve naprijed navedeno, može se zaključiti da je zrak u Općini čist.

Voda Glavni izvori onečišćenja su otpadne vode naselja i gospodarstva, ispiranje raznim herbicidima i umjetnim gnojivima tretiranih poljoprivrednih površina, te divljih, polulegalnih i napuštenih "odlagališta otpada" i smetlišta, prometnica i izvanredna zagađenja vezana uz accidente.

Onečišćene otpadne vode zbog nepostojanja sistema odvodnje u naselju na području Općine se sa padalinskim onečišćenim vodama djelomično odvođe putem otvorenih kanala i cestovnih jaraka u vodotoke.

Sanitarne otpadne vode rješavaju se putem pojedinačnih septičkih jama koje su često puta nepropisno izvedene i propusne. Iz takvih se jama direktno onečišćuju zemljište i podzemne vode, a putem njih i vodotoci. Problem je postao "gorući" povećanjem potrošnje vode i deterdženata, tako da je zadnjih godina značajno ubrzano planiranje, ali ne i izgradnja, sustava za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda.

Na području Općine nije uspostavljen sustav gospodarenja otpadom koji bi omogućio dugoročno i sveobuhvatno zbrinjavanje otpada. Zbog toga niču "divlja" odlagališta i to često uz vodotoke ili se otpad baca direktno u njih. Ispiranjem naslaga otpada na "divljim" odlagalištima, zagađuju se direktno vode ili indirektno ocjeđivanjem kroz tlo. Pri tome najopasnije je ispuštanje opasnih tvari kao što su ulja, teški metali i kemikalije koji se nekontrolirano bacaju ili zbrinjavaju s komunalnim otpadom.

Obzirom na sve gore navedeno može se zaključiti da su vodotoci nizvodno od naselja relativno onečišćeni.

Tlo U smislu zaštite, tla imaju slijedeće funkcije:

- prirodne funkcije kao što su:
  - o životna osnova i životni prostor za ljude, biljke, životinje i organizme u tlu,
  - o sastavni dio prirodnog potencijala, osobito sa svojim kružnim tokovima vode i hranjivih tvari,
  - o razgradnje, filtera, rezerve i pretvorbe tvari,
  - o funkcija arhiva prirodne i kulturne povijesti,
  - o gospodarske funkcije:
    - o ležište sirovina,
    - o površina za naseljavanje i rekreaciju,
    - o za biljnu proizvodnju,
    - o za ostale načine gospodarskog i javnog korištenja, promet, opskrbu i odvodnju.

Tla se onečišćuju na više načina, a prvenstveno:

- intenzivnom obradom poljoprivrednog tla koja je u Općini ipak ograničena na relativno male površine, dok je na najvećem dijelu poljoprivrednih površina u privatnom vlasništvu primjena kemijskih sredstava (pesticida i umjetnih gnojiva) ipak ograničena,
- taloženjem štetnih spojeva i teških metala iz vodotoka (poplavni dijelovi su najzagađeniji), zraka i otpada,
- nekontroliranim odlaganjem svih vrsta otpada, čijom se razgradnjom i cijedenjem bitno mijenja kvaliteta tla, a nerijetko i sustav površinskih i podzemnih voda

- raštrkanom izgradnjom i nepotrebnim širenjem građevinskih područja, čime se za duže vrijeme i bez prethodne sanacije onemogućava bilo kakva druga upotreba tla.

Međutim, usprkos svemu, na području Općine tlo je još uvijek relativno očuvano, posebno u odnosu na tla većine zapadnoeuropskih zemalja i kao takvo je pogodno za proizvodnju zdrave hrane.

Buka Jedini konfliktni prostori su u stvari dijelovi naselja uz koje prolazi trasa državne ceste D2 (Osijek-Vukovar-DP Ilok (granica Srbije i Crne Gore))i kritično područje za zaštitu od buke.

Otpad Zbog nepovoljne situacije u zbrinjavanja komunalnog otpada i relativno velike površine Općine područje je ugroženo nekontroliranim odlaganjem otpada. "Divlje deponije" i postojeće odlagalište onečišćuju okoliš direktno, samim prisustvom, ali i indirektno nekontroliranim otjecanjem zagađenih procjernih voda u podzemlje i vodotoke, nekontroliranim paljenjem i samozapaljenjem.

Neopasni tehnološki otpad se dijelom sakuplja i koristi kao sekundarna sirovina, dijelom odlaže na odlagalište komunalnog otpada, ali jednim dijelom se još uvijek nekontrolirano odlaže na "divlje deponije".

Opasni otpad se jednim dijelom uspješno sakuplja, ali znatan dio neprijavljenog opasnog otpada i gotovo sav opasni otpad iz kućanstava još uvijek se zbrinjava na nepropisan način (spaljivanjem, odlaganjem na uređeno i "divlja" odlagališta), te tako neopravdano zauzima prostor i onečišćuje tlo, vode i zrak.

Procjena stanja Iz svega gore navedenog vidljivo je da su granice ekološke nosivosti pređene kod nekih vodotoka, a da je okoliš na području Općine u najvećem dijelu još uvijek relativno očuvan, što ukoliko se adekvatno iskoristi, može biti velika komparativna prednost, a imajući u vidu turistička i poljoprivredna obilježja Općine Lovas.

Trenutačno, okoliš najviše ugrožava neorganizirano i nekontrolirano odlaganje svih vrsta otpada iz naselja, onečišćenje voda od otpadnih voda naselja.

Krajobraz

Potreba odgovarajućeg vrednovanja, obzirnog korištenja i adekvatne zaštite čitavog prostora, a ne samo pojedinih iznimnih predjela uočena je tek "nedavno", tako da je shvatljivo zašto čak niti Prostorni plan "bivše" Općine Vukovar (druga generacija prostornih planova u Hrvatskoj) nije obraćao previše pažnje krajoliku kao resursnoj osnovici i nosiocu identiteta zavičaja.

Pojam krajolika u postojećem prostornom planu upotrebljavan je uglavnom u kontekstu:

- primjene Zakona o zaštiti prirode, kategorija "rezervat prirodnih predjela" i "rezervat šumske vegetacije", koji su međutim korišteni samo deklarativno, te nikakvu stvarnu zaštitu nisu pružali,
- primjene Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (odnosno Zakona o zaštiti spomenika kulture), kategorije "urbanistička cjelina", a koja se koristila uglavnom za uže povijesne jezgre gradskih naselja, dok je pojam "ruralne cjeline" korišten samo deklarativno, te nikakvu stvarnu zaštitu nije pružao (do 2003. godine niti jedna "ruralna cjelina" nije čak niti preventivno zaštićena).

Međutim niti sadašnjom regulativom, pa i domaćom prostorno planerskom teorijom i praksom, pojam krajolika, njegovog planiranja i zaštite nije jednoznačno definiran (Zakon o zaštiti prirode – značajni krajobraz, Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara - krajolici, kulturni i kultivirani, Pravilnik o sadržaju, mjerilima kartografskih priloga, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova - povijesne graditeljske cjeline, etnološke područje, osobito vrijedni predjeli). Stoga je u ovom Planu (kao i u Prostornom planu Vukovarsko-srijemske županije) krajolik obrađen temeljem smjernica Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske, a uz poštivanje smjernica i mjera nadležnog Konzervatorskog odjela.

Krajolik ili krajobraz u prostorno planerskom kontekstu označava cjelovitu prostornu, biofizičku i antropogenu strukturu. Obzirom na postanak, stupanj antropogenih promjena i način korištenja prostora, krajolik se općenito može razvrstati u tri karakteristična oblika:

- prirodni krajolik ili biofizička struktura oblikuje se u pojedinačne tipove unutar kojih među elementima vlada određeni strukturni red i zakonitost,
- kultivirani krajolik ili pretežno ruralna struktura pokazuje još gotovo sve značajke prirodnog krajolika, ali se pod utjecajem antropogenih promjena raščlanjuje u manje cjeline s karakterističnim načinom korištenja i specifičnim kulturnim identitetom,
- izgrađeni krajolik ili pretežito urbana struktura (i tehničko-tehnološka) je antropogenim zahvatima posve izmijenjeni prirodni ili kultivirani krajolik.

Kultivirane i izgrađene krajolike, stvarane u dugom vremenskom slijedu čovjekovim nastojanjem da životni prostor oplemeni i prilagodi svojim potrebama nazivamo kulturno povijesnim krajolicima.

Tradicionalna arhitektura, Lovas

Vrednovanje krajolika jedno je od neophodnih polazišta u vrednovanju prostora u cjelini. Svaki krajolik sadrži četiri osnovne komponente: reljef, vegetaciju, vode i antropogene elemente. Brojna raznovrsnost i vrijedna dobra prirodne i graditeljske baštine isprepletenih u jedinstvenim krajobraznim strukturama dio su resursne osnovice gospodarskog razvitka (osobito u turizmu), ali i temelj očuvanja identiteta zavičaja današnje i buduće generacije.

Prirodni krajolici (pretežito nizinska šuma različitih vrsta te livade i zajednice trava i ostalog bilja vlažnih staništa) su relativno dobro očuvani (prvenstveno šume, zahvaljujući dosljednoj primjeni Zakona o šumama), a osim naprijed navedenim, ugroženi su i devastacijama lokalnog tipa, najčešće nekontroliranim odlaganjem otpada. Izmjenom koncepcije sustava zaštite od poplava (prelazak na kombinaciju sustava reguliranih korita sa nasipima i sustava akumulacija za obranu od poplava), izbjegava se daljnja geometrijska regulacija vodotoka i gubitak vlažnih staništa, ali je upitno njihovo djelovanje na šume u kojima su dijelom i locirane, te veliko oscilaciranje vodnog lica tijekom godine (sa krajobraznog ali i funkcionalnog stanovišta).

Zaštita prirode

Na području Općine Lovas su Prostornim planom Vukovarsko-srijemske županije određena područja vrijednih cjelina prirodnog krajobraza koje treba čuvati.

Na području Općine Lovas to su cjeline prirodnog krajolika desne obale i vodotoka Dunava te zaštićeni krajolik koji se nalazi u području osobito vrijednog prirodnog krajobraza.

Na području Općine Lovas zaštita prirodne baštine do sada se provodila na više načina i nivoa, a jedan od važnijih (ali gotovo neiskorištenih) je zaštita temeljem Zakona o zaštiti prirode, a koja se provodi:

- određivanjem dijelova žive i nežive prirode koji imaju osobitu zaštitu Republike Hrvatske, osiguravanjem racionalnog korištenja prirode i njenih dobara,
- sprečavanjem štetnih zahvata i osiguravanja što povoljnijih uvjeta održanja i slobodnog razvoja prirode,
- donošenjem dugoročnih i kratkoročnih planova,
- provedbom prostornih planova, odnosno mjerama zaštite zaštićenih dijelova prirode.

Specijalni rezervat šumske vegetacije – Opatovačka ada

Kulturna baština

Na području «bivše» Općine Vukovar ukupno je za zaštitu predloženo stotinjak građevina, lokaliteta i cjelina spomeničkog značaja. Sa aspekta Službe zaštitu kulturnih dobara za prioritetnu sanaciju izdvojene su i ruralne cjeline Lovasa. Od pojedinačnih objekata u ruralnim naseljima «bivše» Općine Vukovar za prioritetnu sanaciju predlaže se i crkva u Lovasu.

POPIS REGISTRIRANIH, EVIDENTIRANIH I PREVENTIVNO ZAŠTIĆENIH SPOMENIKA KULTURE

OPĆINA Naselje	Gradske cjeline			Seoske cjeline			Profane građevine			Sakralne građevine			Etnološke građevine			Arheološki lokaliteti			Pokretni spomenici			Spomenici antifašizma		
	E	R	P	E	R	P	E	R	P	E	R	P	E	R	P	E	R	P	E	R	P	E	R	P
LOVAS uku.										2			9			3	1		2			3		
Lovas										1			4				1		1			3		
Opatovac										1			5			3			1					

Nepokretna kulturna dobra na području Općine Lovas

Registrirana kulturna dobra:

Sakralna:

- Opatovac, Parohijska crkva sv. Georgija
- Lovas, župna crkva sv. Mihovila Arkandela - u postupku registracije (Župna crkva sv. Mihovila u Lovasu u Domovinskom ratu je do temelja razrušena, a na njezinoj je izvornoj lokaciji metodom faksimile obnove izgrađena nova crkva koja je u postupku registracije).

Crkva Sv. Mihovila, Lovas

Arheološka:

- **Lovas, «Kalvarija, Orlinac, Staro groblje», prapovijesni arheološki lokalitet** upisan u Registar nepokretnih spomenika kulture pod rednim brojem 421.

Južno od mjesta Lovas diže se prirodno povišeni plato na kojem se nalazi zemljište pod imenom "Kalvarija, Orlinac Staro groblje". Ovdje je u prapovijesti bilo naselje koje je trajalo kroz eneolit, brončano i željezno doba. Zemljište "Kalvarija" (nazvano u stručnoj literaturi još i "Gradac") nalazi se na najsjevernijem dijelu ovog platoa. Jugoistočno na "Kalvariju" nadovezuje se "Orlinac", a istočno od njega nalazi se "Staro groblje" koje je danas djelomično pokriveno šumom. Lokaliteti "Staro groblje" i "Kalvarija" odijeljeni su blagom udolinom "Sorica dolom" dok sa sjeverne i istočne strane lokaliteta "Staro groblje" ide dole "Žabar".

Prvi podaci sa ovog lokaliteta potječu iz 1898. godine kada je prilikom okopavanja župnog vinograda otkrivena vučedolska keramika. Osim keramike nađeni su, prema izvještaju dr. J. Brunšmida, komadići kremenja, bakreni bodež, zemljani kalupi za lijevanje keltova iz brončanog doba te komadi sivih zemljanih urni iz doba Latena.

Prema ocjeni dr. S. Dimitrijevića naselje u Lovasu je od do sada otkrivenih naselja u Slavoniji dalo najkarakterističniju keramiku prve faze razvoja Vučedolske kulture.

Međutim, početak naseljavanja u Lovasu, prema arheološkim nalazima seže još dalje od eneolita pa se prema otkriću keramike sopotsko-lendjelske kulture može smatrati da su prvi stanovnici ovaj plato naselili još krajem neolita.

Evidentirana kulturna dobra - kulturna dobra lokalnog značenja**Spomenici i spomen obilježja NOB-a:**

Lovas

- Skupna grobnica 238 poginulih boraca sa Srijemskog fronta – mjesno groblje

Spomenici Domovinskom ratu:

Lovas

- Spomenik stradalim mještanima na mjesnom groblju
- Spomen križ u čast poginulih mješšana - centar mjesta

Opatovac

- Spomen križ u čast poginulih mješšana - centar mjesta

Graditeljska baština**Etnološki spomenici:**

Na području općine Lovas ima nekoliko objekata ruralne stambene arhitekture, a neki od njih kao evidentirani istaknuti su u daljem tekstu.

Gradjevinski fond tradicijskog ili narodnog graditeljstva preostao u ovoj općini iako rijedak, izvoran je i raznolik po svojim karakteristikama, svojstvima i značaju. Iz tih razloga zahtijeva obradu odnosno istraživanje i dokumentiranje.

Na teritoriju općine nalaze se nove kuće koje ne sadrže karakteristike narodnog graditeljstva ovog dijela Slavonije. Novogradnja imitira tipske gradske kuće koje se ne razlikuju od stambenih prostora u drugim krajevima Hrvatske. Adaptirani objekti starije gradnje toliko su promijenili svoja obilježja da ne sadržavaju karakteristike ruralne gradnje ovih prostora.

Kuće narodnog graditeljstva koje imaju spomenička obilježja su:

- Lovas:

- Ulica Vladimira Nazora 34
- Vukovarska ulica 19
- Vukovarska ulica 31
- Ulica Stjepana Radića 3

- Opatovac:

- Fruškogorska ulica 15
- Fruškogorska ulica 17
- Ulica bana J. Jelačića 9
- Ulica bana J. Jelačića 13
- Lovaska ulica 12

1.1.3. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova

1.1.3.1. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja

STRATEGIJA I PROGRAM PROSTORNOG UREĐENJA DRŽAVE

Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje, Zagreb, (Narodne novine, br. 50/99).

Osnovna načela i ciljevi prostornog uređenja Države i Županije zadani su već Ustavom Republike Hrvatske i Zakonom o prostornom uređenju. Strategijom su načela i ciljevi konkretizirani i razrađeni, te su određene osnove za usklađivanje i usmjeravanje prostornog razvoja i organizaciju prostora Države. Programom su utvrđene mjere i aktivnosti za provođenje Strategije, a pobliže su određeni načela i ciljevi razvoja u prostoru, kriteriji i smjernice za uređenje prostornih i drugih cjelina, te predloženi prioriteta za ostvarivanje ciljeva.

PROSTORNI PLAN VUKOVARSKO-SRIJEMSKJE ŽUPANIJE

Prostorni plana Vukovarsko-srijemske županije donesen je na trinaestoj sjednici županijske skupštine Vukovarsko-srijemske županije održanoj 06. lipnja 2002. godine, a objavljen je u Službenom vjesniku Vukovarsko-srijemske županije 7/2002. U skladu s njegovim smjernicama i postavkama izrađen i ovaj Prostorni plan uređenja Općine Lovas.

Osnovno načelo koje proizlazi iz Strategije odnosno Programa prostornog uređenja države, je postizanje održivog (trajnog) razvoja uz pažljivo korištenje prirodnih izvora, kako bi se isti sačuvali za buduće generacije. Uvažavajući smjernice Strategije, te postavke Prostornog plana Vukovarsko-srijemske županije, kod izrade Prostornog plana uređenja Općine Lovas uvažavaju su se sljedeće preporuke za pojedine razvojne segmente:

- Treba težiti sprječavanju prevelike koncentracije stanovništva, odnosno ravnomjernijem razmještaju stanovništva uz korištenje, zaštitu i obnovu ruralnog i graničnog područja u svrhu demografske obnove.
- Poboljšati postojeću urbanu mrežu i postići skladni regionalni razvoj temeljen na pravilnom redu veličine gradova provodeći sljedeće smjernice: odrediti novi sustav središnjih naselja/razvojnih središta, alokacija investicija u proizvodne i infrastrukturne objekte.
- Poticati optimalno korištenje postojećih građevinskih područja i zaustaviti njihova daljnja neopravdana širenja.
- Obnavljati ruralna naselja gdje za to postoje objektivne potrebe i mogućnosti, uključujući u to stvarno poboljšanje standarda i kvalitete življenja stanovništva.
- Povećati udio u broju i veličini stambenih, radnih, uslužnih i rekreacijskih funkcija, kako bi utjecali na povoljnija demografska kretanja i cjelokupni razvitak svojeg područja.
- Izgradnju izvan utvrđenih građevinskih područja, na poljoprivrednom zemljištu dozvoliti samo u slučajevima kada zbog reorganizacije i racionalizacije poljodjelske proizvodnje postoji potreba za izgradnjom novih ekonomskih dvorišta.

- Za naselje koja se nalaze na područjima visoko pogodnog poljodjelskog zemljišta obvezno pokrenuti postupak za određivanje novih građevinskih područja i njihovo smanjivanje ili usklađivanje sa stvarnim potrebama.
- Spriječiti svako daljnje neopravdano širenje građevinskih područja naselja i stimulirati optimalno korištenje postojećih. Ova smjernica je samo prvi korak u novom procesu redefiniranja građevinskih područja i njihovog drastičnog smanjivanja na dimenzije primjerene potrebama.
- Usmjeravati novu stambenu i drugu izgradnju u prostorne cjeline naselja koje su već opremljene komunalnom infrastrukturom (a imaju pričuve u instaliranim objektima) i objektima društvenog standarda, kao i u povijesnu graditeljsku cjelinu (radi njezine obnove i zaštite), uz osiguravanje prostornih preduvjeta za izgradnju pretežito obiteljskih kuća, s racionalnim gustoćama naseljenosti i primjerene tipovima naselja i regionalnim značajkama, a u skladu s psihološkim, sociološkim, ekološkim i ekonomskim zakonitostima i činiocima.

GOSPODARSKI SUSTAVI I DRUŠTVENE DJELATNOSTI U PROSTORU

Industrija

- Dati prednost razvijanju onih industrija koje koriste komparativne prednosti područja (položaj, prirodne resurse - sirovine, sposobne radnike, tržište, kapital, tradiciju, znanje i drugo).
- Disperzija manjih jedinica s ciljem odterećivanja nekih područja i aktiviranjem do sada neiskorištenih mogućnosti integriranja u strukture naselja.

Šumarstvo

- Održati postojeće šume putem očuvanja i pravilnog gospodarenja, te održati i povećati pošumljena područja.
- Osigurati tampon i prijelazne zone.
- Stimulirati razvoj urbanog šumarstva radi ozelenjavanja gradskih i rubnih gradskih i seoskih naselja, turističkih područja namijenjenih uljepšavanju izgleda krajolika, rekreaciji i proizvodnji.

Poljodjelstvo

- Osnovni bi cilj u budućnosti trebao biti očuvanje i korištenje zemljišta za poljodjelsku svrhu, usklađivanjem svih interesa u prostoru.
- Smanjiti korištenje kvalitetnog zemljišta za ne poljodjelske svrhe.
- Jače afirmirati stočarsku proizvodnju u ponudi poljodjelske proizvodnje.

Turizam

- Ukupne turističke potencijale Općine treba revalorizirati i usmjeriti njihovo korištenje prema kvaliteti i pravilnom korištenju atraktivnosti prostora, osobito prirodne i kulturne baštine. Posebnu pozornost treba usmjeriti regionalnim osobitostima i prostornim vrijednostima, uključujući i tradicijske elemente načina života i djelatnosti.
- Zbog utjecaja na prostor potrebno je utvrditi odnos turizma i kulturne i prirodne baštine s gledišta očuvanja, ali i aktiviranja u funkciji turizma.

Društvene djelatnosti

- Radi postizanja većeg stupnja homogeniziranosti prostora predviđa se ekonomičniji, racionalniji i funkcionalniji razvitak, dimenzioniranje, razmještaj i struktura ove skupine središnjih uslužnih funkcija.

INFRASTRUKTURNI SUSTAVI**Prometni sustav**

Pri odabiranju infrastrukturnih koridora obveza je zadržati postojeće sačuvane prostore kojih je sve manje i koji su od neprocjenjive vrijednosti za budućnost.

Cestovni promet - Od razvoja cestovnog prometa ovisi ukupan razvoj, a osobito gospodarski razvoj Hrvatske. Važniji cestovni pravac na području Općine Lovas su:

- koridor državne ceste D2 (Osijek-Vukovar-DP Ilok (granica Srbije i Crne Gore))
- koridori županijskih cesta Ž4173, Ž4174, Ž4198

Telekomunikacijski promet

- Kontinuirano unapređivati postojeću telekomunikacijsku mrežu njenim povećavanjem i moderniziranjem postojećih kapaciteta uz sljedeće smjernice:
- Mijenjanje odredbi kojima se onemogućava istovremena izgradnja kabelskih mreža sa cestovnim koridorima,
- Pri rekonstrukciji i zamjeni postrojenja zahvate izvoditi po najvišim tehnološkim, ekonomskim i ekološkim kriterijima te koristiti postojeće koridore, a stare mreže zamjenjivati,
- Izgraditi preostalu mrežu odašiljača u svrhu poboljšanja čujnosti na području cijele Države.
- U cilju rješenja križanja telekomunikacijskih vodova s kanalom Dunav-Sava nužna su prelaganja dijela trase vodova, a sama križanja izvest će se na mostovima

Energetski sustav

Korištenje drugih izvora energije i dopunska rješenja s ciljem poboljšanja ukupnih bilanci i sigurnosti opskrbe te štednji energije, a obuhvaća sustave postavljene u Nacionalnim programima za: - izgradnju malih postrojenja - sustav malih elektrana (MAHE), sunčane energije (SUEN), bioenergija (BIEN), energija vjetra (ENWIND), geotermalna energija.

- Programi tehnoloških unapređenja za korištenje plina (PLINCRO), uvođenje kongeneracijskih postrojenja (KOGEN), uvođenje centralnih plinskih sustava, unapređenje toplinske izolacije objekata i slično.
- Razvitak energetskeg sektora polazi od naslijeđenog stanja, od predviđenih potreba proizvodnje te težnje da se postignu europski standardi.
- Programske osnove proizvodnje energije polaze od težnje da Hrvatska postigne 90% zadovoljenja potreba iz izvora na vlastitom teritoriju, modernizacijom i proširenjem postojećih te izgradnjom novih kapaciteta.
- Intervencije na postojećim proizvodnim energetskeg postrojenjima odnose se na: zadržavanje, rekonstrukciju ili zamjenu postojećih vodova i postrojenja po najvišim kriterijima tehnologije i zaštite okoliša.
- Zadržavanje energetskeg objekata koji su nas povezivali sa susjednim zemljama.

Vodnogospodarski sustav

- Vodoopskrbni sustavi se trebaju planirati prema konceptu “održivog” gospodarenja vodama i upravljanja vodoopskrbom, a zaštitnim se zonama izvorišta mora posvetiti puna pozornost te je potrebno poduzeti zahvate kako bi ih se uključilo u sklop vodogospodarskih sustava i efikasno provela njihova zaštita.
- Prioritet izgradnje vodoopskrbnih objekata je što brže postizanje ravnomjerne vodoopskrbe, a odnosi se na rješenje distribucije u okviru minimuma dopuštenih gubitaka vode i reduciranje potrošnje vode na stvarne potrebe komunalnog standarda.
- Potrebno je osigurati potrebne količine vode za natapanje kako bi se i u sušnim godinama postigli visoki prinosi.

Zbrinjavanje otpada

- Problematika zbrinjavanja otpada obuhvaća zbrinjavanje komunalnog i posebnog otpada i ima osobitu važnost s gledišta zaštite okoliša i prirodnih resursa, ali nedovoljno sagledano gospodarsko-razvojno značenje.

ZAŠTITA OKOLIŠA, PRIRODNIH I KULTURNO-POVIJESNIH VRIJEDNOSTI PROSTORA**Zaštita okoliša**

- Potrebno je iznaći i usvojiti postupke i tehnologije za utvrđivanje područja koja su opasna za zdravlje (zračenja, geopatogene zone i sl.) U tim područjima ne može se planirati razvoj naselja, a ako već postoje potrebno je poduzeti mjere sanacije.
- Korisnike trasa infrastrukture treba usmjeravati u zajedničke koridore, pažljivo trasiranje u prirodno osjetljivim područjima vodeći računa o vizualnom identitetu i vrijednostima krajolika i isključiti ih iz zona koje su pod režimom zaštite prirode.

Zaštita prirode

- Zaštićena područja bi trebala postati žarištem novih ruralnih strategija spajajući očuvanje prirode s obnovom tradicionalnog seoskog gospodarstva, uključivanjem ekoturizma i prostorno zoniranje.
- Parkove, perivoje i druge spomenike parkovne arhitekture koji su evidentirani kroz prostorne planove pojedinih bivših općina treba vrednovati i zaštititi kao spomenike kulture i prirode
- Sprječavati aktivnosti koje uzrokuju degradaciju i smanjenje raznovrsnosti biljnog i životinjskog svijeta (bioraznovrsnosti).
- Uskladiti odredbe Zakona o šumama i Zakona o zaštiti prirode i odgovarajućih podzakonskih akata radi preciznijih određenja i ovlaštenja zaštite i gospodarenja šumama
- Provesti sustavni otkup najosjetljivijih i najugroženijih područja u zaštićenim dijelovima prirode, sukladno zakonskim odredbama i gospodarskim mogućnostima

Zaštita graditeljske baštine

- Definiranje metodologije planiranja u području zaštite graditeljske baštine temeljene na jedinstvenim osnovama vrednovanja, kategorizacije i režima zaštite.

- Planska regulacija ponašanja u prostoru na svim razinama prostornih i urbanističkih planova, uz utvrđivanje ograničenja i prednosti uvjetovanih poštivanjem i potrebama očuvanja kulturne baštine.
- Poticanje istraživanja graditeljske baštine, a osobito arheoloških zona i lokaliteta na područjima koja se namjenjuju intenzivnom razvoju infrastrukture ili određenih djelatnosti.

Krajoblik

- Osigurati zaštitu i primjereno uređenje prirodnih biotopa (specifična staništa, kanali, itd.) te područja podvrgnuta spontanom prirodnim procesima (poplavna, erozijska, klizišta itd.).
- Uređenjem degradiranih područja nužno je osigurati sanaciju degradiranih elemenata u krajobliku, provođenje načela zaštite okoliša i načela poštivanja lokalnih značajki.
- Prirodne krajolike treba očuvati u što većoj mjeri, a područja narušenih prirodnih i estetskih vrijednosti sanirati odgovarajućim mjerama (sprečavanje bespravne izgradnje, odlaganja otpada, izbjegavanje geometrijskih regulacija vodotoka, pažljiv izbor hidroenergetskih i agromeliorativnih zahvata i drugo).
- U najvećoj mjeri čuvati postojeće šumske oaze; duž postojećih regulacija i agromeliorativnih zahvata omogućiti opstanak i mjestimičnu obnovu vlažnih biotopa; u intenzivno obrađenim prostorima vratiti živicu duž međa u funkciji biološke i krajobrazne raznolikosti, spriječiti neplansku izgradnju ladanjskih i drugih objekata na krajobrazno izloženim lokacijama.
- Planirati infrastrukturu na način da se koriste postojeći koridori i formiraju zajednički za više vodova i to tako da izbjegavaju šume, poljoprivredno zemljište, da ne razaraju cjelovitost prirodnih i stvorenih struktura, uz provedbu načela i mjera zaštite okoliša.
- Očuvati prirodne značajke nezaštićenih dijelova prostora (obale vodotoka, šumska područja, meandre, bare, rukavce, kultivirani krajoblik), te ih tretirati kao prostor koji pripada ukupnoj prirodnoj i stvorenoj baštini.

1.1.3.2. Ocjena postojećih prostornih planova

1. Pokrivenost područja Općine prostornim planovima

Prostorni plan (bivše) općine Vukovar

Prostor općine Lovas je prije formiranja današnjih županija, gradova i općina bio sastavni dio bivše općine Vukovar. Za bivšu općinu Vukovar je na snazi (dakle i za Općinu Lovas) Prostorni plan Općine Vukovar donesen 1980. godine (Urbanistički institut, Zagreb). Granice građevinskih područja naselja donesene su u obliku odluke 1984. godine. Izmjene i dopune Prostornog plana općine Vukovar donesene su 1989. godine, kojim su dijelom izmijenjene granice građevinskih područja i dopunjene Odredbe za provođenje.

Temeljem Uredbe o uređenju prostora na ratom zahvaćenim prostorima, 1994. godine je izrađena «Osnova korištenja i zaštite prostora Općine Vukovar» (Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu - Zavod za urbanizam).

U rujnu 1996. godine izrađen je za Lovas «Prostorni program obnove i razvoja naselja» (Sveučilište u Zagrebu - Arhitektonski fakultet - Zavod za urbanizam), koji nije usvojen.

Za područje Republike Hrvatske je donesen «Program prostornog uređenja Republike Hrvatske» (Narodne novine, br. 50/99.).

Za analizu je korištena «Osnova korištenja i zaštite prostora Općine Vukovar», u kojoj su prezentirane postavke PPO, budući nije dostupan bio u cijelosti.

Izgrađen je za razdoblje 1980 – 2000. godine.

Organizacija prostora temeljila se na uspostavljanju 6 gravitacijskih zona središnjih naselja: Vukovar, Bobota - Trpinja, Negoslavci, Sotin, Lovas i Ilok.

Za prostorno-gospodarski razvitak prostor općine je bio diferenciran temeljem geoprometnih pogodnosti i resursa te izgrađenih potencijala.

Intenzivni razvitak industrije vezao se uz jačanje postojećih kompleksa prostorno koncentriranih u području grada Vukovara. Nove velike industrijske zone predviđene su bile sjeverno od Vukovara uz planiranu luku i kanal Dunav-Sava. Manje zone predviđene su bile u Iloku.

Nizvodno od Vukovara pa sve do Iloka uz Dunav, prostor je bio namijenjen različitim oblicima turizma, izletništva i vikend izgradnji.

Sjeverni trokut iznad zone kanala Dunav-Sava te jugoistočno područje predviđeno je bilo za intenzivnu poljoprivrednu valorizaciju u okvirima velikih sustava.

Prometnu okosnicu općine činio je magistralni prometni pravac Osijek-Vukovar-Ilok- most na Dunavu. Na tom pravcu je bila planirana izgradnja zaobilaznice Vukovara, Sotina i Iloka. Na pravcu duž Dunava rezerviran je prostor za planiranu brzu cestu.

Paralelno s izgradnjom kanala Dunav-Sava planirala se i nova brza cesta Vukovar-Vinkovci-Županja.

Planirana je bila izgradnja i proširenje željezničkih pruga za potrebe luke i novih industrijskih zona u Vukovaru i Borovu, te robnog terminala u Vukovaru.

Za plinoopskrbu općine je bila planirana izgradnja cjevovoda od Osijeka do Vukovara, a u drugoj fazi od Iloka, te plinifikacija svih naselja duž trase.

U okviru elektroenergetskog sustava planirana je bila izgradnja dalekovoda 380 kV na trasi Erdut, Dalj, Trpinja, Lipovac, Bršadin do Bogdanovaca..

Bila je planirana izgradnja dvostrukog 110 kV dalekovoda na trasi Vukovar prema Nijemcima, te na trasi Nijemci-Ilok sa TS 110/20 kV u Iloku.

Vodoopskrba i odvodnja se zasnivala na već izgrađenim lokalnim sustavima koji bi se proširili i dogradili.

Za građevinska područja su u okviru plana utvrđene smjernice, a granice su utvrđene 1983. godine.

U zaštiti i unapređenju prirodnih vrijednosti prostora, predjeli Đergaj, Dubrava i Vukovarska ada planirani su bili u kategoriji park šuma. Hortikulturni spomenik je zaštićeni park u Iloku, a planira se zaštita drvoreda Borovu i parka u Vukovaru. Šume mohovskih i vukovarskih ada planiralo se zaštititi kao značajni krajolik s rekreacijskom namjenom.

Na području općine je registrirano 111 spomenika kulturne baštine, od čega oko 10% spada u najvišu kategoriju.

Izmjene i dopune PPO Vukovar (1989. god.)

Granice obuhvata Izmjena i dopuna obuhvaćale su područje omeđeno:

- na sjeveru granicom (bivših) općina Osijek i Vukovar,
- na zapadu cestom Vukovar-Dalj,
- na jugozapadu i jugu cestom Vukovar-Ilok-Nuštar i
- na istoku granicom Republike Hrvatske i SR Jugoslavije.

Iz ovog područja su bila izuzeta građevinska područja postojećih naselja uz rijeku Dunav.

Izmjene i dopune PPO Vukovar izrađene su u 2 faze:

Prva faza je sadržavala analizu stanja postojeće vikend-izgradnje po mikroćelinama, okoliša i kulturno-povijesnih vrijednosti te kriterije za utvrđivanje građevinskih područja i granice dopustivosti ugrožavanja čovjekove okoline.

Druga faza je sadržavala detaljne granice zaštićenog obalnog pojasa, prostorno rješenje s planom namjene površina, plan režima izgradnje i uređenja prostora, te posebne uvjete s obzirom na zaštitu čovjekove okoline.

Na građevinskim područjima obuhvaćenim ovom izmjenom bilo je dozvoljeno graditi građevine za stalno i povremeno stanovanje.

Opća ocjena i nedostaci prostorno-planske dokumentacije

Prostorni plan (bivše) općine Vukovar s Izmjenama i dopunama

Činjenica da je Prostorni plan izrađen i donesen davne 1980. godine (s dopunama 1983., u dijelu granica građevinskog područja naselja i izmjenama 1989. godine za dio područja od Vukovara do Iloka), te posebno teškog stanja danas u tom. prostoru nakon rata, ukazuje da je on zastario, neaktualan i neprovodiv u današnjim uvjetima.

Funkcionalna organizacija prostora i centralitet naselja su nevažeci.

Prognozirani demografski razvitak se neće ostvariti. Razvitak gospodarstva koji je bio usmjeravan kroz industriju kao gigantsku i dominantnu, te poljoprivredu u okvirima velikih «društvenih» sustava, danas je nevažeci zbog izmijenjenih vlasničkih odnosa i nove politike gospodarskog razvitka. S tim u svezi su upitni i rezervirani prostori za lociranje gospodarskih funkcija.

Zaštita prostora i kulturnog naslijeđa u Planu je nedostavno obrađena.

Aktualnost granica građevinskih područja će se moći utvrditi tek po stvarnom povratku svih prognanika i uspostavi normalnog života kao i potrebu njihovog mijenjanja u skladu s obnovom i razvitkom.

Izmjene i dopune PPO Vukovar za priobalni pojas moći će se koristiti kao informacija i za smjernice za izradu Prostornog plana uređenja Općine Lovas.

1.1.4. Ocjena stanja, mogućnosti i razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke, te prostorne pokazatelje

Općina Lovas raspolaže bogatim prirodnim resursima – osobito vrijednim kvalitetnim poljoprivrednim obradivim površinama (gotovo čitavi dio općine), manjim šumskim površinama (središnji i južni dio općine i Opatovačka ada), te geoprometni položaj (tok rijeke Dunava s mogućnošću izgradnje zimovnika s remontom brodova i postojeći Dispečerski centar INA-e). Prirodni uvjeti i geoprometni položaj uz bogatu tradiciju i visoki stupanj osposobljenosti za kvalitetnu ratarsku i stočarsku proizvodnju, razvoj malog i srednjeg poduzetništva kao i velike mogućnosti razvoja svih vidova turizma mogu doprinijeti ubrzanom gospodarskom razvoju Općine Lovas uz pomoć šire društvene zajednice, odnosno Države i Županije, te učešće stranog kapitala.

Područje Općine Lovas je prema aktivnosti stanovništva pretežito poljoprivredno područje, naime veći dio stanovnika bavi se poljoprivredom.

Obzirom na izuzetnu kvalitetu zemlje to je pozitivan pokazatelj. Ostatak stanovništva orijentiran je na proizvodne djelatnosti, locirane djelomično na području Općine Lovas ili u okolnim gradovima, malo obrtništvo i tercijalne djelatnosti.

Ekonomija stanovništva bazira se na poljoprivredi, a i u slučaju da su zaposleni u drugim privrednim granama radi se o mješovitim domaćinstvima s djelomičnom poljoprivrednom ekonomijom.

Gospodarenje šumama se vrši jednostavnom i proširenom biološkom reprodukcijom. Uprava šuma-Podružnica Vinkovci ima ingerenciju na šumskom području Općine Lovas.

Lovstvo na području Općine Lovas ima dugu tradiciju, a površine lovišta zauzimaju ukupnu površinu Općine.

Na području Općine značajniju gospodarsku granu čine obrt, malo i srednje poduzetništvo, trgovina, te poljoprivredne zadruge kao najznačajniji čimbenici razvoja poljoprivredne proizvodnje.

I pored planskih opredjeljenja za decentralizacijom uslužnih radnih aktivnosti, prostorno-planskom dokumentacijom (što je vjerojatno bio i rezultat zainteresiranosti investiranja na području Općine) nisu planirane veće radne zone u lokalnim centrima, čiji se centralitet uglavnom ograničio na uslužne funkcije, umjesto da su se potencirali prvenstveno kao radna središta.

Stoga su, naročito u svjetlu nove teritorijalne organizacije, neophodne i odgovarajuće poticajne mjere za intenzivniji razvitak primarne proizvodnje, ali i prerađivačkih kapaciteta, formiranje novih radnih središta, pogotovo na potencijalno depopulacijskim područjima što je kod Općine Lovas posebno izraženo.

PPUO Lovas iznaći će i istražiti moguće lokacije za formiranje radnih zona.

Prometnice od interesa za državu i županiju čine dva prometna koridora krupne infrastrukture i to:

- koridor državne ceste D2 (Osijek-Vukovar-DP Ilok (granica Srbije i Crne Gore)) za koji je predviđena izgradnja brze ceste u sklopu Podravsko-podunavskog smjera (Ormož-Varaždin-Virovitica-Osijek-Ilok)

- potencijalna trasa županijske ceste od Iloka do spoja na odvojak za Đeletovci koja je predložena trasom postojeće šumske ceste, dijelom trase županijske ceste Ž4198 te dijelom poljskim putem prema Bokšiću do križanja (D46 i D57) za Đeletovce. Trasa će se istražiti i definirati posebnom studijom.

Mogućnosti daljnjeg razvoja Općine Lovas u prvom redu vezane su uz poljoprivredne površine na čitavom području Općine, manja šumska područja, te prometne koridore. U razvoju poljoprivredne proizvodnje moguća su dva razvojna scenarija: okrupnjavanje posjeda i stvaranje manjeg broja specijaliziranih velikih proizvođača ili orijentacija na ekološki čistu proizvodnju na manjim, ali proizvodno kompleksnim obiteljskim posjedima. Na području Općine Lovas mogu se primijeniti oba dva razvojna scenarija.

Ekološka očuvanost tala je na visokoj razini za proizvodnju ekološki čistih poljoprivrednih proizvoda. Stoga bi se u budućem razvoju poljoprivredne djelatnosti na području Općine naglasak trebao staviti na ovaj segment poljoprivredne proizvodnje.

Poljoprivredne površine na području K.O. Opatovac

2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA

2.1. Ciljevi prostornog razvoja županijskog značaja

Glavna razvojna usmjerenja u europskim relacijama temelje se na pripadnosti Hrvatske mediteranskom i srednjoeuropskom podunavskom prostoru. Posebnim vrijednostima hrvatskog prostora smatraju se: zaštićena područja prirode, spomenici graditeljskog nasljeđa, prirodne šume velike biološke raznolikosti, nezagađena tla, rezerve pitke vode, termalni izvori, ležišta mineralnih sirovina i očuvan krajolik. Hrvatska ima povoljan prometno-geografski, ali veoma osjetljiv geostrateški položaj. Vrijednost prometno-geografskog položaja i važnost geostrateškog položaja Hrvatske, kao jednog od trajnih razvojnih resursa, određena je činjenicom da se ona nalazi na dodiru velikih prostornih cjelina Europe: Mediterana, Podunavlja, Alpa i Balkana.

Od velike važnosti je uspostaviti mreže infrastrukturnih sustava na području Republike Hrvatske s ciljem: prometnog povezivanja njenog cijelog područja i povezivanja s Europom, osiguranja opskrbe vodom, te zaštite voda od zagađivanja, zadovoljenja energetske potreba i štednje energije. Planski elementi cjelovitih sustava i pripadnost većim cjelinama odnose se osobito na: transeuropske magistralne i regionalne prometne pravce istok-zapad, poboljšanje poprečnih veza na središnjem prostoru, poriječja velikih rijeka kao područja cjelovitog uređenja i korištenja voda uz državnu granicu, podunavski prometno-gospodarski sustav, prometno i gospodarsko uključivanje istočne Slavonije u glavne razvojne sustave.

Na osnovu općih i osnovnih ciljeva prostornog razvoja Države postavljaju se osnovni ciljevi prostornog razvoja Županije koji će se međusobno prožimati s međunarodnim, državnim i regionalnim ciljevima.

Ciljevi i zadaci prostornog razvitka na razini Županije:

- obnova oštećenih objekata i infrastrukture te sanacija oštećenog okoliša,
- racionalno korištenje i zaštita šumskog i poljoprivrednog zemljišta,
- zaštita i očuvanje prirodne i graditeljske baštine,
- usklađen prostorni razvitak manjih prostorno-funkcionalnih cjelina (općina),
- razvitak središnjih funkcija naselja usklađen sa potrebama stanovništva sa tendencijom povećanja društvenog standarda, posebno u depopulacijskim područjima,
- adekvatno rješenje prometnog sustava na nivou županije u cilju osiguranja dobre povezanosti svih naselja sa općinskim odnosno županijskim centrom,
- osiguranje prostornih uvjeta za razvitak energetske, vodoprivredne i telekomunikacijske sustava, koji će biti preduvjet za daljnji razvitak lokalnih komunalnih infrastrukturnih sustava.

U ostvarivanju ciljeva razvitka na prostoru Vukovarsko-srijemske županije utvrđuju se sljedeći zadaci:

A) Za prostorni razmještaj stanovništva, obnovu i razvitak naselja potrebno je:

- osigurati uvjete za obnovu oštećenih i izgradnju novih objekata
- stimulirati naseljavanje područja (Općina Lovas)
- utvrditi optimalni razmještaj i uskladiti mrežu objekata društvenog standarda od važnosti za Županiju
- osigurati prostorne i infrastrukturne uvjete za izgradnju objekata od županijskog značaja
- poticati urbanizaciju novih općinskih središta (naselje Lovas)
- poticati istraživanje vrijednih ruralnih cjelina, naročito realizaciju konkretnih programa i projekata njihove obnove i aktivne zaštite
- usmjeriti razvitak infrastrukturnih sustava u depopulacijska područja

B) Za racionalno korištenje i zaštitu prirodne osnove potrebno je:

- poticati transformaciju i organizaciju poljoprivrednih posjeda na ekonomskim i ekološkim principima
- osigurati provođenje mjera zaštite poljoprivrednog zemljišta i šuma,
- osigurati zaštitu voda i vodnih resursa
- utvrditi utjecaj ratnih zbivanja na okoliš, posebno u zaštićenim prirodnim predjelima i osigurati uvjete za njihovu sanaciju,
- osigurati izradu stručnih i znanstvenih podloga o mogućnostima korištenja vrijednih prirodnih predjela u gospodarske svrhe
- osigurati prostorne uvjete za izgradnju sanitarnih deponija komunalnog otpada i kafilerije,
- osigurati praćenje stanja i promjena u prostoru u sklopu jedinstvenog informacijskog sustava o prostoru Republike Hrvatske.
- poticati uređenje desne obale Dunava po cijeloj dužini uz naselje Opatovac

C) Za razvitak prometnog, energetskeg i vodoprivrednog sustava potrebno je:

- poticati realizaciju brze ceste na Podravsko-podunavskom smjeru (Ormož-Varaždin-Virovitica-Osijek-Ilok), kao i županijske ceste Ilok- Lovas- Đeletovci
- poticati realizaciju zimovnika na Dunavcu kraj Opatovca s mogućnošću gradnje pogona za remont brodova
- osigurati razvoj plinifikacije područja Općine Lovas
- poticati istraživanja alternativnih izvora energije na temelju korištenja biološkog otpada, sunčeve energije i energije vjetra
- osigurati realizaciju programa vodoopskrbe povezivanjem lokalnih vodoopskrbnih sustava,

- poticati istražne radove potencijalnih crpilišta i definiranje njihovih zaštitnih zona,
- osigurati realizaciju zajedničkog sustava odvodnje otpadnih voda,
- osigurati uvjete za daljnji razvitak sustava za odvodnjavanje i natapanje poljoprivrednog zemljišta te za obranu od poplava (akumulacija Čopinac)

2.1.1. Razvoj općinskog središta i naselja posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava

RAZVOJ OPĆINSKOG SREDIŠTA I NASELJA POSEBNIH FUNKCIJA

- Uravnotežiti razvoj središnjih funkcija naselja Lovas i Opatovac s ciljevima zadovoljavanja raznolikih potreba stanovništva i poboljšanja svakodnevne kvalitete življenja.
- Osobitu pozornost usmjeriti na funkcionalnu strukturu Lovasa. Poželjno je postići skladnu polifunkcionalnu strukturu, te izbjegavati prenatrpano funkcionalno usmjeravanje ili specijalizaciju na samo određenu djelatnost.
- Poticati izgradnju manjih i srednjih poduzeća u planiranim radnim zonama u Općini Lovas
- Oživiti seosku ekonomiju temeljem kreativne integracije suvremenih potrošačkih i proizvodnih trendova, te lokalne baštine, resursa, kulture i vještine.
- Urbanom obnovom treba očuvati graditeljski identitet povijesnog središta naselja i dati prioritet održavanju ili uređenju postojećeg stambenog fonda. Strateški je interes da se površine za razvoj i nove programe traže prvenstveno unutar formiranog prostora naselja.
- Novu gradnju treba prvenstveno provoditi u nedovoljno ili neracionalno izgrađenim dijelovima naselja, te prioritarno koristiti dijelove građevinskih područja naselja koja su već opremljena komunalnom infrastrukturom.

RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

PROMETNI SUSTAV

Cestovna mreža Općine Lovas nastala je u prošlosti uglavnom spontano kao izraz potrebe za povezivanjem manjih ili većih koncentracija stanovništva i aktivnosti područja, a pojedini potezi iste slijedili su u pravilu terenski najpovoljnije linije povezivanja.

U svrhu razvoja prometnog sustava treba ostvariti sljedeće ciljeve:

- Omogućiti povezivanje prometnog sustava Općine u prometni sustav Županije, u smislu valorizacije postojećih i novih prometnih pravaca
- Modernizirati i korigirati loše tehničke elemente na postojećim državnim i županijskim cestama
- Predvidjeti etapnost realizacije planiranog prometnog sustava

Pošta i telekomunikacije

Usluge klasične državne poštanske službe u konkurenciji sa alternativnim sustavima dostave i razvojem telekomunikacijske tehnologije trebaju se reorganizirati tako da se ostvare slijedeći ciljevi:

- Poboljšati poštanske usluge mještanima naselja tako da usluge pošte budu usklađene sa potrebama mještana
- Sigurna isporuka i dostava svih poštanskih pošiljaka
- Poboljšati usluge jedinice Poštanske banke
- Organiziraju nove funkcije u prometu pisanih poruka i dostavi pošiljaka u konkurenciji sa ostalim sustavima dostave "od praga do praga"
- Omogućiti uvođenjem tržišne konkurencije u sustav telekomunikacija, cjenovno prihvatljivije usluge i time povećanje broja priključaka na
  - 50 priključaka u fiksnoj
  - i > 30 priključaka u mobilnoj telefoniji na 100 stanovnika,
  - višestruko povećanje broja korisnika Interneta tako da barem 80 % stanovnika može imati svoju elektroničku adresu
- Osigurati kapacitete veza i uređaja u skladu sa predvidivim višegodišnjim potrebama
- Osigurati sigurnost uspostave, trajanja i privatnosti na telekomunikacijskim vezama
- Modernizirati sustav uvođenjem novih tehnologija i time biti osnovna infrastrukturna podrška razvoju gospodarstva, uprave, obrazovanja, kulture, zdravstva, turizma i svakako vojne i policijske zaštite

ENERGETSKI SUSTAV

Osnovni ciljevi su osigurati dovoljne količine zemnog plina za kritično zimsko razdoblje te povećanje sigurnosti dobave plina i smanjiti gubitke rekonstrukcijom magistralnih i opskrbnih vodova.

Održavanje, nadzor i upravljanje distribucijom zemnog plina organizirati tako da usluga bude kvalitetna, a troškovi niski, kako bi se omogućilo priključenje optimalnog broja domaćinstava i drugih potrošača.

U suvremenom sustavu elektroinstalacija koji je organiziran na državnom i županijskom nivou, na području općine treba ostvariti slijedeće ciljeve:

- Osigurati takve uvjete da dobava električne energije do svakog potrošača bude sigurna, dostatna, kvalitetna i jeftina
- U naseljima zamijeniti zračnu električnu mrežu podzemnim energetskim kablovima
- Osigurati pravovremenu izgradnju novih trafo-postrojenja u novim dijelovima naselja i drugdje gdje se planira povećani intenzitet potrošnje
- Distribucijski sustav uključivo sa centrom za nadzor i upravljanje izgrađivati odnosno prilagođavati tako da se sustav srednjeg napona postupno prebaci sa 10 kV na 20 kV
- Osigurati trase za dalekovode distribucijskih (20 i 35 kV) i viših elektroprijenosnih nivoa koji su od županijskog, državnog i međunarodnog značaja (110 kV, 400 kV)

VODNOGOSPODARSKI SUSTAV

Vodoopskrbni sustav Vukovarsko-srijemske županije organiziran je sa proizvodnim i distribucijskim jedinicama, cjevovodima i uređajima kao županijski sustav u okviru kojeg je potrebno ostvariti slijedeće ciljeve:

- Osigurati zadovoljavajući kapacitet računajući pritom i na protupožarnu zaštitu

- Osigurati dobavu dostatne količine za neumitni stalni porast potrošnje i mogućnost priključenja u dijelovima naselja koja se planira namijeniti stambenim i gospodarskim potrebama ili gdje se planira povećani intenzitet potrošnje
- Održati visoku kvalitetu pitke vode crpilišta povećanjem zaštitne zone uz primjenu strogog režima zaštite
- Osigurati dodatne bunare i crpne kapacitete za buduću plansku potrošnju
- Smanjiti značajne gubitke u cijevnoj mreži rekonstrukcijom dijela najstarijih opskrbnih i magistralnih vodova
- U rekonstrukcijama i novoj izgradnji osigurati kvalitetnu protupožarnu zaštitu ugradnjom dovoljnih profila cjevovoda i hidranata

Ciljevi u korištenju voda koje ne sudjeluju u vodoopskrbnom sustavu su prvenstveno na očuvanju kakvoće i bogatstva podzemnih voda, zadržavanju nadzemnih voda u šumskom i močvarnom području radi ekoloških i turističkih i gospodarskih potreba:

- Omogućiti izgradnju privrednih i športskih ribnjaka (revitalizirati ribnjak u Lovasu)
- Osigurati uvijete za izgradnju ribnjaka na području akumulacije Čopinac
- Planskim mjerama zaštititi podzemne vode od daljnjeg zagađenja na cjelokupnom teritoriju Općine, kako bi taj vodni resurs mogli iskoristavati u skorijoj i daljnjoj budućnosti, a postojeća odlagališta otpada (divlja) sanirati

Otpadne vode naselja i industrije su značajne za kvalitetu života i stanje prirode te se u daljnjem razdoblju u planskom uređenju prostora postavljaju slijedeći ciljevi:

- U recipijente ispuštati samo pročišćene vode koje zadovoljavaju uvijete kategorizacije tih vodotoka
- Kod prikupljanja otpadnih voda uvoditi gdje god je moguće razdjelnu kanalizaciju radi ekonomičnijeg pročišćavanja
- Otpadne vode mljekarske industrije, stočarskih farmi i drugih sličnih pogona odvojeno prikupljati i pročišćene iskoristavati u poljoprivredi
- Na planirane uređaje za pročišćavanje dovesti otpadne vode svih naselja izgrađujući pritom sabirne i transportne kolektore i mrežu kanalizacije tih naselja
- Prikupljati i pročišćavati i sve ostale otpadne ili zagađene vode na uređajima za pročišćavanje specijalne namjene (centralna deponija)
- Težiti izgradnji internih (zasebnih) uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u industrijskim pogonima do nivoa standarda otpadnih voda domaćinstava, kada je i gdje je to moguće tako pročišćene vode odvesti na mjesni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda. Kada taj uvjet spajanja nije ostvariv, tada industrijsku otpadnu vodu treba pročititi do nivoa koji je propisan za prijemnik u koji će te vode biti upuštene.

Na županijskom i općinskom nivou regulacija vodotoka i obrana od poplave je jedinstvena. Zbog toga u daljnjem razdoblju treba težiti ostvarenju slijedećih ciljeva:

- Prihvatiti i kontrolirano sprovesti velike vode sustavom vodotoka
- Regulirane vodotoke, obrambene nasipe, zemljane brane i ispusne uređaje na njima održavati u primjerenom stanju kako ne bi nastajale neprilike za vrijeme velikih voda
- Preostale vodotoke ili njihove dijelove, koji još nisu regulirani (pretvoreni u kanale) zadržati u prirodnom obliku, osiguravajući samo nužnu protočnost za velike vode
- U slivovima bujičnih potoka provoditi zaštitu reljefa i šumarskim metodama sanirati degradirana tla. U planovima niže razine označiti zone zabrane sječe, krčenja i gospodarskog iskorištavanja.

Zaštita od štetnog djelovanja voda i uređenje vodotoka

Da bi se područje Općine Lovas zaštitilo od štetnog djelovanja voda, potrebno je hidromelioracijske sustave stalno dograđivati i kontinuirano održavati, jer u protivnom i kvalitetno izvedena rješenja ne daju očekivane rezultate. Nažalost iskustva pokazuju da je održavanje hidromelioracijskog sustava u razdoblju 1991.-1995. godina, potpuno zamrlo. Zakonom o vodama (Narodne Novine br. 107/95.) prema članu 97., vodne građevine za melioracionu odvodnju se dijele na:

- osnovni melioracijski objekti za odvodnju (melioracijski objekti I reda i melioracijski objekti II reda). Ove osnovne melioracijske objekte održavaju Hrvatske vode.
- detaljni melioracijski objekti za odvodnju (melioracijski objekti III reda, melioracijski objekti IV reda i ostali objekti na melioracijskim kanalima). Detaljne melioracijske objekte u cijelosti dužni su održavati korisnici .

Održavanje hidromelioracijskog sustava je propisano Pravilnikom o tehničkim, gospodarskim i drugim uvjetima za uređenje sustava melioracione odvodnje, te osnovama za tehničko i gospodarsko održavanje sustava (NN br. 4/98.). Ovim Pravilnikom bliže se određuju tehnički, gospodarski i drugi uvjeti za uređenje sustava melioracijske odvodnje i osnove za tehničko i gospodarsko održavanje toga sustava.

Hrvatske vode daju upute za održavanje i obavljaju stručni nadzor nad održavanjem detaljnih melioracijskih objekata.

Prema normativima i standardima Hrvatskih voda za redovno održavanje hidromelioracijskih sustava površinske odvodnje predviđeno je:

- Izmuljenje ili rekonstrukciju kanala I reda treba vršiti svakih 15 godina, kanala II reda svake 10 godine, a izmuljenje-tehničko čišćenje dna melioracijskih kanala III i IV reda svake četiri godine.
- Proljetno paljenje trave i korova.
- Jednokratna košnja pokosa i bankina na detaljnoj kanalskoj mreži, računato 1,5 puta godišnje.
- Jednokratna košnja dna melioracionog kanala, računati 1,5 puta godišnje. Rad je ručno s uklanjanjem iz profila kanala ili ručna košnja vodenog bilja uz prisustvo vode do 0,3 m sa uklanjanjem iz profila kanala.
- Čišćene nanosa iz tipskih pločastih i cijevnih propusta.
- Ručno čišćenje nanosa iz kanala na dionicama gdje nije moguć rad strojevima, a prijevoz ručnim kolicima na daljinu koja je potrebna da se nanos izveze na obalu kanala.
- Ostali poslovi koji se po potrebi obavljaju na melioracionim kanalima za održavanje njihovog proticajnog profila. Rad ručno.

Da bi se Pravilnik o tehničkim, gospodarskim i drugim uvjetima za uređenje sustava melioracione odvodnje, te osnovama za tehničko i gospodarsko održavanje sustava uopće mogao primijeniti, potrebno je detaljniji melioracioni sustav dovesti u "normalno" stanje funkcioniranja i onda takav sustav redovno održavati.

Obzirom da je stanje sustava koji je zbog nedostatka sredstava u lošem stanju, procjena je da se to ne može niti zbog financijskih niti tehničkih razloga izvesti za manje od 4 godine, te je stoga sačinjen plan potrebnih radova za dovođenje sustava u "normalno" stanje, a nakon

toga redovno održavanje, kako bi nakon četiri godine pojačanog održavanja mogao normalno funkcionirati uz daljnje redovno održavanje.

- Proljetno paljenje trave i korova vrši se na 30 % pokosa i bankina.
U prvoj godini pojačanog održavanja proljetno paljenje je moguće samo na dijelu površina koje nisu obrasle šibljem i stablima. Krčenjem šiblja i sječom stabala povećavaju se i površine na kojima je moguće proljetno paljenje.
- Jednokratna košnja pokosa i bankina na detaljnoj kanalskoj mreži, računato 1,5 puta godišnje.
Košnja je moguća u prvoj godini na 30 % kanala, a povećavala bi se svake godine za površine sa kojih je uklonjeno raslinje, i nakon četiri godine pojačanog održavanja na krčenju šiblja i sječe stabala, sva detaljna kanalska mreža bi se kosila u prosjeku 1,5 puta godišnje.
- Jednokratna košnja dna detaljnih melioracionih kanala, računato 1,5 puta godišnje.
Košnja je moguća u prvoj godini također na 30% kanala. Pojačanim održavanjem nakon četiri godine, omogućena je košnja dna svih melioracionih kanala IV reda u prosjeku 1,5 puta godišnje.
- Sječa šiblja sa površine kanala od 70 % u roku od četiri godine da se ukloni šiblje krčilo bi se 17,5 % godišnje, a tada bi bila moguća i potrebna cjelokupna košnja pokosa, dna i bankina na svim kanalima u nadležnosti lokalne uprave i samouprave, svake godine jedan put. Redovnom košnjom pokosa, dna i bankina kanala koja je moguća nakon četiri godine pojačanog održavanja (krčenja, sakupljanja i paljenja) u narednim godinama treba predvidjeti krčenje šiblja na 10 % površine kanala jer prisustvo vode i biljnih hranjiva koje je voda donijela u kanal pospješuju i ubrzavaju obraslost melioracionih kanala.
- Na površinama koje su sada obrasle šibljem izrasla su i stabla koja također treba ukloniti u roku četiri godine. Nakon četiri godine pojačanog održavanja na detaljnim melioracionim kanalima, moguća je redovna košnja pokosa, dna i bankina kanala, a i predviđenim godišnjim radovima na sječi šiblja sprječava se rast stabala na bankinama, pokosima i dnu kanala u nadležnosti lokalne uprave.
- Izmuljenje detaljne kanalske mreže svake četiri godine sa prosječnom dubinom izmuljenja 0,3 m, poboljšava i ubrzava se odvodnja sa poljoprivrednih površina koje štite detaljni melioracioni kanali.

Potok Čopinac

2.1.2. Racionalno korištenje prirodnih izvora

Smjernice za planiranje i uređenje prostora za gradnju isključuju mogućnost umanjenja površina kvalitetnih poljoprivrednih i šumskih površina te upućuju na povećanje stupnja zaštite vrijednosti prostora i štedljivo gospodarenje prirodnim resursima. Ograničenja korištenja prostora u smislu lociranja određenih sadržaja odnose se na zaštitu poljoprivrednih površina visoke kvalitete tla, područje uz kanale, područja uz zaštićena povijesna dobra i zaštićenu prirodu.

Ciljevi prostornog razvoja od Županijskog značaja koji se odnose na zaštitu i racionalno korištenje resursa sa područja Općine su:

- zaštita i racionalno raspolaganje vodom:
  - očuvanje rezervi pitke vode,
  - navodnjavanje i odvodnjavanje zemljišta,
  - uređenje kanala
  - zaštita od poplava,
  - otvaranje ribogojilišta,
- racionalno korištenje tla,
- iskorištavanje šuma i obnavljanje šumskih površina,
- očuvanje i zaštita krajobraza
- zaštita kulturnih dobara

Rezerve pitke vode

Podaci o zalihama podzemnih voda na području Županije pokazuju da postoje vrlo velike količine vode koje su osnovica regionalne i lokalne vodoopskrbe u vodnom području. Kvaliteta vode, zaštita okoliša, zahtjevi za većom količinom vode, racionalno korištenje izvorišta voda i općenito vodoopskrba su pitanja koja se rješavaju u više resora što znači da gospodarenje vodama mora imati interdisciplinarni pristup i rješenje.

Racionalno korištenje tla

Tlo je prirodni izvor koji nastaje u dugom vremenskom periodu, a nekontroliranom eksploatacijom (intenzivnom poljoprivredom, zagađivanjem, kontaminiranjem) gubi svoja svojstva i nestaje. Tlo se mora zaštititi s ciljem očuvanja biološke raznolikosti i ostalih povoljnih ekoloških čimbenika. Cilj racionalnog korištenja je da se tlo ne iscrpljuje, već da se obogaćuje. Potrebno je spriječiti nekontroliranu uporabu zaštitnih sredstava u poljoprivrednoj proizvodnji i pridavati veći značaj tzv. organskoj poljoprivredi koja poštuje prirodu biljaka, životinja i krajobraza u cjelini.

Šume

Gospodarenje šumama vršit će se prema novoj šumsko-gospodarskoj osnovi koja se temelji na načelima biodiverziteta i obnovljenim resursima. Potrebno je razvijati sve funkcije šume u smislu njihova učinkovitijeg korištenja. Uništene šumske površine potrebno je obnoviti pošumljavanjem.

Ciljevi prostornog razvoja šumarske struke i nadalje su usmjereni na provođenje programa Hrvatskih šuma kroz šumsko-gospodarske osnove. Neophodno je usklađivanje Zakona o

zaštiti prirode i Zakona o šumama, te odgovarajućih podzakonskih akata radi preciziranja ovlaštenja i odgovornosti u upravljanju zaštićenim dijelovima prirode, odnosno u gospodarenju šumskim ekosustavima koji pokrivaju znatan dio zaštićenih područja prirode. Prilikom izvođenja različitih zahvata u prostoru, u okviru provođenja procesa procjene utjecaja na okoliš, posebnu pozornost potrebno je pridavati mogućem negativnom utjecaju zahvata na šume i šumsko zemljište, te predvidjeti osnovne mjere za smanjenje odnosno eliminiranje štetnih utjecaja.

Očuvanje krajobraza

Osnovna zadaća planiranja krajolika je pronaći ravnotežu između prirodnih, ograničenih mogućnosti krajolika i onoga što čovjek svojim iskorištavanjem od njega zahtijeva. Rješenje zadaće leži u takvom prostornom ustrojstvu koje ograničava određene načine korištenja, a predviđa odgovarajuće mjere zaštite sastavnih dijelova krajolika. Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske naglašava da niti jedna djelatnost ne smije trajno poremetiti prirodne režime krajolika, a na prostorima gdje je krajolik oštećen treba izvršiti sanaciju (utvrđivanje izvora i intervencije na mjestu emisija).

Ciljevi racionalnog korištenja sastavnih dijelova krajobraza su:

- svim značajnijim vodoprivrednim zahvatima trebale bi prethoditi studije ukupne ekonomske opravdanosti i studije utjecaja na okoliš s predviđenim mjerama ublažavanja negativnih posljedica po okoliš, kao npr. neprirodna geometrijska regulacija vodotoka i mogući utjecaj na šume i šumsko zemljište
- potrebno je spriječiti nelegalnu i neprikladnu izgradnju objekata (lokacijski i arhitektonski) provođenjem zakonskih odredbi i jačanjem uloge građevinske inspekcije
- sprječavanje usitnjavanja poljoprivrednog zemljišta i smanjenja biološke raznolikosti uništenjem niže šumske vegetacije (šumarci, šibljac, živice) na rubnim i manjim površinama unutar korištene zemljišne plohe
- ukidati zastarjele tehnologije koje dugoročno onečišćuju i opterećuju prostor.

Zaštita kulturnih dobara

Zaštitu kulturnih dobara treba temeljiti na očuvanju i uspostavljanju uravnoteženog odnosa osnovnih izvornih povijesnih oblika graditeljskog nasljeđa i suvremenih graditeljskih dostignuća osobito u vrijednim povijesnim urbanim i ruralnim cjelinama. Zaštita graditeljskog nasljeđa obuhvaća obnovu i sanaciju razorene i oštećene graditeljskog nasljeđa, istraživanje i vrednovanje graditeljskog nasljeđa, recenziju konzervatorskih studija, uređenje i obnovu povijesnih građevina, zaštitu arheoloških zona i lokaliteta. Prioriteti zaštite graditeljskog nasljeđa su obnova s ciljem očuvanja nacionalnog identiteta, određivanje obveze izrade detaljnih urbanističkih planova naselja značajnih kulturno- povijesnih vrijednosti, te inventarizacija, vrednovanje i kategorizacija kulturnih dobara.

Općina Lovas je u svojoj suverenoj i samostalnoj državi za kratko vrijeme doživjela preporod u obnovi kulturnih objekata, cesta i komunalne infrastrukture. Mještani Lovasa i Opatovca nastoje prezentirati svima koji žele upoznati svekoliku autentičnu raskoš ovih ponosnih naselja, ali i uživati u slavonskom miru i spokoju uz obale Dunavca i Dunava.

2.1.3. Očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša

Hrvatska se opredijelila za održiv razvoj, što iziskuje uspostavu “osjetljive” ravnoteže između potrebe razvoja i potrebe zaštite prirode. Prostor je ograničeno dobro koje se smije ograničeno koristiti. Prostorno planiranje mora početi od ekoloških karakteristika nosivosti, kapaciteta i održivosti prostora te u tom cilju:

- Očuvati izvornost, biološke raznolikosti prirodnih zajednica i ekološku stabilnost,
- Očuvati kakvoću žive i nežive prirode, te je racionalno koristiti,
- Očuvati i obnavljati kulturne i estetske vrijednosti krajolika,
- Unaprijediti stanje okoliša i osigurati bolje uvjete života,
- Sanirati divlja odlagališta otpada
- Djelomično uređeno odlagalište komunalnog otpada u potpunosti urediti i usuglasiti s županijskim i međuzupanijskim planom za odlaganje komunalnog otpada
- Sačuvati podzemne vode visoke kakvoće od mogućeg zagađenja.

Sve prirodne izvore treba maksimalno koristiti za brži razvoj cijelog prostora Općine, a naročito dijelova sa velikim ograničenjima, ali isključivo na principima “održivog razvoja”. Pri tom posebno pažljivo treba koristiti neobnovljive i ograničene izvore, te izvore unutar ili u blizini područja posebnih uvjeta korištenja i zaštite i područja posebnih ograničenja u korištenju. Svaku eventualnu promjenu namjene površina (pa čak i režima korištenja) mora se provoditi planski, a nakon detaljnog preispitivanja utjecaja na ukupno stanje u prostoru.

Krajolik

2.2. Ciljevi prostornog razvoja općinskog značaja

2.2.1. Demografski razvoj

Stanovništvo je značajan čimbenik dugoročnog društveno - gospodarskog razvitka i korištenja prostora. Ono u stabilnim prilikama postupno mijenja svoje vitalne značajke, pa se odatle uočava određena sporost demografskih tokova. Na obilježja i razvitak stanovništva djeluju biološki, društveno - gospodarski, kulturno - obrazovni, zdravstveno - socijalni, psihološki, ali i politički i drugi čimbenici. Samo njihovim pozitivnim mijenjanjem moguće je utjecati na zaustavljanje negativnih demografskih tokova i ostvariti uvijete za postizavanje pozitivnih promjena i rezultata u razvitku stanovništva.

Populacijska politika treba biti pronatalitetna i redistributivna. To znači da treba težiti ostvarivanju prirodnog priraštaja stanovništva i njegovom ravnomjernijem razmještanju.

Kako je Općina Lovas u srpskoj agresiji doživjela demografsku katastrofu potrebno je na svim nivoima osigurati uvjete za povrat stanovništva ili doseljavanje novih stanovnika na područje Općine.

Ciljevi

Dugoročni i prioritetni ciljevi demografskog razvitka Općine su:

- Povećati rast broja stanovnika povećanjem nataliteta i smanjivanjem mortaliteta,
- Cjelokupni prostor Općine učiniti privlačnim za doseljavanje stanovništva i ostvariti pozitivnu migracijsku bilancu (više doseljenih nego odseljenih na području Općine),
- Postići ravnomjerniji razmještaj stanovništva na prostoru Općine,
- Revitalizirati demografski najugroženija područja Općine,
- Poboljšati kvalitativna obilježja stanovništva, kod čega najveću pozornost treba posvetiti poboljšanju obrazovne strukture stanovništva i prekvalificiranju nezaposlenih. Da bi se što bolje iskoristio postojeći ljudski potencijal, treba poticati i vrednovati znanje, kreativnost i iskustvo,
- Poticati povratnike iz inozemstva da se nasele na prostoru Općine i zaustaviti pretjerani odljev kvalitetnih ljudskih resursa,
- Obnova ruralnih naselja gdje za to postoje objektivne potrebe i mogućnosti.

Mjere

Samo primjenom dugoročne aktivne populacijske politike i uslijed toga zadržavanjem pozitivnih prirodnih i migracijskih tokova, uz dužan gospodarski i društveni razvitak, moguće je u dužem vremenskom razdoblju očekivati daljnje pozitivno kretanje ovih dosadašnjih demografskih trendova i procesa u Općini Lovas.

Da bi se povećao natalitet, potrebno je za mlade ljude provoditi poticajnu stambenu politiku, osigurati određeni životni standard, profesionalni standard (normalni radni uvjeti) i demokratski standard (sloboda izbora). Mladim bračnim parovima posebno olakšati zaposlenje i rješenje stambenog pitanja, a posebno valja voditi računa o visokostručnom kadru.

Planom treba osigurati uvijete za povećanje pozitivnih demografskih indeksa, odnosno kao najvažniji razvojni cilj postaviti demografsku obnovu područja Općine. Da bi se taj cilj ostvario potrebno je osigurati kvalitetne razvojne uvijete koji će život na području Općine

Lovas učiniti atraktivnijim na svim razinama. Ti razvojni uvjeti mogu se prema prioritetima klasificirati u tri skupine.

Prva uključuje fleksibilne prostorne uvijete za razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koja su najrealniji osnova za ostvarivanje kvalitetnih životnih uvjeta. Kvalitetno zemljište, očuvanost okoliša i bogata lokalna tradicija života na zemlji osnova su za budući razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava kojima treba omogućiti širenje i uvođenje novih proizvodnih tehnologija.

Drugi uvjet je planiranje gospodarskih sadržaja koji će omogućiti zapošljavanje, uz uvažavanje potrebe zaštite najkvalitetnijih poljoprivrednih površina, te zaštitu okoliša od zagađenja.

Treći uvjet je podizanje razine komunalnih i javnih usluga, te podizanje opće razine uređenja naselja. To se primarno odnosi na poboljšanje osnovne komunalne infrastrukture, podizanje razine obrazovanja, bolju zdravstvenu zaštitu, izgradnju novih javnih i društvenih sadržaja, te uređivanje središta naselja.

2.2.2. Odabir prostorno razvojne strukture

Gospodarski razvitak treba temeljiti na optimalnom korištenju komparativnih prednosti Općine i disperziji gospodarskih sadržaja u prostoru uz neophodnu izgradnju infrastrukture, vodeći računa o demografskom potencijalu i zaštiti okoliša. Gospodarstvo se ne smije previše specijalizirati ni za jednu djelatnost, već se mora osloniti na više djelatnosti.

Preduvjet razvoju gospodarstva je planiranje površina i lokacija za gospodarske funkcije na temelju poznatih programa, modernizacija prometnog sustava, te obnove i izgradnje prateće infrastrukture.

Polazeći od današnje strukture gospodarstva i dostignutog stupnja razvitka te uzimajući u obzir tendencije u svijetu i u nas, grane od posebne važnosti za Općinu Lovas su:

- Poljoprivreda
- Prehrambena industrija
- Šumarstvo
- Razvoj turizma
- Razvoj komunalne infrastrukture
- Razvoj djelatnosti u tercijarnom i kvartalnom sektoru

POLJODJELSTVO

- Osnovni cilj politike u poljodjelstvu je razvijanje suvremenog, djelotvornog, konkurentnog i ekološki čistog poljodjelstva, te ostvarivanje poljodjelskih proizvoda na način da se u najvećoj mjeri zaštite prirodni potencijali zemlje.
- Obzirom da će poljodjelstvo i dalje biti najznačajnija gospodarska grana Općine Lovas, te zbog rastuće potražnje za zemljištem valja štiti vrijedna obradiva zemljišta od moguće nekontrolirane izgradnje. Stoga treba u najvećoj mogućoj mjeri čuvati i koristiti zemljišta za poljodjelsku svrhu, a trenutačno neobrađene i zapuštene poljodjelske površine privesti njihovoj svrsi.

- Da bi se povećale plodne poljoprivredne površine, potrebno je gdje je to moguće, pristupiti melioraciji. Kod planiranja gradnje velikih infrastrukturnih objekata trebat će nastojati što više izbjevati kvalitetne poljoprivredne površine.
- Osnova razvitka poljoprivredne proizvodnje mogu biti samo snažna obiteljska gospodarstva, specijalizirana za određenu proizvodnju. S obzirom na nedostatak mlijeka u državi i u regiji treba potencirati mljekarstvo (izgradnja stočnih farmi).
- Potrebno je riješiti problem distribucije poljoprivrednih proizvoda. Kod poljoprivredne proizvodnje treba voditi računa o nezagađenosti tla i sačuvati ga kako bi se mogla proizvoditi pretežito autohtona hrana (pod kontrolom).

Obiteljska poljoprivredna gospodarstva najznačajniji su razvojni resurs Općine, te značajna osnova na kojoj se može temeljiti budućnost ovog prostora. U izradi plana analizirat će se modeli prostorne organizacije seoskih poljoprivrednih gospodarstva, te će se istražiti i mogućnosti širenja tipičnih struktura koje prevladavaju u prostornoj strukturi naselja.

U uličnom pojasu izgrađeni su stambeni objekti, dok se pomoćni i gospodarski objekti razvijaju u dubini parcele.

Iza gospodarskih objekata nalaze se povrtnjak i voćnjak, a iza njih oranice.

Razvoj i širenje tipičnih gospodarstava, koja predstavljaju uz izgradnju većih farmi i okrupnjavanje poljoprivrednih površina osnovu budućeg razvoja Općine, ograničeni su postojećom parcelacijom i vlasničkim odnosima. Povećavanje gospodarstva «u širinu» zahtijevalo bi pripajanje susjednih parcela, što je zbog vlasničkih odnosa u pravilu nemoguće. Zbog toga je u izradi plana ispitana mogućnost i opravdanost izgradnje gospodarskih građevina iza postojećeg izgrađenog pojasa naselja, čime će se tradicionalnim gospodarstvima omogućiti širenje «u dubini», na vlastitom zemljištu.

Predloženim konceptom širenja gospodarstva zaštitit će se postojeća prostorna struktura naselja, koja se dominantno doživljava kroz ulične poteze. Ova prostorna struktura nadogradit će se novim elementima koji neće narušiti postojeće prostorne vrijednosti, sliku i ambijent naselja. Pojas u kojem se predviđa izgradnja gospodarskih objekata u postojećoj se organizaciji koristi za vrtove i voćnjake, koji formiraju svojevrsan «zeleni pojas» oko naselja.

Omogućavanjem izgradnje objekata u zoni (30m - na dalje) zaštitit će se zatečena prostorna struktura, a uvjetovanjem ozeljenjavanja dijela tako formirane parcele osigurat će se kontinuitet zelenog pojasa vrtova i voćnjaka koji tradicionalno uokviruje naselja u ovom dijelu Hrvatske. Smještanjem gospodarskih građevina u dubini parcele ostvarit će se dostupnost ovih objekata sa poljoprivrednog zemljišta u čijoj se funkciji oni primarno i grade.

ŠUMARSTVO

- Obzirom na udio šumskih površina (1,74 km²) u ukupnoj površini Općine Lovas (42,52km²) što iznosi 3,45%, od posebnog je interesa zaštita šuma, te održavanje njihove višenamjenske funkcije (gospodarska, zaštitna, sportsko-rekreacijska, turistička).
- Na području Općine Lovas valja u najvećoj mjeri koristiti ekološku i socijalnu funkciju šuma, a sve uništene šumske ili neobrađive površine valja obnoviti pošumljavanjem.

INDUSTRIJA I PRIVREDA

Na području Općine Lovas nema značajnijih industrijskih objekata.

Za razvoj manjih industrijskih pogona i obrta predviđeno je oformiti radne zone u jugozapadnom dijelu Općine zapadno od naselja Lovas, u središnjem zapadnom dijelu Općine Lovas uz županijsku cestu Ž4174, na površini od 34,46 ha, te jedna radna zona kao izdvojeno građevinsko područje - radna zona «Panjik» uz županijsku cestu Ž4173 na površini od 10,00 ha.

- Prostorni razmještaj proizvodnih kapaciteta temeljiti na uspostavljanju široke mreže manjih i raznolikih proizvodnih jedinica i daljnjem razvoju već formiranih i planiranih većih i složenih gospodarskih cjelina u Lovasu i Opatovcu, a koje su od posebnog značenja za područje Općine.
- Industrija se treba intenzivirati i nastojati potencirati razvitak malog i srednjeg poduzetništva. Industriju treba učiniti proizvodnjom i konkurentnijom, a to se postiže nabavkom moderne tehnologije, uvođenjem učinkovite organizacije, dobrim rukovođenjem i osvajanjem novih tržišta. Osnovni cilj proizvodnje mora biti izvoz.
- Prostorni razmještaj treba temeljiti na uravnoteženom razvoju i zato se predviđa organizacija poslovno radnih zona. Na području gdje se planira poduzetnička aktivnost treba osigurati odgovarajuću infrastrukturu.

TURIZAM

Strateški resurs turizma je visoko vrijedan prostor, čija će vrijednost dugoročno rasti. Potrebno je stvoriti turistički identitet ovog prostora. Razvoj turizma jedan je od načina revitalizacije ruralnog prostora Općine, a time će se poboljšati životni standard stanovništva. S obzirom na potencijal Općine u smislu krajobraznih vrijednosti potrebno je potencirati razvitak sljedećih vrsta turizma:

- Sportsko-rekreacijski
- Izletnički
- Seoski

Krajolik

RIBARSTVO I RIBOLOVNI TURIZAM

Rijeku Dunav, ribnjak u Lovasu te akumulacija Čopinac otvaraju velike mogućnosti za razvoj ribarstva.

Ribarstvo je osim kao gospodarsku granu potrebno sagledati kao vrstu sporta, rekreacije, hobija čime se racionalnije iskorištavaju prirodni resursi.

Na području Općine Lovas postoji tradicija sportskog ribolova pa ju je potrebno i dalje razvijati te marketinški ponuditi kao dio turističke ponude Općine.

Uz tradiciju, ribolovni turizam se temelji na bogatom prirodnom resursu voda i očuvane prirode.

Ribarstvo i ribolovni turizam zajedno sa očuvanom prirodom, raznovrsnim izletištim, kulturnom i etno ponudom daju potencijale za gospodarski razvoj te se temelje na sljedećim ciljevima:

- obnoviti postojeći ribnjak u Lovasu
- racionalno koristiti i zaštititi ribolovni resurs
- omogućiti izgradnju privrednih i sportskih ribnjaka
- osigurati uvjete za izgradnju ribnjaka na području akumulacije Čopinac koji može kao dio eko-parka ponuditi iskorak u turističkoj ponudi.

2.2.3. Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture

2.2.3.1. Razvoj naselja

Mreža i funkcija naselja moraju biti u funkciji stvaranja policentričnog sustava. Prema sustavu središnjih naselja i razvojnih središta Lovas se tretira kao područno i lokalno (malo razvojno) središte.

Novim teritorijalnim ustrojstvom lokalne samouprave postojeći sustav središnjih funkcija dopunit će se u skladu s novim potrebama.

U planiranju sustava središnjih funkcija polazi se od stava da će u općinskim središtima svoje potrebe zadovoljavati stanovništvo samog naselja i naselja Opatovac koja pripadaju općini u dijelu osnovnog obrazovanja, primarne zdravstvene zaštite, upravnih poslova kao i osnovnih kulturnih potreba.

Ustrojstvom upravnih funkcija od općinske kao najniže do županjske kao znatno više razine, polazi se od toga da će postojati potrebe, a najviše iz prostornih razloga, objediniti određene upravne funkcije za nekoliko općina na jedno mjesto, primjerice uređenje prostora i sudstvo. Isto tako postoji potreba pružanja ostalih usluga više razine, a to bi se moglo locirati u naselja više kategorije centraliteta. To se odnosi na srednje obrazovanje, specijalističke zdravstvene usluge, rješavanje socijalne skrbi.

Osnovni ciljevi urbanog razvoja

- Glavni cilj je održivi razvitak naselja odnosno kvaliteta življenja stanovnika u njima, što znači kvalitetne usluge, opskrbu, obrazovanje, kulturu, socijalne i zdravstvene usluge, komunalnu opremljenost i rekreacijsko-športske sadržaje uz očuvanje prirodnih resursa.
- Unapređenje kvalitete osnovnih vrijednosti fizičke, prostorno-gospodarske i socijalne sfere u kojoj ljudi žive.
- Vrednovanje i poštivanje brojnih različitosti i posebnosti pojedinih prostornih cjelina.
- Racionalizacija granica građevinskih područja sa svrhom racionalnog korištenja prostora.
- Unapređivanje fizionomskih obilježja naselja poticanjem, održavanjem i stvaranjem urbanih elemenata u općinsko središtu, te zaštitom vrijednih ruralnih elemenata na području Općine. Očuvanje i unapređivanje sadržajne strukture naselja.
- Aktivno treba provoditi mjere zaštite prirode, a osobito područja uz vodotoke, kanale i rubove šumskih predjela.
- Do zaživljavanja mjera, poticanja i boljeg iskorištenja građevinskog zemljišta, proširenja građevinskih područja odobravati na temelju konkretnih programa, a ne kao ponudbenu opciju.

2.2.3.2. Razvoj društvene infrastrukture

Cilj razvoja društvene infrastrukture, odnosno središnjih uslužnih funkcija je podizanje standarda i kvalitete života stanovništva koje koristi njezine usluge. Ekonomičnijim, racionalnijim i funkcionalnijim prostornim rasporedom tih funkcija postići će se veći stupanj homogeniziranosti prostora.

OBRAZOVANJE

Predškolski odgoj: U Lovasu postoji Dječji vrtić koje je dovoljnog kapaciteta za područje čitave Općine, pa i šire.

Osnovna škola: U Lovasu postoji Osnovna škola uz koju se gradi trenutno sportska dvorana, a u Opatovcu je područna škola.

Permanentno obrazovanje: Stanovništvu Općine Lovas treba omogućiti permanentno obrazovanje otvaranjem Pučkog otvorenog učilišta u općinskom središtu Lovas u okviru Doma kulture ili školskim prostorima.

UPRAVA I ADMINISTRACIJA

Za sadržaje javnih službi lokalne samouprave na općinskoj razini osigurani su adekvatni prostori, te nesmetani uvjeti za rad i razvoj.

KULTURA

Poboljšanjem obrazovne strukture i kulturne razine stanovništva, povećat će se i potreba za kulturnim, umjetničkim, informacijskim i tehničkim aktivnostima.

Za potrebe afirmacije kulturnih sadržaja poboljšati polivalentne prostore u općinskim središtima, te eventualno planovima nižeg reda predvidjeti gradnju novih.

ZDRAVSTVO I SOCIJALNA SKRB

Zdravstvo i socijalna skrb važan su čimbenik za unapređenje kvalitete življenja. Zdravstvo obuhvaća zdravstveno osiguranje, zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb. Cilj je da sve osobe budu obuhvaćene zdravstvenim osiguranjem. Socijalna skrb mora biti tako organizirana da omogućiti približno jednake uvijete života svim stanovnicima.

UDRUGE GRAĐANA

Udruge građana, političke stranke i druge organizacije rezultat su prava građana na slobodno interesno udruživanje s ciljem zadovoljavanja nekih svojih potreba. Za tu svrhu treba osigurati prostor ili slobodni termin u okviru polivalentnih prostora, te eventualno planovima nižeg reda predvidjeti gradnju novih.

SPORT I REKREACIJA

Općina Lovas ima bogatu sportsku tradiciju. Osnovni ciljevi afirmacije sportske kulture su:

- Razvoj i širenje sportsko-rekreacijske kulture treba omogućiti poticanjem rada sportskih klubova i društava.
- U okviru Osnovnih škola organizirati školske sportske klubove
- Planirati poboljšanje usluge postojećih sportskih terena, izgradnju novih
- Kod planiranja sportsko-rekreacijskih centara paziti da ponuda bude raznolika i pogodna za masovni sport. Najveći potencijal za rekreaciju su sačuvani prirodni kompleksi
- U okviru ugostiteljsko-turističke i sportsko-rekreacijske zone planirati veći broj sadržaja sportskog karaktera.

2.2.3.3. Razvoj prometne infrastrukture

Ciljevi razvoja prometa na području Vukovarsko-srijemske županije su: izgraditi sustav državnih cesta (brzih cesta) koje će bolje povezati Županiju sa prometnim sustavom RH i susjednih država, izgraditi i modernizirati županijske ceste rekonstrukcijom postojećih i izgradnjom novih smjerova, promet voditi rubno u donosu na područja veće gustoće izgradnje (veća naselja), osigurati prometnu povezanost i mogućnost odabira sustava prijevoza, a posebno javnog prijevoza, omogućiti etapnu realizaciju planirane modernizacije i izgradnje prometnog sustava i poticati razvoj integralnog prometa. Planom su predložene: izmjene i dopune koridora javnih cesta, obilaznice na prolazu državnih i županijskih cesta kroz naselja, te usklađenja cestovne mreže s drugim korisnicima prostora posebno s planovima plinifikacije, vodoopskrbe, odvodnje, telekomunikacija te prioritetima zaštite poljoprivrednog i šumskog zemljišta.

Na području Općine Lovas najznačajniji cestovni pravci su: koridor državne ceste D2 (Osijek-Vukovar-DP Ilok (granica Srbije i Crne Gore)) za koji je predviđena izgradnja brze ceste u sklopu Podravsko-podunavskog smjera (Ormož-Varaždin-Virovitica-Osijek-Ilok), županijske ceste Ž4174, Ž4173 i Ž4198 te planiranog nastavka Ž4198 prema Đeletovcima.

Od izuzetne važnosti za područje Općine Lovas je riječni promet na Dunavu, postojeća državna riječna luka i pristanište kao i izgradnja zimovnika s mogućnošću remonta brodova.

Ciljevi prostornog razvoja u nepokretnoj mreži javnih telekomunikacija su:

- dodatno povezivanje s okruženjem spojnim vodovima

- proširenje kapaciteta komunikacije
- izgradnja novih mjesnih mreža prilagođenih novoj tehnologiji u telekomunikacijama

Ciljevi razvoja u pokretnoj mreži su što bolja pokrivenost područja cijele Općine.

Ciljevi razvoja RTV mreže neće biti usmjerena na izgradnju novih objekata nego eventualno na izgradnju kableske televizije.

2.2.3.4. Razvoj komunalne infrastrukture

Prostornim planom uređenja Općine odrediti prostorne i funkcionalne odrednice izgradnje sustava elektroopskrbe te posebno obratiti pozornost na: određivanje smještaja objekata sustava elektroopskrbe u donosu na građevinsko područje, koridore ostale infrastrukture, zaštitu područja kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta i šuma, dalekovode planirati izvan građevinskih područja objedinjavanjem koridora s drugom infrastrukturom radi zaštite šumskog i vrijednog poljoprivrednog zemljišta. Opskrbu zadovoljavajućom količinom električne energije na području Općine treba izvršiti sanacijom prijenosne i distribucijske mreže, odrediti rješenja za izgradnju prijenosne elektroenergetske mreže kako bi se osigurala sigurnost napajanja električnom energijom potrošača na području Općine.

Cilj prostornog razvoja općinskog značaja je održavanje i izgradnja eventualno novih lokalnih plinoopskrbnih sustava, tako da se omogući korištenje prirodnog plina u što većem broju korisnika, kako domaćinstava tako i privrednih subjekata.

Rješenje vodoopskrbe Općine Lovas treba temeljiti na uspostavi cjelovitog sustava koji će distribucijom vode sigurnih izvorišta osigurati potrebne količine kvalitetne vode za sadašnje i buduće potrebe. Usporedno s problemima vodoopskrbe Općine potrebno je provoditi mjere s ciljem postizanja učinkovitijeg djelovanja postojećih vodoopskrbnih sustava. Ističe se potreba odvajanja pripreme sanitarne i tehnološke vode za veće gospodarske sustave. Vodoopskrba naselja ne smije ovisiti o samo jednom izvorištu ili jednom sustavu dobave i to zbog neočekivanih vodoopskrbnih zahtijeva, neočekivanih hidroloških uvjeta ili izvanrednih situacija. Cilj je razvijati takav sustav koji će povećati strategijsku i pogonsku sigurnost vodoopskrbe u cijelom području.

Na području Općine nužno je definirati i planirati sustav odvodnje s uređajima za pročišćavanje koji će prihvaćati otpadne vode naselja. Realizaciju sustava odvodnje treba provoditi postupno, sukladno količini otpadnih voda, osobitostima recipijenata te gospodarskim mogućnostima gradnje i održavanja uređaja. Industrije koje nisu obuhvaćene sustavima za odvodnju i pročišćavanje voda naselja moraju izgraditi vlastite sustave odvodnje i uređaje za pročišćavanje. Cilj je na razini PPUO-a izrada plana odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda naselja i industrijske zone, tj. izrada dokumentacije kojom bi se odredio temeljan koncept odvodnje određivanjem vrste sustava (mješoviti ili razdjelni), prostornog obuhvata (naselja koja se na te sustave priključuju), određivanjem koridora kolektora, smještaj uređaja za pročišćavanje, te uvjete prihvata pročišćenih voda u odnosu na osobitosti recipijenta. Nužno je pristupiti kompleksnom uređenju zemljišta, a posebno uređenju glavnih kanala - odvodnih recipijenata.

Državna cesta D2 na dionici Lovas-Opatovac

2.2.4. Zaštita krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih cjelina

Suvremena zamisao očuvanja prirodnih, krajobraznih i kulturno-povijesnih (graditeljskih) vrijednosti polazi od pretpostavke sveobuhvatne (cjelovite, integralne) zaštite pri čemu je nemoguće utvrditi njihovu međusobnu granicu. Prirodne, krajobrazne i graditeljske vrijednosti međusobno se isprepleću, često i međusobno uvjetuju. Iako se zaštita provodi po posebnim (različitim) zakonima, prostorni plan je prilika za sveobuhvatno sagledavanje i cjelovitu zaštitu. U cilju sustavne skrbi za zaštitu graditeljske baštine, kako je određeno u Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske, osnovna opredjeljenja su slijedeća:

- Uspostava cjelovitog i usklađenog sustava zaštite prirodnih i kulturnih vrijednosti prostora
- Neprekidno istraživanje i vrednovanje graditeljske baštine te poticanje temeljne stručne i znanstvene obrade radi djelotvornije zaštite, ali i radi uključivanja u razvojne programe
- Zaštita arheoloških predjela i mjesta u skladu s načelima arheološke struke i konzervatorske djelatnosti
- Uspostava uravnoteženih odnosa između osnovnih izvornih povijesnih oblika graditeljske baštine i suvremenih graditeljskih pojava, osobito na području povijesnih urbanih i ruralnih cjelina, radi očuvanja njihovih povijesnih vrijednosti koje svjedoče o identitetu područja kojemu pripadaju
- U sklopu modela revitalizacije seoskih cjelina primijeniti integralne oblike zaštite, te poticati osnivanje muzeja na otvorenom i predstavljanja narodnoga stvaralaštva radi odgojno obrazovnih, ekoloških i turističkih učinaka.

Karakteristični potez ulice - Lovas

U suvremenom pristupu zaštiti baštine uveden je pojam «prostorna baština» koji podrazumijeva “topografski definirana područja u kojima je osobito izražen kvalitetan suživot kulturne baštine i prirodnih osobitosti sredine, odnosno kao cjelina je znatnih povijesnih, arheoloških, umjetničkih, kulturnih, znanstvenih, socijalnih i tehničkih vrijednosti”. Uz tradicijski pojam zaštite spomenika kulture i prirode, ravnopravno se pojavljuje i zaštita kulturnih i prirodnih dobara ili zaštita kulturnih, prirodnih i krajobraznih vrijednosti, odnosno vrednovanje svih oblika proizvoda prirode i ljudske stvaralačke djelatnosti.

Osnovne postavke prostornog planiranja u smislu zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti i posebnosti i kulturno-povijesnih cjelina su:

- Prirodne krajolike treba sačuvati, osigurati prirodnu raznolikost i zaštititi biotički potencijal, naročito onaj koji je osobnost ovog područja.
- Sačuvati prirodne vodotoke izvan i unutar naselja kao vrijedne pejzažne elemente sa svim prirodnim elementima.
- Posebno štititi šume na prostoru Općine Lovas
- Trase infrastrukturnih objekata valja usmjeriti i voditi tako da se koriste zajednički koridori, te da se isključe iz zona koje su pod posebnim režimom zaštite prirode.
- Očuvati spomenike kulturne baštine u neokrnjenom i izvornom stanju.
- Spriječiti svaku vrstu radnji koje bi mogle neposredno ili posredno promijeniti svojstvo, oblik, značenje ili izgled spomenika kulturne baštine, a time umanjiti i njegovu vrijednost.

Spomen obilježje na groblju Lovas

2.3. Ciljevi prostornog uređenja naselja na području Općine

2.3.1. Racionalno korištenje i zaštita prostora

Racionalnim korištenjem i zaštitom prostora mora se postići učinkovitija funkcionalna organizacija i štednja resursa. Ovo se u prvom redu odnosi na zaustavljanje nepotrebnog zauzimanja prostora za izgradnju naselja, ali i planiranje građenja izvan građevinskih područja, vođenja infrastrukture i gospodarskih djelatnosti u prostoru.

Uređenje prostora naselja treba temeljiti na optimalnim gustoćama koje neće biti manje od postojećih u izgrađenim dijelovima naselja, planiranju odgovarajućih prostora za javne sadržaje, te opremanju zemljišta komunalnom infrastrukturom.

1. Planiranje i uređenje prostora naselja mora obuhvatiti ne samo prostor i njegovo funkcionalno uređenje, već i sve pojave okoliša koje se pojavljuju u tom prostoru (vode, zrak, tlo, vegetacija, mineralne sirovine) i to ne samo kao površine nego i kao supstancu i međusobno djelovanje.
2. Koristiti prostor i okoliš tako da ne dođe do njegovog nepovratnog uništenja, odnosno da se neobnovljivi i obnovljivi resursi koriste tako, da se omogući trajan i kvalitetan održiv razvoj i u vrijeme kada će ih koristiti i buduće generacije.

3. Zaustavljanje nepotrebnog zauzimanja prostora za izgradnju naselja, odnosno građevinskog područja te na gradnju, rekonstrukciju i modernizaciju infrastrukturnih mreža,
4. Prioritetno lociranje gospodarskih djelatnosti u već formiranim zonama tih djelatnosti, po potrebi uz nužna proširenja i tamo gdje infrastruktura to omogućava (povećanje građevnog područja u dubini parcele),
5. Planiranje infrastrukturnih koridora uz prethodno ispitivanje kapaciteta i funkcionalnosti postojećih, s ciljem da se oni maksimalno iskoriste i poboljšaju. U slučaju odabira novih, potrebno je izbjegavati zauzimanja površina vrijednijih resursa.
6. Građenje građevina izvan građevinskog područja mora biti tako da ne mogu nastajati nova naselja, ulice i grupe građevina, građevine uz obalu vodotoka, uz prometnice, uz vrijedno uređeno poljoprivredno i šumsko zemljište
7. Građenje izvan građevinskih područja mora biti uklopljeno u krajolik s ciljem očuvanja prirodnog prostora – njegove konfiguracije, šuma, vrijednog poljoprivrednog zemljišta. Za takvo građenje je potrebno osigurati uvjete zaštite okoliša, a posebno odvodnje i zaštite voda, te zbrinjavanje otpada.
Građenje na zemljištu I–III bonitetne kategorije može se odobriti samo iznimno.

2.3.2. Utvrđivanje građevinskih područja naselja

Prostorni plan Vukovarsko-srijemske županije predložio je način utvrđivanja građevinskih područja temeljem sljedećih kriterija:

- Građevinsko područje mora sadržavati podatke o iskorištenosti postojećeg,
- Obrazložiti zauzetost prostora po stanovniku,
- Osigurati prostor za razvoj naselja s tim da neizgrađeni dio bude manji od građevinskog područja do 15%,
- Mogućnost povećanja stanovanja (UPU-ima i DPU-ima obvezno planirati i čuvati područja za stanovanje viših i srednjih gustoća),
- Mogućnost minimaliziranja građevinskog područja uz državne i županijske ceste,
- Mogućnosti grupiranja poslovne, javne i društvene te mješovite namjene i formiranja centra naselja,
- Pri utvrđivanju građevinskih područja voditi računa o očuvanju i zaštiti vrijednih i osobito vrijednih poljoprivrednih površina, šuma, te zaštićenih objekata prirodne baštine.
- Iz dosadašnjim planom utvrđenih građevinskih područja isključiti zelene površine, te površine namijenjene za strukture koje se Zakonom o prostornom uređenju mogu graditi izvan građevinskog područja.
- Mjerama porezne politike potrebno je stimulirati korištenje zemljišta opremljenog infrastrukturom unutar građevinskog područja kao građevinsko, a ne kao poljoprivredno ili ono neprivedeno osnovnoj namjeni. Na taj način doprinijet će se svrsishodnijem korištenju građevinskog zemljišta, te prometne i komunalne infrastrukture unutar granica građevinskog područja.

Prilikom određivanja optimalne veličine i oblika građevinskog područja za naselje utvrđeno je:

- morfologija naselja,
- topografske i reljefno-klimatske činitelje,

- moguće pravce i načine širenja (razvoja) naselja,
  - sadašnji i planirani stupanj urbanizacije,
  - eventualne posebne uvjete korištenja, posebna ograničenja u korištenju i posebne mjere uređenja i zaštite,
  - pokrivenost infrastrukturom,
  - pružanje uz državne i županijske ceste čije se trase neće izmješati,
  - obvezu izrade prostornih planova užeg područja, načine usmjeravanja,
  - izgradnje u pojedina područja, pripreme i uređenja zemljišta za izgradnju.
- Predvidjeti unutar građevinskog područja površine potrebne za organiziranje zona male privrede.

2.3.3. Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture

UNAPREĐENJE UREĐENJA NASELJA

Glavni cilj i obveza vezani za unapređenje uređenja naselja preuzeti iz Prostornog plana Vukovarsko-srijemske županije odnose se na racionalno korištenje prostora za izgradnju naselja, odnosno određivanje građevinskog područja. Prostor za razvoj naselja mora biti utemeljen na nekoliko kriterija, od kojih su posebno važni optimalna gustoća stanovanja, argumentirane demografske i razvojne perspektive, očuvanje poljodjelskih, šumskih i vodnih resursa i optimalna organizacija naselja s naglaskom na uvjetovanost komunalnog infrastrukturnog opremanja. Ključni pravac preobrazbe općinskog središta je urbana obnova.

Na području Općine Lovas nalazi se općinsko središte Lovas i naselje Opatovac.

Obnova i revitalizacija područja Općine sigurno će biti usmjerena ka intenzivnijem korištenju prirodnih resursa pri čemu nesumnjivo treba iskoristiti očuvane etnološke vrijednosti naselja Lovas i Opatovac. Tradicijsku kulturu stanovništva i graditeljsko nasljeđe treba aktivno štititi kroz kontinuirano istraživanje i prezentaciju, te utvrđivanje konkretnih uvjeta izgradnje objekata i uređenja i oblikovanja prostora.

Uz to je neophodno postići odgovarajuću komunalnu opremljenost naselja, utvrditi područja za novu izgradnju, te građevinsko područje svesti u realne okvire.

- Poglavitito voditi aktivnu politiku uređenja središta Lovasa i Opatovca s povećanjem stambenih, komunalnih i drugih standarda.
- Obnoviti i uređivati središta Lovasa i Opatovca, te objekte graditeljske baštine i njihovu okolicu, kao mjesta tradicijskog graditeljskog identiteta s funkcijama usluga, kulture, kvartalnih djelatnosti i stanovanja.
- Usmjeravati novu stambenu i drugu gradnju u nedovoljno i neracionalno izgrađene dijelove općinskog središta, te u prostorne cjeline naselja koje su već opremljene komunalnom infrastrukturom i objektima društvenog standarda i povijesne graditeljske cjeline Lovasa i Opatovca radi njihove obnove i zaštite.

KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

- U oba naselja komunalnu infrastrukturu prilagođavati potrebama koje proizlaze iz politike uređenja naselja vodeći pritom stimulativne mjere podsticanja interesa za stambenom izgradnjom u zonama koje su u prioritetu prema razvojnim planovima naselja.
- Cjenovnom politikom stimulirati ulaganja u proizvodne pogone sa novim zapošljavanjem u općinskom središtu sa već izgrađenom, a nedovoljno iskorištenom infrastrukturom.
- Nastaviti i dovršiti modernizaciju telekomunikacijskih mreža u dijelovima naselja gdje još nisu modernizirane.
- Provesti modernizaciju starih dijelova vodoopskrbnih mreža sa većim gubicima i osigurati veće zalihe vode.
- Do sada zapostavljenu izgradnju kanalizacijskog sustava odvodnje otpadnih voda podstaknuti izradom studije i investicijskih programa poglavito za općinsko središte uz obveznu izradu pročistača otpadnih voda.

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

3.1. Prikaz prostornog razvoja na području Općine u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije

Prirodnu strukturu Županije obilježavaju vrijedna poljoprivredna zemljišta i šume. Temeljni zahvat u prirodnoj strukturi je poboljšanje kvalitete poljoprivrednog zemljišta tj. regulacija razine podzemnih voda središnjeg i južnog dijela Županije. Time se značajne površine obradivog tla poboljšavaju iz kategorije privremeno ograničene upotrebljivosti u kategoriju vrlo pogodnih tala za poljoprivrednu obradu. Unapređenje kvalitete obradivih površina prethodi i obnova i proširenje sustava melioracija i navodnjavanja. Očuvanje prirodne strukture je istovremeno bitan faktor razvoja Županije. Planski se zaustavlja nekontrolirano širenje izgrađenih površina, te štiti prostor od raznih oblika zagađenja. Zagađenje prirodne strukture je izraženo posljedicama ratnih djelovanja, ali i kašnjenjem izgradnje sustava za zaštitu voda, te sustava zbrinjavanja i odlaganja komunalnog i opasnog otpada. Prirodne vrijednosti i kulturna dobra na području Županije su predložena za zaštitu i za prezentaciju javnosti. Ona su značajan potencijal za razvoj turizma i rekreacije.

- Prostor Vukovarsko-srijemske županije podijeljen je u 4 grada i 26 općina. Središte Županije je u Vukovaru. U pogledu značajnijih gospodarskih sadržaja i društvenih funkcija Općina Lovas oslanjat će se na županijsko središte Vukovar.
- Do značajnijih promjena u revitalizaciji naselja doći će se provedbom poticajnih mjera uređenja ruralnog prostora s prostornog, gospodarskog, socio-kulturnog, ekološkog i ekonomskog aspekta.
- Prostorni preduvjeti za neometani razvitak gospodarstva postoje, a usmjerenja

prostornog razvoja i ekološka načela su odrednice u skladu s kojima se gospodarstvo treba razvijati.

- Infrastruktura Županije u odnosu na razvojna opredijeljena Države djelomično zadovoljava.
- Najvažniji cestovni pravci na području Općine Lovas su: koridor državne ceste D2 (Osijek-Vukovar-DP Ilok (granica Srbije i Crne Gore)), koridori županijskih cesta Ž4174, Ž4173 i Ž4198. U odnosu na prometno značenje i u skladu s prometnim opterećenjima, potrebno je izvršiti uređenje županijskih, lokalnih i nerazvrstanih cesta i uklopiti ih u prometnu mrežu Županije. Najznačajniji zahvat na prostoru Općine Lovas je pravac brze ceste Osijek-Vukovar-DP Ilok za koji će se na dionici Sotin-Ilok koridor istražiti i utvrditi posebnom studijom. Isto tako potencijalna trasa županijske ceste od Iloka do spoja na odvojak za Đeletovci će se istražiti i definirati posebnom studijom.
- Elektroenergetski sustav Županije sačinjavaju distribucijsko područje „Elektra” Vinkovci, te Prijenosno područje Osijek. Planski cilj je da sustav bude povezan te da se dograđuje prema planovima koji su izradile stručne institucije.
- Sustav odvodnje otpadnih voda na području Općine Lovas nije izgrađen, te je isti potrebno izraditi u planskom razdoblju s obaveznom izvedbom pročistača otpadnih voda.
- Sustav zbrinjavanja otpada potrebno je provoditi postepeno prema Studiji zbrinjavanja otpada Vukovarsko-srijemske županije. Najprije je potrebno sanirati postojeća «divlja» odlagališta otpada. Do cjelokupnog rješenja gospodarenja otpadom na području Općine Lovas koristit će se postojeće odlagalište otpada na području naselja Lovas i Opatovac.
- Vodonosnik podzemne pitke vode od prirodnih resursa ima stratešku važnost. S obzirom na njegovo značenje u planovima gospodarstvenih aktivnosti i u korištenju stanovništva potrebno je osigurati dovoljnu količinu kvalitetne vode. Za zaštitu vodonosnika treba provoditi postojeće i donositi nove mjere o zonama sanitarne zaštite vodonosnika, kao i rješavanje problema izgradnje sustava kanalizacije i zbrinjavanje otpada te ograničenja uporabe kemijskih sredstava u poljoprivredi.
- Prirodna i kulturno-povijesna baština Općine do sada nije bila adekvatno vrednovana i iskorištena. Potrebna zaštita ne provodi se u dostatnoj mjeri, te se ovo bogatstvo može ocijeniti kao djelomično ugroženo.
- Za očuvanje prirodnih i kultiviranih krajobraznih vrijednosti područja Općine sve aktivnosti i svi zahvati u prostoru moraju biti u skladu s razvojnim određenjima – racionalno korištenje i zaštita prostora.
- Primjerena zaštita prostora je u funkciji očuvanja zdravog okoliša kao i u funkciji razvitka.
- Za razvoj kontinentalnog turizma i rekreacije, potencijal Općine predstavljaju prirodni uvjeti: šume, lovna područja, graditeljska baština i poljoprivredne površine.
- Uz izuzetne potencije razvoja poljoprivrede značajan faktor predstavlja i plovni put rijeke Dunava te planirana izgradnja zimovnika (prirodni uvjeti) uz mogućnost otvaranja pogona za remont brodova.

Područje planirano za zimovnik

3.2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

Prostorni plan uređenja Općine Lovas je prvi i temeljni prostorni plan i za čitav prostor Općine jedini plan temeljem kojega će se provoditi sve intervencije u prostoru. Usklađen je sa Prostornim planom Vukovarsko-srijemske županije, te kao takav ne prenosi već detaljnije razrađuje i konkretizira njegove odredbe koje proizlaze kao obveza iz plana šireg područja, te određuje druge elemente od važnosti za uređenje, korištenje i zaštitu područja Općine.

Osnovna namjena površina određena je temeljem osnovne ocjene da Općina ima povoljnu prostornu strukturu i razmještaj temeljnih kategorija korištenja prostora u odnosu na glavne razvojne ciljeve, koja racionalnim korištenjem može polučiti zadovoljavajuće učinke u svakom pogledu (ne samo ekonomskom), te da shodno tome Planom ne treba (bitno) mijenjati bilancu i raspored osnovnih resursnih kategorija.

Organizacija prostora određuje osnovne kategorije korištenja: poljoprivredne, šumske i vodne površine, površine naselja i površine prometno-infrastrukturnih koridora, unutar kojih se utvrđuju namjena i uvjeti uređenja i korištenja prostora, ovisno o njegovim značajkama. Osnovu prostorne organizacije čini općinsko središte Lovas i naselje Opatovac sa svojom prometnom mrežom, te poljoprivredna i šumska zemljišta i vodne površine (rijeka Dunav) kao najznačajniji razvojni resursi Općine.

Tlocrtna dispozicija naselja Lovasa upućuje na gotovo urbani karakter formiranja naselja. Uz osnovno širenje naselja uz županijsku cestu Ž4174 i Ž4198 formirani su blokovi obiteljskih kuća (gospodarstava) u pravilnom ortogonalnom rasteru ulica naselja.

Tlocrtna dispozicija naselja Opatovca ima gotovo amorfnu strukturu širenja uz državnu cestu D2 i županijsku cestu Ž4174, te splet ulica naselja prema obalama Dunavca odnosno Opatovačke ade.

Uličnim koridorima dominiraju pojasi zelenih površina s visokim zasadima (drvored). Naselja Lovas i Opatovac sastavljena su od seoskih domaćinstava s tipologijom gradnje stambene građevine uz ulične poteze i gospodarskim sklopovima u unutrašnjosti parcele.

Neizgrađeni prostori uz javne sadržaje kao što su crkva, škola i sportski sadržaji – prvenstveno nogometna igrališta uređene su ili će se urediti kao parkovne površine ili su uz njih zasađeni drvoredi. Ovu zatečenu kvalitetu uređenja i u budućnosti bi svakako trebalo poštivati.

Organizacija prostora Općine Lovas sagledava se u dvije cjeline: uski priobalni sjeverni pojas uz tok Dunava i Dunavca s naseljem Opatovac, te kompletan ostali dio općine kao jedinstveni plato od prosječnih 120 nmn s centralnim naseljem Lovas.

Prostor Općine Lovas se prema načinu korištenja dijeli na slijedeće kategorije:

1. Građive površine

1.1. Građevinska područja unutar kojih se omogućuje gradnja

1.1.1. Stambene građevine

1.1.2. Pomoćne građevine

1.1.3. Poslovne građevine

1.1.4. Gospodarske građevine bez izvora zagađenja

1.1.5. Gospodarske građevine s izvorima zagađenja

1.1.6. Zgrada za javne potrebe

1.1.7. Sportske i rekreacijske građevine R

1.1.8. Turističke i ugostiteljske građevine T

1.1.9. Građevine i uređaji prometne, komunalne i telekomunikacijske infrastrukture

1.1.10. Parkovi, zaštitno zelenilo i dječja igrališta Z

1.1.11. Gospodarske građevine – proizvodne (pretežno industrijske - II i pretežno poljoprivredne – IP)

2. Negrađive površine

2.1. Poljoprivredne površine

2.1.1. Osobito vrijedno obradivo tlo P1

2.1.2. Ostala obradiva tla P3

2.2. Šumske površine

2.2.1. Šume gospodarske namjene Š1

2.2.2. Šume posebne namjene Š3

2.3. Vodne površine V

2.4. Površine uzgajališta (akvakultura) H

2.5. Akumulacija za obranu od poplava AP

2.6. Ribnjaci VR

2.7. Prekrcajna luka terminal NT

2.8. Zimovnik

3. Gradnja na negrađivim površinama

Građevine, što se u skladu s člankom 42. Zakona o prostornom uređenju mogu ili moraju graditi izvan građevinskog područja, moraju se projektirati, graditi i koristiti na način da ne ometaju poljoprivrednu i šumsku proizvodnju, korištenje drugih objekata, te da ne ugrožavaju vrijednosti čovjekovog okoliša i krajolika.

Izvan građevinskog područja naselja, na području Općine Lovas može se odobriti izgradnja građevina koje po svojoj namjeni zahtijevaju izgradnju izvan građevinskog područja, kao što su:

- stambene i gospodarske građevine u funkciji obavljanja poljoprivrednih djelatnosti:
  - stambeno - gospodarski sklopovi (farme IP);
  - stambene građevine za potrebe stanovanja vlasnika i uposlenih djelatnika,
  - gospodarske građevine za potrebe biljne i stočarske proizvodnje,
  - poslovno turističke građevine za potrebe seoskog turizma,
  - industrijske građevine za potrebe prerade i pakiranja poljoprivrednih proizvoda koji su u cijelosti ili pretežno proizvedeni na farmi.
  - građevine za uzgoj životinja (tovilišta);
  - spremišta u vinogradima i spremišta voća u voćnjacima;
  - ostave za alat, oruđe, kultivatore i sl.;
  - spremišta drva u šumama;
  - šumske, lugarske i lovačke građevine
  - staklenici i plastenici;
  - pilane;
  - prostori za sajmove stoke i prateći sadržaji
  - kompleksi solarnih kolektora i vjetrenjača
  - skladišta građevnog materijala
- športske, rekreacijske i zdravstvene građevine;
- građevine za istraživanje i iskorištavanje mineralnih sirovina;
- infrastrukturne građevine (prometne i komunalne);
- vojne i druge građevine od interesa za obranu zemlje i zaštitu od elementarnih nepogoda
- groblja

Iznimno, izvan građevinskog područja može se odobravati adaptacija, sanacija i rekonstrukcija postojećih stambenih i gospodarskih građevina koje su izgrađene na temelju građevinske dozvole, posebnog rješenja ili prije 15. 02. 1968., a ovim planom tretiraju se kao postojeća izgradnja izvan građevinskog područja.

3.2.1. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina

Pregled gradivih površina prema naseljima dan je u slijedećim tablicama:

ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA					
		oznaka	ha	% P Općine	stan/ha
	Naselje Lovas				
1.1.	Građevinska područja	GP			
1.1.1.	Pretežno stambeno mješovita- izgrađena		82,10		14,21
1.1.2.	Pretežno stambeno mješovita- neizgrađena		36,33	planirano	15,00
1.1.3	Javna i društvena		2,20		
1.1.4.	Gospodarska namjena proizvodna	II	17,24		
1.1.5.	Gospodarska namjena proizvodna-poljoprivredna	IP	17,21		

1.1.6.	Javne zelene površine	Z1	5,75		
1.1.7.	Javne zelene površine – memorijalno područje	Z4	2,89		
1.1.8.	Sportsko-rekreacijska	R	4,29		
1.1.9.	Groblje	G	2,85		
	UKUPNO G.P. NASELJA LOVAS		168,01	3,95	10,20
	UKUPNO		170,86	4,02	

Planirani broj stanovnika u naselju Lovas za 2015. godinu iznosi 1712 stanovnika (povećanje za 545 stanovnika).

Ukupna površina građevinskog područja naselja Lovas iznosi 168,01 ha što predstavlja povećanje površine istoga za 23,65% ili 32,13 ha u odnosu na površinu građevinskog područja naselja Lovas prema Izmjenama i dopunama Prostornog plana «bivše» općine Vukovar (135,88 ha).

Uzimajući u obzir da se povećanje građevinskog područja odnosi na planiranu gospodarsku zonu – proizvodnu i poljoprivrednu od 34,46 ha, memorijalno područje površine 2,89 ha, ovim Planom realno se je građevinsko područje naselja smanjilo za 3,84% ili 5,22 ha.

Poštujući preporuku PPŽ Vukovarsko-srijemske županije o težnji da se postigne gustoća stanovništva na građevinskom području naselja od 15 st/ha u Odredbama za provođenje ovog plana određuje se i minimalna površina građevinske čestice, ali u plansku analizu ulazimo sa prosječnom veličinom čestice od 1050 m².

Ovaj podatak koristit će se i za naselje Opatovac tretirajući razvoj naselja prema gospodarskim pokazateljima i mogućnosti razvoja poljoprivredne proizvodnje na području Općine.

ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA					
		oznaka	ha	% P Općine	stan/ha
	Naselje Opatovac				
1.1.	Građevinska područja	GP			
1.1.1.	Pretežno stambeno mješovita- izgrađena		37,19		11,08
1.1.2.	Pretežno stambeno mješovita- neizgrađena		15,74	planirano	15,00
1.1.3	Javna i društvena		0,65		
1.1.4.	Gospodarska namjena proizvodna	I1	5,57		
1.1.5.	Javne zelene površine	Z1	0,13		
1.1.6.	Sportsko-rekreacijska	R	1,32		
1.1.7.	Groblja	G	2,16		
	UKUPNO G.P. NASELJA OPATOVAC		55,03	1,46	11,77
	UKUPNO		62,76		

Planirani broj stanovnika u naselju Opatovac za 2015. godinu iznosi 648 stanovnika (povećanje za 236 stanovnika).

Ukupna površina građevinskog područja naselja Opatovac iznosi 55,03 ha što predstavlja smanjenje građevinskog područja naselja u odnosu prema Izmjenama i dopunama Prostornog plana «bivše» općine Vukovar (62,27 ha).

Uzimajući u obzir da se ukupno povećanje građevinskog područja odnosi na planiranu gospodarsku zonu – proizvodnu površine 5,57 ha, površine groblje od 2,16 ha, ovim Planom realno se građevinsko područje naselja smanjilo za 11,63% ili 7,24 ha.

Pregled gradivih i negradivih površina prema namjeni dan je u slijedećoj tabeli:

TABLICA 3

ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA					
		oznaka	ha	%	stan/ha
	Općina Lovas		4252,00	100,00	0,37
1.1.	Građevinska područja naselja	GP			
1.1.1.	Pretežno stambeno mješovita-izgrađeno		119,29	2,80	13,23
1.1.2.	Pretežno stambeno mješovita-neizgrađeno		52,07	1,22	15,00
1.1.3.	Javna i društvena		2,85	0,07	
1.1.4.	Gospodarska namjena proizvodna	II	17,24	0,40	
1.1.5.	Gospodarska namjena proizvodna-poljoprivreda	IP	17,21	0,40	
1.1.6.	Javne zelene površine	Z1	5,88	0,14	
1.1.7.	Javne zelene površine-memorijalno područje	Z4	2,89	0,07	
1.1.8.	Sportsko-rekreacijska	R	5,61	0,13	
	UKUPNO		223,04	5,23	
1.2.	Građevinska područja - izdvojena	GP			
1.2.1.	Gospodarska namjena - industrijska	II	5,57	0,13	
1.2.2.	Gospodarska namjena - poljoprivredna	IP	10,00	0,23	
1.2.3.	Groblja	G	5,01	0,13	
	UKUPNO		20,58	0,49	
1.3.	Poljoprivredne površine	P			
1.3.1.	Osobito vrijedno obradivo tlo	P1	3119,44	73,36	
1.3.2.	Ostala obradiva tla	P3	418,60	9,85	
	UKUPNO		3538,04	83,21	
1.4.	Šumske površine				
1.4.1.	Šume gospodarske namjene	Š1	43,00	1,01	
1.4.2.	Šume posebne namjene	Š3	104,00	2,45	
	UKUPNO		147,00	3,45	
1.5.	Vodne površine	V-H	252,68	5,93	
1.6.	Površine infrastrukturnih sustava		70,51	1,65	
	OPĆINA UKUPNO		42,52 km²	100,00	37,14 st/km²

GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA

Za uređenje i razvoj naselja temeljem sadašnje zakonske regulative namijenjene su površine građevinskih područja naselja, koja su kao i njihovo razgraničenje na izgrađeni i neizgrađeni dio i po namjeni, utvrđena ovim Planom na kartografskom prikazu broj 1. «Korištenje i namjena površina», te na kartografskim prikazima 4.1. i 4.2. «Građevinska područja naselja».

Građevinska područja su ovim Planom osim na izgrađeni i neizgrađeni dio razgraničena i po osnovnim namjenama (prvenstveno radi lakšeg sprečavanja miješanja namjena i sukoba interesa pojedinih korisnika prostora), a obzirom da za većinu naselja na području Općine u dogledno vrijeme najvjerojatnije neće biti izrađivani planovi nižeg reda (izuzev općinskog središta Lovas), te da će se u njima svi zahvati u prostoru provoditi temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana i posebnih propisa.

Sve namjene u pravilu su utvrđene kao osnovne (a samo iznimno isključive), kako bi se unutar njih mogu temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana i posebnih propisa mogle utvrditi i površine drugih namjena.

Kako su od svih dijelova Plana građani najviše zainteresirani upravo za građevinska područja naselja, te da ih u pravilu zbog "navike" izgradnje na vlastitom zemljištu i podizanja cijene vlastitog zemljišta žele maksimalno proširiti, utvrđivanje građevinskih područja svih naselja je u cilju smanjivanja utjecaja subjektivnih prosudbi i vanjskih pritisaka provedeno kroz tri faze:

- određivanje izgrađenih dijelova,
- određivanje ukupno potrebne veličine,
- određivanje razmještaja i oblika neizgrađenih dijelova te namjene ukupnog građevinskog područja.

Zatečeno stanje, ako i koliko je uopće bilo moguće, pokušalo se korigirati ovim Planom i kroz utvrđivanje građevinskih područja naselja optimalne veličine i oblika, a zbog omogućavanja neometanog ali održivog razvoja naselja, bez negativnih posljedica po naselje, okolni krajobraz i ukupni okoliš.

Prije, odnosno za potrebe određivanja ukupno potrebne veličine građevinskih područja za svako naselje utvrđeni su naročito:

- izgrađeni dijelovi građevinskog područja,
- planirani položaj u sustavu naselja,
- planirani demografski pokazatelji,
- gospodarski i razvojni pokazatelji,
- stanje i iskorištenost postojećeg građevinskog fonda,
- pravci preobrazbe i razvoja,
- smjernice i kriteriji iz Prostornog plana Vukovarsko-srijemske županije,
- autonomne motivacije i vrijednosti lokalnih i privatnih aktera,
- sadašnja i planirana brutto gustoća stanovanja.

Shodno utvrđenim pravcima preobrazbe i razvoja ovim Planom su i za naselja u procesu izrazitog nazadovanja utvrđeni veličina građevinskih područja i drugi elementi uređenja naselja, kao da će sva opstati u više manje neizmijenjenoj veličini i obliku, ali su dane i smjernice za njihovu eventualnu preobrazbu u skladu sa budućim koncepcijama razvoja rijetko i disperzno naseljenih područja.

Prije, odnosno za potrebe određivanja razmještaja i oblika neizgrađenih dijelova te namjene ukupnog građevinskog područja za svako naselje utvrđeni su:

- izgrađeni dijelovi građevinskog područja,
- ukupno potrebna veličina građevinskog područja,
- povijesna, zatečena i planirana morfologija naselja,
- topografski i reljefno - klimatski činitelji,
- sadašnji i planirani stupanj urbanizacije,
- sadašnji i planirani tipovi poljoprivrednih gospodarstava te zatečeni i anticipirani razmještaj građevina na parcelama,
- posebni uvjeti korištenja (prirodna i kulturna baština te krajobrazne vrijednosti),
- posebna ograničenja u korištenju (zaštitni i inundacijski pojas),
- posebne mjere uređenja i zaštite,

- naznačeni i ostali mogući pravci i načini širenja (ili sažimanja) naselja,
- pokrivenost pojedinih dijelova naselja prometnom i ostalom infrastrukturom,
- pružanje uz državne i županijske ceste čije se trase neće izmicati,
- autonomne motivacije i vrijednosti lokalnih i privatnih aktera,
- obveza izrade prostornih planova užih područja, načini usmjeravanja izgradnje u pojedina područja, pripreme i uređenja zemljišta za izgradnju.

Dubina građevinskog područja određivana je varijabilno, od naselja do naselja (od minimalnih 30 pa do maksimalnih 100 m), a prvenstveno temeljem analiza:

- morfologije naselja,
- tradicijske širine, dubine i organizacije parcele,
- reljefa,
- planirane namjene.

s tim da se u ruralnim naseljima bez obzira na datosti reljefa, dubina u pravilu nije smanjivala ispod 50 m zbog ipak moguće izgradnje na pojedinim lokacijama.

RAZVOJ I UREĐENJE POSTORA IZVAN NASELJA

Odredbama članka 42. Zakona o prostornom uređenju (Narodne novine, br. 30/94 i 68/98) određene su građevine koje je moguće izgraditi van građevinskog područja. Stoga su u nastavku navedene slijedeće postojeće i planirane strukture koje je moguće graditi van građevinskog područja izuzev građevina proizvodno-poslovne namjene.

Prostornim planom uređenja Općine Lovas su na kartografskom prikazu broj 1. «Korištenje i namjena površina» u pravilu utvrđeni prostori osnovne ili dominantne (a samo iznimno isključive) namjene.

Za razvoj industrije, malog i srednjeg poduzetništva ovim planom predviđeno je jedno izdvojeno građevinsko područje za tu svrhu kao gospodarske zone - radna zona «Panjik» površine 10,00 ha koja se nalazi na zapadnom dijelu Općine uz županijsku cestu Ž4173. Na potoku Čopinac planirana je i akumulacija za navodnjavanje zemljišta na površini od 13,31 ha uz koju je moguće razviti i površine uzgajališta (akvakultura).

Poljoprivredna tla isključivo osnovne namjene

Poljoprivredna tla isključivo osnovne namjene različitih karakteristika zauzimaju najveći dio Općine 35,38 km² odnosno 83,21% prostora Općine Lovas. Prema kvaliteti tla na području Općine Lovas razlikujemo dvije vrste tala pogodnih za obradu.

- osobito vrijedno obradivo tlo (31,19 km² ili 73,36% ukupne površine Općine), a to je područje rasprostranjeno po čitavom teritoriju Općine
- ostala obradiva tla (4,18 km² ili 9,85% ukupne površine Općine), a to je područje u središnjem i sjeveroistočnom dijelu Općine uz kanale Bečka, Zmajevac i potok Čopinac

U ostala obradiva tla ubrojene su i neobradive i močvarne površine, manji šumarci – gajevi, koje se ovim planom i dalje zadržavaju radi zaštite identiteta vrijednog prirodnog krajolika.

Njihova prenamjena je dozvoljena u ovim Planom planirane svrhe, te pošumljavanje i izgradnju drugih objekata izgradnja kojih se temeljem posebnih propisa može planirati izvan građevinskih područja, ali isključivo temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana.

Šumske površine

Na području Općine Lovas šume zauzimaju 1,47 km² ili 3,45%, ukupne površine Općine, a mogu se podijeliti na:

- šume gospodarske namjene (0,43 km² ili 1,01% ukupne površine Općine), a to je područje zapadnog dijela Općine
- šume posebne namjene (1,04 km² ili 2,45% ukupne površine Općine), a to je područje "Opatovačke ade i obalno područje"

Vodne površine

Na području Općine Lovas vode zauzimaju 2,52 km² ili 5,93 % ukupne površine Općine, od čega najveći dio predstavljaju vode Dunava i Dunavca, dok su mali dio kanali Bečka i Zmajevac te potok Čopinac. Izvedbom planirane akumulacije na potoku Čopinac koja je namijenjena za navodnjavanje poljoprivrednih površina povećat će se za daljnjih 13,31 ha. Navedena akumulacija izvest će se na području ostalog obradivog tla, te njena realizacija neće umanjiti ukupnu površinu poljoprivrednog zemljišta, osobito vrijednog obradivog tla.

Površine infrastrukturnih sustava

U površine infrastrukturnih sustava ubrojene su površine koje zapremaju prometnice i njihovi koridori, odlagalište otpada, te građevine komunalne infrastrukture izvan građevinskog područja naselja.

Za komunalne linijske infrastrukturne sustave (dalekovodi, plinovodi i sl.) površina nije navedena iz razloga što su za koridore istih predviđeni određeni uvjeti korištenja prostora, a ne i namjena.

Groblja

Na području Općine nalazi se groblje u naselju Lovas ukupne površine 2,85 ha, te groblja u naselju Opatovc: katoličko površine 1,21 ha i pravoslavno površine 0,95 ha.

U navedenim površinama predviđen je prostor i za širenje groblja.

Posebna namjena (objekti obrane)

Na području Općine nije utvrđen niti jedan prostor posebne namjene, ali se u slučaju potrebe mogu utvrditi temeljem odredbi, smjernica i kriterija ovog Plana i posebnih propisa.

3.3. Prikaz gospodarskih i društvenih djelatnosti

3.3.1. Gospodarske djelatnosti

POLJOPRIVREDA

Općina Lovas je općina izrazitih poljoprivrednih karakteristika. Od ukupne površine Općine Lovas poljoprivredne površine zauzimaju 83,21% površine.

U razvoju poljodjelske proizvodnje očekuje se prijelaz s ekstenzivnog na intenzivni način proizvodnje, a u okvirima koncepta održivog razvoja. Pri realizaciji ovog cilja potrebno je voditi računa o:

- racionalnom korištenju poljoprivrednog tla,
- onemogućavanju korištenja kvalitetnog zemljišta za nepoljoprivredne svrhe,
- saniranju devastiranog poljodjelskog tla nakon eksploatacije,
- usmjeravanju i poticanju proizvodnje zdrave hrane i na tržištu prepoznatljivih proizvoda,
- unapređenju obiteljskog poljodjelskog i proizvodnog gospodarstva koji treba biti jedan od instrumenata povećanja broja stanovnika
- iskorištavanju postojećih obradivih površina i privođenju namjeni zapuštenih površina.

Sitnija obiteljska poljoprivredna gospodarstva moraju tražiti radno intenzivnu proizvodnju kao što su povrće, voće, cvijeće, sitna stoka i sl. Kod svih obiteljskih gospodarstva mora se postići maksimalna iskorištenost zemlje, strojeva, radne snage, znanja, proizvodno-tehnološkog ili iskustva, jer samo takovi uvjeti proizvodnje obećavaju opstanak u svjetskoj konkurenciji.

U ekonomskom pogledu mora se postići ili težiti postizavanju optimalne ravnoteže između vrste i količine proizvoda i troškova proizvodnje, jer to osigurava najprofitabilniju proizvodnju. Da bi se ovo postiglo treba pružiti i omogućiti stručno i praktično proizvodno usavršavanje. Mjere agrarne politike države, kao i kreditna politika moraju omogućiti pretvorbu postojećih u suvremena obiteljska poljoprivredna gospodarstva.

Razvoj gospodarstva na lokalnoj razini temeljit će se na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima koja će se u razvoju oslanjati na velike poduzetnike odnosno trgovačke sustave. Najveći udio na području Općine Lovas imat će poljoprivredne i prerađivačke djelatnosti. Razvoj suvremenih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i malih fleksibilnih tvrtki čija se proizvodnja bazira na raspoloživim prirodnim resursima omogućit će efikasno korištenje ukupnih ekonomskih potencijala.

Ova načelna opredjeljenja neće se moći ostvariti primjenom rigoroznih uvjeta za gradnju objekata u funkciji poljoprivredne proizvodnje (silosa, sušara, tovilišta itd.), kakvi su postavljeni u važećim planovima. Ti su rigorozni uvjeti nerijetko onemogućavali realizaciju pojedinih razvojnih programa. Stoga se u izradi Prostornog plana uređenja Općine Lovas kao prioritet nameće rješavanje ovog pitanja, odnosno iznalaženja uvjeta za gradnju objekata u funkciji poljoprivredne proizvodnje kojima će se omogućiti realizacija razvojnih programa uz istovremenu zaštitu kvalitete življenja u susjednim objektima.

U poglavlju 2.2.2. Odabir prostorne i gospodarske strukture detaljno je elaborirana prostorna struktura naselja na području Općine, te prijedlog za njeno širenje u zonu neposredno uz izgrađeno građevinsko područje naselja. Ovim prijedlogom se na primjeren način rješava problem širenja obiteljskih gospodarstava.

PROJEKCIJA RAZVITKA POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

U projekciji razvitka poljoprivrede prema prvom scenariju (I), predviđeno je aktiviranje dijela proizvođača s posjedom većim od 3 ha u poljoprivredi s proračunom zadovoljavajućeg doprinosa pokrića za 2 radno aktivna člana (26.000 kn po uposlenom godišnje), s investicijama u gospodarstvima posjeda većeg od 8 ha. Na drugim gospodarstvima bi se različitim mjerama i aktivnostima samo donekle korigirala postojeća tehnologija za manje pomake u prinosima i prirastu proizvodnje.

Prema drugom scenariju (II) provela bi se značajnija ulaganja koja bi obuhvatila dopunu kapaciteta oko 1/3 gospodarstva s posjedom većim od 3 ha. Ovaj scenarij bi se mogao provesti samo u uvjetima osiguranja planiranih izvora sredstava, te uključivanja navedenih gospodarstava u ciljani razvitak.

U trećem scenariju (III) se predviđa značajnije poslovno povezivanje proizvođača u strukovne ili poslovne udruge radi zajedničkog nastupanja na tržištu, te ostvarenja dodatnog dohotka. Predviđeno je intenzivnije korištenje i veća učinkovitost službi stručne podrške, a očekuje se porast posjeda aktiviranih gospodarstava na račun dijela gospodarstva s posjedom manjim od 1 ha.

Realni bi rast proizvodnje u općini prema scenariju I i II bio relativno lako izvediv u srednjoročnom razdoblju (5-10 godina), a za ostvarenje scenarija III potrebno je ispunjenje većeg broja zahtjeva. Tako u ovoj analizi scenarij III možemo uzeti kao potencijalnu vrijednost kojoj na području Općine treba težiti u dugogodišnjem planu razvitka

Poljoprivredne površine Općine Lovas

ŠUMARSTVO

Šumama gospodariti i dalje po važećim Gospodarskim osnovama i njima određenom etatu. Etat je moguća količina drvene mase za sječu i podatak koji govori o očuvanju šuma i akumuliranju drvene mase u skladu sa potrajnosti prihoda–šume.

Marginalne i zapuštene poljoprivredne površine, neadekvatne za daljnju poljoprivrednu proizvodnju, a obrasle u šikare bez nadzora, stručnim šumarskim zahvatima poželjno je prevoditi u kvalitetnije, više uzgojne oblike.

Korisno bi bilo dio šuma uz naselja i turističke objekte urediti za rekreacijsku namjenu za koju potrebe iskazuje suvremeni način života, te sukladno potrebama poticati razvoj urbanog šumarstva radi ozelenjavanja naselja i turističkih područja.

U iskorištavanju šuma bitna je struktura u smanjenju korištenja drveta u daljnjoj preradi, što dolazi do izražaja u smanjenju ogrjevnog drveta, a u povećanju udjela celuloznog drveta i trupaca za furnir i ljuštenje koji se prerađuju u visokovrijedne proizvode.

Zakonski propisati da svaki novi proizvodni pogon mora imati uređaj kojim trajno sprječava svako onečišćenje zraka, vode i tla. Visokim odštetama i kaznama opteretiti postojeće tvornice i slične pogone koji nemaju uređaje za pročišćavanje vlastitih oblika onečišćenja, a time direktno utječu na uništavanje okoliša. Pravnim mjerama također spriječiti i razne neproizvodne ustanove, kućanstva i pojedince u narušavanju čistoće okoliša, jer time uništavaju i ugrožavaju šume.

Veće šumske površine su u državnom vlasništvu i njima gospodari Javno poduzeće Hrvatske šume tako da lokalne vlasti nemaju direktan utjecaj na njihovo gospodarenje. Šume predstavljaju zbog svojih ekoloških vrijednosti i značajan potencijal za razvitak lovnog, izletničkog i rekreacijskog turizma koji tu postoji već nekoliko desetljeća, ali nije u dovoljnoj mjeri valoriziran.

Za vrijeme okupacije dio ovih šuma je devastiran, one su se zašikarile, tako da će se na njima izvršiti sanacija i obnova crnim orahom.

Za unapređenje stanja šuma će se poduzeti:

a) kratkoročno

- u šumama će se provoditi radovi prema odredbama osnove gospodarenja, u mladim sastojinama čišćenje, a u starijima prorjede. U dijelu potpuno devastiranih sastojina provest će se sanacija uklanjanjem preostalih stabala i grmlja, te će se ponovno pošumiti.

b) dugoročno

- na dugoročnom planu će se kulture euroameričkih topola nakon čiste sječe prevesti u sastojine autohtonih vrsta

TURIZAM

Temeljna strateška odrednica u budućem razvoju turizma na području Općine Lovas je poticanje programa iz područja turizma, u skladu sa odredbama, kriterijima i smjernicama Prostornog plana Vukovarsko-srijemske županije, a sukladno programima Ministarstva turizma i Hrvatske turističke zajednice.

Stanje turističke ponude u Općini Lovas ne zadovoljava. Prirodne, kulturne i gospodarske karakteristike treba valorizirati, jer upravo one daju dobru osnovu za razvoj lovnog, seoskog (eko-gastronomski ponuda, uključivanje posjetioaca u svakodnevnicu života na imanju, mogućnost noćenja), izletničkog, kulturnog-edukativnog, sportsko-rekreacijskog, poslovnog, tranzitnog i ostalih vidova turizma.

Turistička ponuda Vukovarsko-srijemske županije i Općine Lovas mora biti rezultat povezivanja svih turističkih potencijala i subjekata te zajednički, marketinški osmišljen, nastup na tržištu, orijentirana manjim grupama turista.

Lovni turizam je takva vrsta turizma, koja ispunjava zahtjeve održivog turizma što znači da (ako se planski i stručno provodi) donosi dobit, a ne ugrožava prirodno i kulturno nasljeđe. Općina Lovas ima prirodne resurse kojima je, uz osmišljenu marketinšku i promidžbenu akciju, lovni turizam potrebno izdići na mnogo kvalitetniju razinu od postojeće.

Po mogućnosti izgraditi novi lovački dom radi osiguravanja smještaja domaćim i stranim lovcima-turistima.

Interes za pružanje usluga domaćim i stranim lovcima u okviru obiteljskih gospodarstva je već duže vremena izražen (povezanost lovnog i seoskog turizma). Iskustvo koje posjeduju ta gospodarstva treba iskoristiti za daljnji legalni pristup toj djelatnosti.

Sastojine u gospodarskoj jedinici Jelaš pripadaju otvorenom državnom lovištu broj XVI/7 – «Jelaš» koje je ustanovilo Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva svojim rješenjem Klase UP/I-323-04/94-01/258 te Ur.broj 525-03-94-3 od 15. prosinca 1994. godine temeljem članka 15. stavka 1. Zakona o lovu (NN 10/94).

Nakon raspisanog javnog nadmetanja za predmetno lovište, Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva zaključilo je 30. srpnja 1999. godine temeljem članka 38. stavka 1. Zakona o lovu, Ugovor o zakupu prava lova u istom lovištu sa LU «Kuna» iz Tompojevaca.

Za lovište je napravljena lovnogospodarska osnova za razdoblje 01. 04. 1999. - 31. 03. 2009. godine. Rješenje o odobrenju lovnogospodarske osnove, Klasa UO/I-323-04/00-01/1, Ur.broj 525-03-00-5 od 31. svibnja 2000. godine izdalo je Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva.

Sastojine u gospodarskoj jedinici «Vukovarske dunavske ade» na području upravne općine Lovas ulaze u sastav zajedničkog lovišta br. 29 - Vučedol.

Za navedeno zajedničko lovište koje je ustanovljeno Odlukom županijske skupštine Vukovarsko-srijemske županije Klasa 323-01/99/01/02, Ur.broj: 2188/1-03-99-1 od 21. prosinca 1999. lovnogospodarsku osnovu izradila je obtnica «CANIS» iz Vinkovaca, a predmetna osnova ima rok valjanosti od 01. travnja 2000. godine do 31. ožujka 2010. godine.

Seoski (ruralni) turizam nije razvijen na području Općine Lovas, a potencijali za razvoj postoje.

Program razvoja turizma u ruralnom prostoru Vukovarsko-srijemske županije temelji se na projektu Ministarstva turizma: “Program poticanja malog poduzetništva s ciljem razvitka turizma u ruralnom prostoru” donesenom krajem 1997. godine. Ovaj program je usklađen i sa projektom Ministarstva turizma ORaTuRP (održivi razvoj turizma u ruralnom prostoru), tako da u sklopu njega treba razvijati ovaj vid ponude na području Općine Lovas.

Program Županije usmjeren je na razvoj ruralnih prostora županije sa aspekta sela i turizma.

Gledano s aspekta sela misli se na: iskorištenje potencijala seoskih domaćinstava za poduzetništvo i samostalni razvitak, revitalizaciju ruralnih prostora sa svim svojim posebnostima, očuvanje te vrijednosti, te poticanje primarne seoske proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda kao zdrave, ekološki čiste hrane, tj. zdrave enogastronomsko-ekološke ponude.

Sa aspekta turizma misli se na: marketinško osmišljavanje i jača promidžba turističke ponude, korištenje postojećih prirodnih resursa, stvaranje integralnog turističkog proizvoda, te sport i rekreaciju u tijesnoj vezi sa čistim okolišem.

Program razvitka ruralnog turizma svakako treba ići smjerom razvitka turizma u harmoničnom odnosu prirode i ljudi koji žive na tom području.

Seoski turizam usmjeriti kao prateću funkciju (servis) lovnog ili drugog vida turizma jer je problematično njegovo samostalno egzistiranje zbog nepostojanja tradicije korištenja tog vida turističke ponude na ovom području.

Kulturno-edukativni i izletnički turizam: Buduća gastronomska ugostiteljska izletišta, te preinake i proširenja postojećih oblikovati u skladu s lokalnim ambijentom.

Takva bi izletišta trebala pružati široki spektar ponude u vidu mogućnosti za noćenje, odvijanje poslovnih sastanaka i skupova, prostora za održavanje svečanosti, druženja i razonodu, bavljenja nekim vidovima sporta i rekreacije,.

Potencirati daljnji razvoj programa koji predstavljaju kulturnu baštinu i običaje karakteristične za područje Općine Lovas, u sklopu Vukovarsko-srijemske županije i KUDA «Ivan Goran Kovačić».

Uklopiti kulturno-edukativnu i izletničku ponudu u cjelokupnu turističku ponudu Općine Lovas i Vukovarsko-srijemske županije.

INDUSTRIJA, OBRTNIŠTVO I PODUZETNIŠTVO

U ekonomiji za lokalne potrebe i lokalno tržište Općina Lovas mora naći svoj interes, jer bi «u prostornom smislu ekonomija za lokalne potrebe bila organizirana na osnovi malih samostalnih prostornih jedinica (obiteljska proizvodna i poljoprivredna gospodarstva) koje će imati utjecaja na strukturu naselja, bilo da će biti interpolirane u strukturu naselja mješovitih funkcija, bilo da će biti locirane u posebnim radnim zonama (ovisno o čistom ili nečistom tehnološkom procesu, potrebnoj površini, utjecaju na okoliš i dr.)». U interakcijskom odnosu «velike» i «male» privrede, u njihovom kooperantskom povezivanju leži gospodarski razvitak Općine i to naročito u onim proizvodnim granama (drvoprerađivačka i prehrambena industrija) koje imaju suport u prirodnim resursima Općine (drvo, voće, povrće, govedarstvo, peradarstvo i dr.). Ti procesi se trebaju realizirati i intenzivirati, jer se na njima temelji uravnoteženi gospodarski razvitak Županije.

Ostvarivanje gospodarskog razvitka bit će uvjetovano:

- poticanjem razvoja obrtništva i malog poduzetništva (stvaranjem obiteljskih proizvodnih i poljoprivrednih gospodarstava),
- poticanjem realizacije interaktivnog odnosa «velike» i «male» privrede (kooperacija),
- usvajanjem proizvodnih programa interesantnih i konkurentnih na domaćem i inostranom tržištu,
- poticanjem podizanja obrazovne strukture radnog stanovništva,
- poticanjem postepenog uvođenja novih proizvodnih linija (novih tehnologija), te izgradnjom novih, bilo vlastitim ili stranim ulaganjima.

Realizacija gore zacrtanih ciljeva dat će slijedeće razvojne efekte:

- uspostavljanje stabilne gospodarske strukture,
- razvoj kooperacijskog modela privređivanja,
- porast ljudskog kapitala,
- povećanje kupovne moći i standarda stanovništva

Ostvarenje razvojnih ciljeva ovisit će o određenim pretpostavkama i mjerama koje se donose:

- na razini Županije i Općine
- podizanje razine obrazovanja stanovništva, jer je kao faktor ograničenja razvoja identificiran ljudski faktor (ustrojem visokih i visokoškolskih ustanova, istraživačkih centara, ustrojem županijskog centra za razvoj poduzetništva, organiziranjem sezonskih stručnih seminara i dr.),
- racionalnim korištenjem prostora radi bolje eksploatacije svih raspoloživih resursa. U tu svrhu, u okviru ovog Plana, definirane su radne i mješovite zone, te režimi korištenja prostora kojim se ciljano usmjerava policentrični model razvoja i racionalno korištenje prostora kao ograničenog dobra,
- stimuliranjem razvoja obrtništva i malog poduzetništva dodjelom beneficiranih kredita perspektivnim programima.
- na razini samih proizvođača
- racionalizacija poslovanja koja će dovesti do veće vrijednosti proizvodnje,
- prilagodbe uvjetima poslovanja (tržišta), jer mogućnost brzog reagiranja na promijenjene uvjete poslovanja predstavlja jedan od bitnih kriterija tržišne uspješnosti.

Malo gospodarstvo (obrtništvo i malo poduzetništvo) treba biti važan faktor u revitalizaciji gospodarskog razvitka Općine i Županije. U interakciji «velike» i «male» privrede (kooperantskim odnosima) treba tražiti rješenja policentričnog modela razvoja stabilnog gospodarstva Općine i Županije koje će moći odgovoriti svim izazovima domaćeg i stranog tržišta.

U svrhu razvoja industrije, obrtništva i poduzetništva na području Općine Lovas planirane su dvije gospodarske zone i to: u Lovasu uz županijsku cestu Ž4174, zapadno od naselja Lovas, površine 34,46 ha i gospodarska zona «Panjik» površine 10,00 ha.

Buduća radna zona općinskog središta Lovas

3.3.2. Društvene djelatnosti

Sustav društvenih djelatnosti, njihov ustroj i mreža ustanova u Općini Lovas prati ustroj društvenih djelatnosti na nivou Države i Županije. Može se konstatirati da prostorna dispozicija uspostavljene mreže neće doživljavati bitnije izmjene, već eventualne dopune i nadogradnju, te funkcionalno i strukturno profiliranje sukladno potrebama razvitka. Planirana sistematizacija temeljnih skupina društvenih djelatnosti treba biti u skladu s posebnim planovima razvitka i prema donesenim odgovarajućim standardima za svaku pojedinu skupinu, uključujući stvarnu veličinu i potrebe njihovog gravitacijskog područja.

Zahvati u prostoru za smještaj i razvitak sustava društvenih djelatnosti vezani su uglavnom uz naselje i koriste prostor i rezerve postojećih struktura društvenih djelatnosti uz obvezu racionalnog korištenja prostora i prilagođavanja prostornim ograničenjima. Objekti i prostori opremljeni neophodnim sadržajima za zadovoljavanje primarnih potreba stanovnika trebaju biti ravnomjerno distribuirani, tj. dostupni svim korisnicima, a to se prvenstveno odnosi na predškolske ustanove, osnovne škole, socijalne ustanove, zdravstvene ustanove, ustanove športskih i kulturnih sadržaja i na vjerske objekte.

Predškolski odgoj i osnovno obrazovanje: u Općini Lovas postoji Dječji vrtić u općinskom središtu Lovas.

Postojeća Osnovna škola od I – VIII razreda u Lovasu zadovoljava potrebe naselja, kao i područna škola u Opatovcu. Uz Osnovnu školu u Lovasu gradi se školska sportska dvorana. U planskom razdoblju posebnu brigu treba posvetiti uređenju sportskih terena.

Kao dio osnovnog školstva treba prihvatiti i druge institucije koje se brinu i osiguravaju društveni standard djece i mladeži, te jače potaknuti i stimulirati izvanškolske aktivnosti kroz bolju materijalnu osnovu.

Zdravstvo i socijalna skrb: Sustav zdravstvene zaštite na području Općine Lovas ustrojen je tako da mreža zdravstvenih ustanova prati ustroj zdravstva na nivou Države i Županije.

Potrebni prostorni uvjeti za funkcioniranje i razvoj zdravstva postoje, a strukturne i funkcionalne promjene koje su se dogodile pri reorganizaciji i privatizaciji zdravstvenih ustanova ne iziskuju osiguranje novih prostora, već će u narednom razdoblju trebati osigurati uvjete za kvalitetno uređenje i održavanje građevina zdravstvenih ustanova, te njihovo suvremeno opremanje za unapređenje kvalitete pružanja zdravstvenih usluga.

U okviru djelatnosti socijalne skrbi potrebno je ostvariti zadovoljavajuću mrežu i kapacitete svih kategorija javnih ustanova socijalne skrbi. To nalaže potrebu otvaranja novih ustanova uz obvezu korištenja prostora planiranog za smještaj građevina društvenih djelatnosti i korištenje alternativnih rješenja putem jedinica za njegu i pomoć u kući ili udomljenjem u udomiteljskim obiteljima.

Najveći dio problema u socijalnoj skrbi proistječe iz psihofizičkih hendikepa, psihičkih oboljenja, te bolesti uopće, odnosno ovisnosti o alkoholu, drogi i sl., pa se socijalna skrb osobito mora povezati sa zdravstvenim ustanovama, te prema potrebama stanovništva razvijati djelatnost kroz osnivanje specijaliziranih institucija.

Kultura: Osnovni nositelj aktivnosti u kulturi je KUD-o «I.G. Kovačić». U svrhu podizanja kulturne razine stanovništva, te slobodnog kulturnog, umjetničkog, intelektualnog,

tehničkog i drugog stvaralaštva, potrebno je dalje razviti sve aktivnosti u kulturi, odnosno razviti mrežu odgovarajućih institucija i ustanova, te poduzimati aktivnosti radi ravnomjernijeg kulturnog razvitka na cijelom području Općine. Zbog sve veće potrebe za kontinuiranim tehničkim obrazovanjem potrebno je unutar ustanova i objekata kulture jače naglasiti djelatnosti tehničke kulture i poboljšati materijalne uvjete za daljnji razvitak ove djelatnosti.

Zahvati u prostoru za smještaj ovih djelatnosti vezani su uz naselje i omogućen im je daljnji razvitak unutar građevinskih područja naselja. Urbanističkim planom uređenja naselja Lovasa i Opatovca eventualno će se pretpostaviti izgradnja novog polivalentnog prostora za potrebe kulture i tehničke kulture.

Na prostoru stare Osnovne škole (bivša školska zgrada) na k.č.br.1579 K.O. Lovas planira se izgradnja multikulturalnog centra u Lovasu. Poduzeće «Toranj» d.o.o. Vinkovci izradilo je Idejno rješenje za izgradnju navedenog objekta.

Građevina multikulturalnog centra bit će građena na mjestu postojeće Osnovne škole u Lovasu, koja je izgrađena krajem 19. stoljeća, te prve učenike prima 1878 godine. Tlocrtna dimenzije postojeće građevine do ulice su 17,45 x 9,00 m, i po dubini dvorišta 10,85 x 23,40 m. Građevina je prizemni objekt, građena klasičnim materijalima, temelji i zidovi od opeke, stropna konstrukcija drveni grednik, dok je krovna konstrukcija od drvene tesane građe, pokrivena biber crijepom. Krovnište je dvostrešno, sa tavanskim prostorom, te ispod srednjeg dijela objekta, u suterenu nalazi se podrumski prostor.

Sport i rekreacija: Na području Općine Lovas djeluje više sportskih udruga detaljno opisanih u poglavlju 1.1.2.5. – Sport i rekreacija.

Škola je osnovni nositelj tjelesnog odgoja djece i mladeži, ali u nedostatku materijalnih uvjeta nije u mogućnosti takvu funkciju potpuno uspješno obaviti. U prilagođenoj učionici odvija se nastava tjelesno-zdravstvene kulture, uz koju se organiziraju slobodne sportske aktivnosti za učenike.

Za razvoj sporta kao višestruko značajne društvene aktivnosti, posebice za mlađu populaciju stanovništva, potrebno je osigurati prostore i druge uvjete za razvijanje sportskih aktivnosti, rekreacije i odmora. Prirodni resursi Općine omogućavaju znatniji razvoj sportsko-rekreacijskih aktivnosti i odmora stanovništva i gostiju, pa je potrebno unaprijediti i nadograditi mrežu sportskih objekata i izletišta, s posebnim naglaskom na neke sportske i rekreativne aktivnosti i naročito na odgovarajuće zatvorene prostore za sve sportske grane.

Općina Lovas je u svom planu, glede zadovoljavanja sportsko rekreativnih potreba svojih građana pokrenula inicijativu za izgradnju jednog sportsko-rekreacijskog centra u naselju Lovas. Namjera je da se na jednom mjestu omogući organizirano i aktivno bavljenje sportom i rekreacijom građana. U tu svrhu prišlo se izradi idejnog rješenja za izgradnju sportsko-rekreacijskog centra.

Budući sportsko-rekreacijski centar bio bi smješten na istoj parceli gdje je i nogometno igralište, tj. na prostoru iza postojeće svlačionice. Postojeći prostor je sa sjevera i zapada ograničen kanalima i cestom, dok je sa južne strane kao prirodna prepreka brdo Čot. Tako da je prostor u obliku slova «L». Ukupna dužina prostora u smjeru glavne ceste iznosi oko 120,00 m, dok okomito na cestu, dužina iznosi oko 74,00 m. Zbog postojećeg brda, širina

terena se mijenja od 50,00 m kod nogometnog igrališta, do 20,00 m na svom krajnjem dijelu.

Na postojećem prostoru već je smješteno asfaltno igralište predviđeno za rukomet i mali nogomet, dok je ostali dio travnat, sa zasađenim drvećem raznih vrsta.

Za potrebe sportskog centra koristit će se i zemljište preko kanala do sporedne ceste. Širina tog zemljišta je oko 20,00 m, a dužina oko 60,00 m i ono će biti namijenjeno za parkiralište.

Idejno rješenje sportsko rekreacijskog centra u Lovasu izradilo je poduzeće «Toranj» d.o.o., Vinkovci.

Vjerske zajednice: U općinskom središtu Lovas nalazi se župna crkva Sv. Mihovila, a u naselju Opatovcu katolička crkva posvećena Blaženoj Djevici Mariji-Kraljici Sv. Krunice koja je filijala župe Sotin, te pravoslavna crkva.

Vjerske zajednice prema potrebama svojih vjernika samostalno uspostavljaju svoje ustrojstvo, a ovim Planom omogućena im je izgradnja potrebnih građevina za obavljanje vjerskih obreda, osnivanje škola, socijalnih, dobrotvornih i dr. ustanova unutar građevinskih područja naselja mješovite namjene - pretežito stanovanje i pretežito poljoprivredna gospodarstva, javne i društvene namjene te groblja. Prostornim planovima niže razine treba omogućiti odgovarajuće prostorne preduvjete za obavljanje vjerskih obreda, osnivanje škola, učilišta, drugih zavoda te socijalnih i dobrotvornih ustanova.

Udruge građana, političke stranke i druge organizacije postaju sve važnijim čimbenicima razvitka društva, a njihov broj i aktivnosti se povećavaju i o tome treba voditi računa kod izrade Prostornih planova niže razine.

Poslovi državne uprave i pravo na lokalnu samoupravu znatno su se približili građanima i tako se osiguralo njihovo pravo odlučivanja o potrebama i interesima lokalnog značenja. Općinska uprava Lovas djeluje u zgradi u centru općinskog središta, ulica A. Starčevića 5. Osvremenjivanjem i poboljšanjem prostora u zgradi omogućit će se kvalitetniji rad općinskih službi kao i svih drugih aktivnosti koje su na usluzi stanovnicima Općine u svrhu poboljšanja životnog standarda

3.4. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora

Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske dane su osnovne smjernice uređenja prostora prijelaznih gradsko-seoskih područja i ruralnih prostora, te iste treba uvažiti u budućem razvoju Općine. Program prostornog uređenja navodi:

Preobrazba prijelaznih gradsko-seoskih područja treba biti širenje i učvršćenje građanskog načina života uz maksimalno poštivanje nasljeđa kao prvenstveno ruralne cjeline, te nužna infrastrukturna rekonstrukcija s ciljem:

- olakšati pučanstvu pristup društvenim dobrima i institucijama
- povećati svakodnevnu ekološku i funkcionalnu sigurnost
- poduprijeti i poboljšati osobnu i obiteljsku perspektivu stanovnika tih područja i proširiti mogućnost individualizacije lokalnog načina života.

Poboljšanjem općih civilizacijskih uvjeta života i učvršćivanjem bitnih elemenata građanskog načina života na njima može imati veliku privlačnu snagu za skupine koje sada žele migrirati na gradska područja, kao i za skupine koje su u gradskim područjima marginalizirane te na prijelaznim područjima vide privlačan i prihvatljiv okvir za život.

Preobrazba ruralnih područja treba se temeljiti na revitalizaciji zbog ukupnih civilizacijskih ciljeva i zbog demografske i socijalne iscrpljenosti. Seosko područje je rijetko naseljeno, ali sa skupinama i pojedincima sposobnom za odgovorniji i poduzetniji razvitak, treba naglasiti slijedeće okolnosti:

- prisutnost posebno vrijednih nacionalnih ili regionalnih resursa na području te vrijednost područja u univerzalnom pamćenju i tradiciji.

Konsolidacija prostora naselja treba se temeljiti na njihovim obilježjima, očuvanju regionalnih odlika naselja, te na racionalnom planiranju prostornih obuhvata.

U cilju očuvanja identiteta prostora pažnju treba usmjeriti prema slici naselja i kultiviranog krajolika, te građevinska područja malih naselja i sela definirati na način da se očuvaju morfološke i strukturne značajke graditeljske baštine, osobito oblik parcela, smještaj građevina i tradicijski obiteljski vrt.

Tipologija i stanje naselja i narodnog graditeljstva

Suvremena europska načela vrednovanja i zaštite kulturne baštine temelje se na saznanju da je arhitektonski spomenik bilo koje vrste i značenja nedjeljivo povezan s neposrednom okolinom, samim tim i širim regionalnim prostorom i krajolikom. Jedno od osnovnih načela zaštite graditeljske baštine je težnja da se spriječi uništavanje neposrednoga krajolika, kako bi arhitektonski spomenik očuvao svoje izvorno okruženje, a time i svoje prostorne vrijednosti i cjelovito značenje. Uveden je izričaj «kulturni krajolik» koji potiče cjelovit pristup vrednovanju kulturne i prirodne baštine.

Europskom konvencijom o krajoliku, krajolikom se smatra područje čiji je izgled određen djelovanjem i međudjelovanjem prirodnih i ljudskih čimbenika. Krajolik se mora shvatiti kao prostorno-ekološku, gospodarsku i kulturnu cjelinu u kojoj valja štovati načelo raznolikosti i posebnosti krajolika.

Potrebno je prepoznati i sačuvati pojedine tipove krajolika, primjerice: krajolik s visokim stupnjem gospodarske učinkovitosti, krajolik s visokim stupnjem prirodnosti, krajolik s visokim stupnjem identiteta, nove kakvoće krajolika (osobito vezano uz naselja).

Danas je u većini europskih zemalja «kulturni krajolik» prepoznat kao nositelj nacionalnog kulturnog identiteta. Pod pojmom kulturnog krajolika podrazumijevaju se topografski definirana područja sa kvalitetnim odnosom prirodnih i antropogenih elemenata. Kultivirane ili izgrađene krajolike, stvarane u dugom vremenskom slijedu čovjekovim nastojanjem da životni prostor oplemeni i prilagodi svojim potrebama nazivamo kulturno-povijesnim krajolicima. Takva cjelina treba sadržavati neke od navedenih iznimnih vrijednosti: povijesnu, arheološku, etnološku, kulturnu, umjetničku, socijalnu ili tehnološku. Zakonski su značajni krajobrazi (krajolici) definirani kao prirodni ili kultivirani predjeli velike krajobrazne vrijednosti i biološke raznolikosti ili kulturno povijesne vrijednosti ili krajobraz očuvanih jedinstvenih obilježja karakterističnih za pojedino područje.

Planiranim zahvatima u prostoru treba što manje mijenjati krajolik kako bi se očuvale lokalne posebnosti, a pri projektiranju trasa infrastrukturnih mreža treba skrbiti o njihovu uklapanju u krajolik, i gdje je moguće uspostavljati zajedničke infrastrukturne pojaseve. Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske zacrtana je u tom smislu uspostava

Krajobrazne osnove Hrvatske kao dugoročan projekt, pri čemu je nužna suradnja nadležnih službi za prostorno uređenje, zaštitu prirode i zaštitu kulturne baštine.

U svrhu očuvanja i unapređenja krajobrazne raznolikosti u Programu prostornoga uređenja Republike Hrvatske propisuje se sljedeće:

- Izbjegavati pravocrtne regulacije vodotoka, a duž postojećih regulacija i agromeliorativnih zahvata omogućiti postanak i mjestimičnu obnovu bujnih vlažnih biotopa i ambijenata.
- Duž međa vratiti živicu u svrhu biološke i krajobrazne raznolikosti.
- Otvarati proplanke u šumovitim predjelima, osobito oko mogućih vidikovaca.
- Spriječiti daljnju neplansku izgradnju ladanjskih zgrada i drugih građevina na krajobrazno izloženim mjestima.
- Očuvati seoske krajolike i omogućiti razvitak sela uz oživljavanje seoskoga gospodarstva, biopoljodjelstva, šumarstva, obrtništva, ruktovorskih vještina, turizma, te poticanja seoskoga stanovanja kao mogućnosti izbora. Pri tom je potrebno očuvati sliku naselja i kultiviranoga krajolika, a građevna područja odrediti na način da se očuvaju oblikovne (morfološke) i ustrojbene (strukturne) značajke graditeljske baštine, poglavito oblik parcela, smještaj građevina i tradicijski obiteljski vrt.

Krajolici Općine Lovas u velikoj mjeri udovoljavaju citiranim smjernicama «Programa».

Povijesne cjeline i ambijenti, kao i pojedinačne građevine sa spomeničkim obilježjima, zajedno sa svojim okolišem moraju biti na vrstan način (tj. u skladu s njihovim prostornim, arhitektonskim, etnološkim i povijesnim označicama) uključeni u budući razvitak. To prije svega podrazumijeva sljedeće:

- Zadržavanja povijesnih oblika komunikacija – starih cesta, pješačkih putova i staza
- Očuvanje povijesnoga naseobinskoga ustroja, parcelacije i tradicijske građevne tvorevine;
- Očuvanje i obnovu tradicijskih zgrada (stambenih i gospodarskih), i svih ostalih povijesnih građevina spomeničkih svojstava kao nositelja prepoznatljivosti prostora;
- Očuvanje povijesnih slika krajolika i prepoznatljivih vidika;
- Očuvanje i njegovanje izvornih i tradicijskih uporaba građevina i sadržaja, poljodjelskih kultura i tradicijskoga načina obrade zemlje;
- Očuvanje i obnovu svih građevina i sklopova sa spomeničkim obilježjima;
- Istraživanje i izlaganje arheoloških nalaza i mjesta.

U cilju očuvanja zaštite i unaprjeđenja kulturne i prirodne baštine, što znači očuvanje prepoznatljivosti, navodimo načela zaštite koja trebaju biti polazna osnova budućega razvitka:

- Kulturna i prirodna baština predstavlja temelj prepoznatljivosti i dokaz je neprekinutoga slijeda razvitka sredine pa ju je potrebno štititi od svakog daljnjeg oštećenja i uništavanja temeljnih vrijednosti;
- Osim pojedinačnih građevina, kulturnu baštinu čini i prostorna baština – bilo da je posljedica ljudskoga djelovanja kroz povijest ili djelo prirode;
- Osim vrednovanih građevina, obično prepoznatljivih primjera određenoga stila, kulturnu baštinu čine i skromna ostvarenja tradicijske stambene izgradnje (drvene kuće) koje bi kao nositelje identiteta trebalo čuvati u izvornoj namjeni;
- Prirodni krajolik je neponovljiv, a svako novo širenje građevnih područja u vrijedne krajobrazne prostore znači osiromašenje krajolika i gubitak samosvojnosti prostora.

- Potrebno je ostvariti edukativne staze kulturne baštine što će potaknuti kulturni turizam.

Zaštita kulturnoga nasljeđa, osobito onoga graditeljskoga, ovisi o društvenim prilikama, stvarnim vlasničkim odnosima, novčanim sredstvima i drugim čimbenicima. Stručne konzervatorske službe i službe lokalne uprave trebaju izraditi model pomoći imaćima i korisnicima spomenika kulture te ustrojiti povjerenstvo za neprekidno praćenje zaštite i obnove kulturne baštine.

Istodobno valja razvijati svijest o važnosti i vrijednosti baštine kroz edukaciju, razvijanjem estetskih kriterija i kritičke misli u smislu isticanja dobrih primjera te ukazivanja na loše i neprimjerene zahvate. Značajnu ulogu u tome mogao bi imati lokalni tisak, lokalni radio, izložbe i sl. Treba stalno isticati i promicati ideje očuvanja kulturne i prirodne baštine i okoliša. Vrijedno je poticati donacije, ali isto tako ostvarivati male zahvate uređenja u koje se uključuje čitava javnost.

Glede stupnja očuvanosti prirodnih i krajobraznih vrijednosti, te tradicijskih oblika izgradnje i naseljavanja područja potrebno je planirati razvitak koji će se temeljiti na uvažavanju i svrhovitom iskorištavanju temeljnih vrijednosti područja. To znači, prije svega, očuvanje ravnoteže i odnosa izgrađenoga i prirodnoga krajolika, uz razumno planiranje građevnih područja kako ne bi došlo do narušavanja vrsno ocijenjenih kulturno-povijesnih i prirodnih vrijednosti. Planiranje gospodarskih građevina prihvatljivo je u predjelima s nižom prostornom i krajobraznom kakvoćom i u naseljima svrstanim u niže razrede. Važno je osigurati djelotvorne načine za sprečavanje bespravne gradnje u vrijednim poljoprivrednim i ostalim kultiviranim krajolicima.

ZAŠTITA KULTURNIH DOBARA

Podaci o kulturnoj baštini s mjerama zaštite kulturnih dobara (Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Osijeku)

Nepokretna kulturna dobra na području Općine Lovas

Registrirana kulturna dobra:

Sakralna:

- Opatovac, Parohijska crkva sv. Georgija
- Lovas, župna crkva sv. Mihovila Arkandela - u postupku registracije (Župna crkva sv. Mihovila u Lovasu u Domovinskom ratu je do temelja razrušena, a na njezinoj je izvornoj lokaciji metodom faksimile obnove izgrađena nova crkva koja je u postupku registracije).

Arheološka:

- **Lovas, «Kalvarija, Orlinac, Staro groblje», prapovijesni arheološki lokalitet** upisan u Registar nepokretnih spomenika kulture pod rednim brojem 421.
  - obuhvaća slijedeće katastarske čestice k.o. Lovas: 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1949, 1952, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160/1, 2160/2.

Mjere zaštite kulturnih dobara

Pojedinačne građevine spomeničkih obilježja, sakralni spomenici (crkve, kapelice, poklonci i raspela), javni spomenici i spomen obilježja, kultivirani krajolici, kao i pripadajuće građevine moraju biti na stručno prihvatljiv i vrstan način uključeni u budući razvitak općine i županije.

Zaštita kulturno-povijesnih vrijednosti podrazumijeva slijedeće:

- a) Očuvanje i zaštita kultiviranog krajolika kao temeljne vrijednosti prostora;
- b) Zadržavanje povijesnih trasa putova (starih cesta, pješačkih staza, šumskih prosjeka, poljskih putova često popraćenih raspelima i pokloncima);
- c) Očuvanje povijesne slike, volumena i gabarita, obrisa naselja, naslijeđenih vrijednosti i krajolika
- d) Očuvanje zaselaka i izdvojenih sklopova poput pustara u njihovu izvornu okruženju, s povijesnim graditeljskim ustrojem i naslijeđenom parcelacijom;
- e) Očuvanje i obnovu tradicijskog graditeljstva, ali i svih drugih povijesnih građevina koje posjeduju svojstvo kulturnog dobra kao nositelja prepoznatljivih prostora.

Odredbe za uspostavu i provođenje mjera zaštite i obnovu kulturnih dobara proizlaze iz Zakona i Uputa, koje se na nju odnose (uključujući i sve naknadne izmjene i dopune): *Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, Zakon o gradnji i Zakon o prostornom uređenju.*

Propisanim mjerama utvrđuje se obavezni upravni postupak, te način i oblici graditeljskih i drugih zahvata na pojedinačnim spomenicima građevinama, građevnim sklopovima, arheološkim lokalitetima, parcelama na kojima se građevine spomeničkog značaja nalaze te pojedinim zonama zaštite naselja.

Posebnom konzervatorskom postupku osobito podliježu slijedeći zahvati na zaštićenim građevinama, sklopovima predjelima i lokalitetima:

- popravak i održavanje postojećih građevina,
- nadogradnje,
- pregradnje,
- preoblikovanje i građevne prilagodbe (adaptacije),
- rušenja i uklanjanja,
- funkcionalne promjene postojećih građevina i
- izvođenje radova na arheološkim lokalitetima.

U skladu s navedenim zakonima, za sve nabrojane zahvate na građevinama, sklopovima, predjelima (zonama) i lokalitetima, za koje se Prostornim planom treba utvrditi obaveza zaštite, kod nadležne ustanove za zaštitu spomenika (Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine - Konzervatorski odjel u Osijeku, Kuhačeva 27) potrebno je ishoditi propisane suglasnosti:

- a) posebne uvjete (u postupku izdavanja lokacijske dozvole),
- b) prethodno odobrenje (u postupku izdavanja građevinske dozvole)
- c) prethodno odobrenje za «sve radnje koje bi mogle prouzročiti promjene na kulturnom dobru, kao i u njegovoj neposrednoj blizini, odnosno koje bi mogle narušiti cjelovitost kulturnog dobra, a osobito: konzerviranje, restauriranje, premještanje kulturnog dobra i drugi slični radovi, rad industrijskih i drugih postrojenja i radilišta, kao i rekonstrukcija, sanacija, adaptacija kulturnog dobra kao i građenje na području na kojem se nalazi kulturno dobro» (bez obzira da li je za namjeravane radove potrebna dozvola po Zakonu o građenju ili ne)

d) nadzor u svim fazama radova, provodi nadležna Uprava za zaštitu kulturne baštine.

Zaštićena kulturna dobra kod kojih su utvrđena spomenička svojstva i na koja se obavezno primjenjuju sve spomeničke odredbe, smatraju se sve vrste spomenika, koji su **registrirani** ili **preventivno** zaštićeni te upisani u Listu kulturnih dobara Republike Hrvatske.

Za svaku pojedinačnu povijesnu građevinu kod koje su utvrđena spomenička svojstva kao najmanja i obavezna granica zaštite utvrđuje se pripadna parcela ili njezin povijesno vrijedni dio.

Povijesne građevine obnavljaju se cjelovito zajedno s njihovim okolišem: pristupom zgradi, vrtom, perivojem, voćnjakom, dvorištem i sl. ako su povijesno utemeljeni.

Vrijedne gospodarske građevine (uz tradicijske građevine to su i građevine koje pripadaju industrijskoj arhitekturi) moraju se sačuvati bez obzira na nemogućnost zadržavanja njihove izvorne namjene te se mogu prenamijeniti u drugu namjenu koja će poslužiti u svrhu predstavljanja i promidžbe tradicijskog i industrijskog graditeljstva.

Spomen biste, spomen obilježja, grobnice i drugi elementi javnih obilježja ne mogu se uklanjati premještati ili na njima bilo što raditi bez prethodnog odobrenja ove Uprave.

Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara posebno je regulirana i zaštita arheoloških nalazišta i nalaza te se stoga na registrirane i preventivno zaštićene arheološke lokalitete primjenjuju odredbe citiranog Zakona.

Registriranim i preventivno zaštićenim arheološkim lokalitetima utvrđene su granice rasprostranjenosti katastarskim česticama.

Na tim se lokalitetima svi zemljani radovi koji uključuju kopanje zemljišta dublje od 40 cm, moraju izvesti ručnim iskopom pod nadzorom i uputama arheologa uz prethodno utvrđene posebne uvjete zaštite i odobrenje Konzervatorskog odjela u Osijeku, koji može propisati i prethodno izvođenje zaštitnih arheoloških iskopavanja i istraživanja.

Svaka izgradnja na tim lokalitetima uvjetovana je rezultatima arheoloških iskopavanja.

Evidentirana kulturna dobra - kulturna dobra lokalnog značenja

Spomenici i spomen obilježja NOB-a:

Lovas

- Skupna grobnica 238 poginulih boraca sa Srijemskog fronta – mjesno groblje

Spomenici Domovinskom ratu:

Lovas

- Spomenik stradalim mještanima na mjesnom groblju
- Spomen križ u čast poginulih mještana - centar mjesta

Opatovac

- Spomen križ u čast poginulih mještana - centar mjesta

Etnološki spomenici:

Na području općine Lovas ima nekoliko objekata ruralne stambene arhitekture, a neki od njih kao evidentirani istaknuti su u daljem tekstu.

Građevinski fond tradicijskog ili narodnog graditeljstva preostao u ovoj općini iako rijedak, izvoran je i raznolik po svojim karakteristikama, svojstvima i značaju. Iz tih razloga zahtijeva obradu odnosno istraživanje i dokumentiranje.

Na teritoriju općine nalaze se nove kuće koje ne sadrže karakteristike narodnog graditeljstva ovog dijela Slavonije. Novogradnja imitira tipske gradske kuće koje se ne razlikuju od stambenih prostora u drugim krajevima Hrvatske. Adaptirani objekti starije gradnje toliko su promijenili svoja obilježja da ne sadržavaju karakteristike ruralne gradnje ovih prostora.

Kuće narodnog graditeljstva koje imaju spomenička obilježja su:

- Lovas:

- Ulica Vladimira Nazora 34
- Vukovarska ulica 19
- Vukovarska ulica 31
- Ulica Stjepana Radića 3

- Opatovac:

- Fruškogorska ulica 15
- Fruškogorska ulica 17
- Ulica bana J. Jelačića 9
- Ulica bana J. Jelačića 13
- Lovaska ulica 12

Mjere zaštite evidentiranih kulturnih dobara

Evidentirana kulturna dobra potpadaju pod grupu **kulturnih dobara od lokalnog značenja**. Odluku o proglašenju zaštićenog kulturnog dobra lokalnog značenja donosi predstavničko tijelo lokalne uprave, a način njegove zaštite utvrđuje se uz prethodnu suglasnost nadležnog konzervatorskog odjela.

Evidentirana kulturna dobra su ona dobra koja imaju određene spomeničke karakteristike i manju spomeničku vrijednost, ali ne u toj mjeri da ih se može registrirati i upisati u Listu kulturnih dobara na nivou Republike Hrvatske.

Stoga je u Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN br. 99) u članku 17. otvorena mogućnost po kojoj predstavničko tijelo lokalne uprave može ovakve spomenike proglasiti kulturnim dobrima lokalnog značenja, a način njihove zaštite utvrđuje se uz prethodnu suglasnost nadležnog tijela, u ovom slučaju Konzervatorskog odjela u Osijeku, što mi u ovom slučaju i preporučamo. Lokalna uprava dužna je takvim slučajevima osigurati uvjete za provedbu odluke i održavanje kulturnih dobara lokalnog značenja.

Ovo je naročito važno za kuće tradicijskog graditeljstva, pa bi svako mjesto trebalo zaštititi barem po jedan ili više objekata, otkupiti od vlasnika, adaptirati i prilagoditi potrebama svoje lokalne zajednice.

Građevina bi mogla služiti za održavanje društvenih zbivanja, njegovanje tradicijskih obrta, nošnji i folkloru, smještaj starih predmeta i alata koji su se nekad koristili na tom području te ga urediti zajedno s okućnicom na tradicijski način kao etno zbirku u cilju spašavanja od propadanja predmeta, edukacije mladih naraštaja, njegovanje vlastite povijesti i upoznavanje njezinih izvornih vrijednosti.

Što se tiče arheoloških lokaliteta evidentirani su oni kojima se zbog neistraženosti ne mogu utvrditi točne granice pa su locirani položajem.

Površine na tim lokalitetima mogu se i nadalje koristiti na dosad uobičajeni način, a ukoliko se na istima planira izvođenje građevinskih radova, potrebno je ishoditi posebne uvjete zaštite te prethodno odobrenje Konzervatorskog odjela u Osijeku.

Također, ukoliko bi se na tom ili preostalom području općine, prilikom izvođenja građevinskih ili bilo kojih drugih zemljanih radova naišlo na arheološko nalazište ili nalaze, radove je nužno prekinuti te o navedenom bez odlaganja obavijestiti Konzervatorski odjel (članak 45. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara), kako bi se poduzele odgovarajuće mjere osiguranja, te zaštite nalazišta i nalaza.

Spomen biste, spomen obilježja, grobnice i drugi elementi javnih obilježja ne mogu se uklanjati, premještati ili na njima bilo što raditi bez prethodnog odobrenja ove Uprave.

Evidentirani arheološki lokaliteti:

- Opatovac, «Fruškogorska ul.», prapovijesni arheološki lokalitet / Položaj: iza kuća Fruškogorske ul. br. 4-6 /
- Opatovac, «Vinograd F. Konigsdorfera», prapovijesni arheološki lokalitet /Položaj: na visokom platou jugoistočno od crkve/
- Opatovac, «Diminac», antički arheološki lokalitet

Mjere zaštite arheoloških lokaliteta

Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN br. 69/99) regulirana je između ostalog i zaštita arheoloških nalazišta i nalaza, te se stoga na ovaj lokalitet te na preostalo područje Općine Lovas primjenjuju propisane odredbe iz ovog Zakona.

Na arheološkom lokalitetu, svi se zemljani radovi koji uključuju kopanje zemljišta dublje od 40 cm, moraju izvesti ručnim iskopom pod nadzorom i uputama arheologa uz prethodno utvrđene posebne uvjete zaštite i odobrenje nadležnog Konzervatorskog odjela, koji može propisati i prethodno izvođenje zaštitnih arheoloških iskopavanja i istraživanja. Sva izgradnja na navedenim lokalitetima uvjetovana je rezultatima arheoloških istraživanja, bez obzira na prethodno izdane uvjete i odobrenje. Svi arheološki predmeti nađeni prilikom izvođenja zemljanih radova ili kopanja moraju se predati na čuvanje nadležnom muzeju ili Konzervatorskom odjelu.

Također, ukoliko bi se na preostalom području Općine, prilikom izvođenja građevinskih ili bilo kojih drugih zemljanih radova naišlo na arheološko nalazište ili nalaze, radove je nužno prekinuti te o navedenom bez odlaganja obavijestiti nadležni Konzervatorski odjel u Osijeku, kako bi se sukladno odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara poduzele odgovarajuće mjere osiguranja, te zaštite nalazišta i nalaza.

3.4.1. Područja primjene posebnih mjera uređenja i zaštite

ZAŠTITA POSEBNIH VRIJEDNOSTI I OBILJEŽJA

Pod osobito vrijedne dijelove prirodnog krajobraza podrazumijevaju se prirodne šume i gajevi, prirodni vodotoci i raslinje uz njih. Pod kultiviranim krajobrazom podrazumijevaju se poljodjelske površine u koje su uklopljena ruralna naselja.

Prirodni i izgrađeni krajobraz valja sačuvati u što većoj mjeri tako da se pri izgradnji novih struktura primjereno vrednuju: zanemarena graditeljska baština, poštivanje povijesnosti prostora, uklapanje u krajolik, lokalne osobitosti, lokalno arhitektonsko oblikovanje, tradicija i vrijedna iskustva u korištenju, organizaciji i oblikovanju prostora.

Ograničenja korištenja prostora u smislu lociranja određenih sadržaja odnose se na zaštitu poljoprivrednih površina visoke kvalitete tla, područja uz obale vodotoka i kanala i područja uz zaštićena kulturna dobra i zaštićenu prirodu. Oblikovanje naselja i građevina nije dovoljno usuglašeno s vrijednim tradicijama poznatim u graditeljstvu ovog prostora.

Koncepcija razvoja, uz uvažavanje zatečenih vrijednosti i prihvatnih mogućnosti prostora, uključuje: povećanje gustoće izgrađenosti u naseljima, planiranje širenja naselja na način da se onemogućí širenje građevinskih područja duž državnih i županijskih cesta, izgradnja gospodarskih, društvenih, zdravstvenih, rekreacijskih, servisnih i drugih objekata, očuvanje ambijentalnih vrijednosti i zaštitu identiteta krajolika - posebno naselja. Razvoj gospodarstva i djelatnosti u prostoru određuju prioritete djelatnosti područja kao i predodređenost prostora za razvoj određenih djelatnosti. U slučaju više mogućih namjena korištenja istog prostora prioritet treba dati funkcijama korištenja koje su sukladne poljoprivredi i šumarstvu, te zatim vodnim sustavima i u infrastrukturnim koridorima. Koncept daljnega oblikovanja krajolika, rurističkog i urbanističkog oblikovanja, mora vrednovati zanemareno graditeljsko nasljeđe i u najvećoj mogućoj mjeri poštovati povijesnost prostora, lokalne osobitosti, mjerilo, tradiciju i vrijedna iskustva u korištenju organizaciji i oblikovanju prostora.

Lociranje građevina i trasa infrastrukture treba planirati koordinirano tako da se što više koriste postojeći koridori, izbjegavaju šume i vrijedno poljoprivredno zemljište, da se očuva cjelovitost prirodnih i izgrađenih struktura, te omogućí zaštita krajolika.

Povoljne prirodne karakteristike, kao i relativno niži stupanj industrijalizacije, sačuvali su najveći dio nenaseljenog prostora od većih oštećenja. Taj je prostor još uvijek visokog stupnja prirodnosti. Brojna raznovrsna i iznimno vrijedna kulturna i prirodna dobra, isprepletena u jedinstvenim krajolikom i dio su resursne osnovnice gospodarskog razvitka (posebice turizma), ali i temelj su očuvanja identiteta zavičaja današnje i buduće generacije.

Na kartografskim prikazima br.3. «Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora» prikazana su područja posebnih ograničenja u korištenju obzirom na karakteristike tla.

PODRUČJA I DIJELOVI PRIMJENE PLANSKIH MJERA ZAŠTITE

Prostorni plan uređenja Općine Lovas preuzima iz županijskog plana Vukovarsko-srijemske županije obaveznu izradu procjene utjecaja na okoliš 2 x 400 kV i 2 x 110 kV dalekovoda na južnom dijelu Općine, te izradu Urbanističkog plana uređenja za općinsko središte Lovas.

Ovim prostornim planom uređenja Općine određuje se obavezna izrada planova nižeg reda i to:

1. UPU-a za naselje Opatovac, ukupne površine 52,84 ha
2. UPU-a radne zone gospodarske namjene – proizvodne i UPU-a gospodarske namjene-poljoprivredne, ukupne površine 35,56 ha
3. UPU-a radne zone «Panjik», ukupne površine 10,00 ha
4. UPU-a za naselje Lovas, ukupne površine 130,70 ha
5. DPU-a (urbanističko arhitektonsko rješenje) memorijalnog područja Lovas, ukupne površine 2,90 ha

Odlukom Općinskog vijeća mogu se predviđeni Urbanistički planovi uređenja radnih zona preimenovati u Detaljne urbanističke planove, ako budu poznati krajnji korisnici prostora unutar obuhvata navedenih planova.

Memorijalno područje Lovas

3.5. Razvoj infrastrukturnih sustava

3.5.1. Prometni sustav

Novi geopolitički odnosi nastali stvaranjem suvremene i samostalne Republike Hrvatske značajno utječu i na planirani razvoj prometnog sustava promatranog prostora.

Prijedlog razvoja promatranog sustava izrađen je na temelju smjernica iz "Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske", kao i "Strategije razvitka cestovne mreže u Hrvatskoj."

Koncepcija prometnog sustava Općine Lovas temelji se na izučavanju postojećih prometnih tokova, na njihovom sagledavanju u budućnosti i potrebi da se troškovi odvijanja prometa u cjelini bitno smanjuju, sa što manje nepovoljnim utjecajem na okoliš i sigurnost prometa.

Za napomenuti je, da se prometna problematika ovog prostora mora sagledavati neograničavajući se striktno na prostor obuhvaćen ovim Prostornim planom, obzirom da taj prostor nije zaokružena geoprometna cjelina. Ovim planom postavljeno rješenje prometnog sustava znatno zadire u prostore i prometna rješenja susjednih jedinica lokalne samouprave i uprave.

Planiranje integralnog prometa i energetskog sustava uspostavlja se ključnim elementima na razini Države kao cjelovita mreža. Planiranje ovih sustav temelji se na gospodarskoj valorizaciji i programima s prostorom i ekološkom komponentom koja mora osigurati prihvatljivost lokacije i utjecaj na okoliš. Te elemente preuzima Prostorni plan uređenja Općine Lovas i definira ih kao plansku obvezu u projektima.

CESTOVNI PROMET

Najznačajniji cestovni pravac na području Općine Lovas je trasa državne ceste D2 Osijek-Vukovar- GP Ilok /granica Srbije i Crne gore/ koja prolazi sjevernim dijelom Općine paralelno uz tok rijeke Dunav i prolazi kroz naselje Opatovac.

Uprava za ceste županije Vukovarsko-srijemske upravlja i održava županijske ceste Ž4173 Sotin-Tovarnik, Ž4174 Opatovac-Lovas-Ž4173, Ž4198 (Lovas-(Ž4174)-Babska-Šarengrad (D2)). Državnom cestom D2 upravljaju Hrvatske ceste d.o.o.

Na području Općine Lovas od razvrstanih cesta postoje i lokalne ceste L46106 (D2 – Ž4173), te L46034 (Lovas-Mohovo) koju je potrebno urediti.

Na području Općine Lovas predviđena je izgradnja brze ceste na Podravsko-podunavskom cestovnom smjeru (Ormož-Varaždin-Virovitica-Osijek-Ilok), 2. prioritet prema strategiji državnog razvitka.

Istočni dio Hrvatskog podunavlja od Vukovara do Iloka nesumnjivo predstavlja najvrjedniji prirodni riječni krajolik šireg područja podunavlja.

Visoka obala, lesne zaravni, uske i duboke udoline, sa Vučedolom, naseljima Sotin, Opatovac, Mohovo, Šarengrad i Ilok, odnosno južno Lovas i Bapska, autohtone podunavske

arhitekture, običaja i cjelokupnog kulturnog naslijeđa od posebnog su značaja za cijelu zemlju.

Područje je velikog i jedinstvenog gospodarskog potencijala koji se očituje u poljoprivrednoj, voćarskoj i vinogradarskoj proizvodnji, sa sjevera omeđeno rijekom Dunav, a sa istoka i juga granicom prema Srbiji i Crnoj gori.

Prostor širine od 3-6 km, dužine 20 km trenutno servisiran samo jednom cestom (D2) položenom neposredno uz Dunav danas sve više tone u izolaciju sa svim ograničenjima i elementima nepristupačnog (zimi) područja.

Općenito, može se generalno konstatirati veliki nedostatak cestovne mreže - ceste paralelne granici sa Srbijom i Crnom gorom na potezu od Iloka preko Bapske do Lovasa, te od Tovarnika do Nijemaca.

Cesta D2 na potezu Mohovo, Šarengrad, Ilok jedina je veza sa maticom zemljom prolazeći vrlo razvijenom terenskom konfiguracijom kroz uske i duboke udoline, koje su uvjetovale neprimjerene cestovne elemente (mali polumjeri krivina, veliki uzdužni nagibi i do 12%), šumsko područje što u zimskim uvjetima praktično ovu cestu dovodi u stanje vrlo ograničene prohodnosti, odnosno neprohodnosti za kamione. Prostornim planom Vukovarsko-srijemske županije za dio koridora brze ceste D2 od Sotina do Iloka predviđeno je utvrđivanje konačnog koridora brze ceste posebnom studijom.

U cilju stvaranja preduvjeta:

- gospodarskog razvitka,
- demografske obnove i porasta stanovništva,
- trajne kvalitetne prometne povezanosti sa Vukovarom, Vinkovcima i čvorištem Lipovac na autocesti,
- razvitka naselja,
- kvalitetnog pristupa, kontroli i održavanju granice i graničnog pojasa

Neophodno je potrebno:

- a) Izgraditi novu cestu kao produžetak bivše obilaznice Iloka u smjeru zapada, sjeverno od Bapske, te dalje južno od Lovasa do spoja sa cestom ŽC 4173 Sotin - Tovarnik ukupne dužine L=17,60 km sa priključcima za Bapsku i Lovas.
Ova cesta položena lesnom zaravni osigurala bi vrlo kvalitetnu i trajnu vezu u svim vremenskim uvjetima sa Vukovarom i Vinkovcima.
- b) Rekonstruirati i dograditi suvremeni kolnik na županijskoj cesti ŽC4223 Tovarnik - Nijemci dužine L =8,5 km

Izgradnjom ove dvije ceste osigurala bi se trajna kvalitetna cestovna veza u svim vremenskim uvjetima za sva prometna sredstva sa maticom zemljom i aktivirao cjelokupan prostor neposredno uz granicu sa Srbijom i Crnom gorom, što osim gospodarsko – demografskog, ima i izuzetan strateški značaj za Republiku Hrvatsku.

Prikaz cestovnog prometa dan na grafičkom prilogu 2. Infrastrukturni sustavi, 2.1. «Prometna infrastruktura» u mjerilu 1:25000.

RIJEČNI PROMET

Bitan čimbenik u razvoju Općine Lovas je rijeka Dunav, kao značajni međunarodni plovni put.

Na području Općine Lovas Dunav ima plovni put – međunarodni (VIc klasa). Kod mjesta Opatovac postoji državna riječna luka i pristanište koju je potrebno opremiti, urediti i osposobiti da služi svrsi. Također postoji adekvatno prirodno sklonište, a intencija Ministarstva mora, turizma i razvitka je da se ono uredi kao zimovnik za putničke i teretne brodove.

Izgradnja zimovnika treba biti izvedena kako je to definirano Uredbom o uvjetima kojima treba da zadovoljavaju zimovnici otvoreni za zimovanje stranih brodova na unutrašnjim plovnim putovima na kojima važi međunarodni ili međudržavni režim plovidbe.

U planu je i gradnja pogona za remont brodova.

Prikaz riječnog prometa dan na grafičkom prilogu 2. Infrastrukturni sustavi, 2.1. «Prometna infrastruktura» u mjerilu 1:25000.

Prirodno sklonište za brodove u naselju Opatovac

POŠTA I TELEKOMUNIKACIJE

U Općini Lovas postoje dva poštanska ureda i to: poštanski ured 32 237 Lovas i poštanski ured 32 233 Opatovac.

U planskom razdoblju, zbog već ugrađene suvremene opreme u PU Lovas i Opatovac, planirani razvoj poštanske djelatnosti svodi se na proširenje asortimana usluga te investicijsko održavanje poslovnih prostora.

Na području Općine Lovas postoje mjesne telefonske centrale u naseljima Lovas i Opatovac, te bazne stanice T-Mobile Hrvatska d.o.o. i VIP-NET d.o.o.

HT- Hrvatske telekomunikacije d.d. na području Općine Lovas ima izvedenu fiksnu telefonsku mrežu.

T- Mobile Hrvatska d.o.o. izgrađuje i upravlja telekomunikacijskom mrežom u NMT sustavu i u sustavu globalne pokretne mreže – GSM. U razvoju postojećih javnih sustava pokretnih komunikacija planira se i daljnje poboljšanje pokrivanja, povećanja kapaciteta mreža prema planiranom povećanju broja korisnika i uvođenje novih usluga.

Planira se uvođenje novih mreža i sustava pokretnih komunikacija sljedeće generacije (UMTS i sustavi sljedećih generacija).

Kako bi se omogućilo kvalitetno pokrivanje signalom područje obuhvata plana uređenja, uz osiguranje dovoljnog kapaciteta i raspoloživosti usluga koje će se temeljiti na postojećim i novim mrežama i sustavima pokretnih komunikacija, potrebno je u budućnosti omogućiti izgradnju i postavljanje osnovnih postaja.

Prikaz mreža pošte i telekomunikacija dan na grafičkom prilogu 2. Infrastrukturni sustavi, 2.2. «Telekomunikacijska i poštanska mreža» u mjerilu 1:25000.

3.5.2. Energetski sustav

ELEKTROOPSKRBA

Stanje elektroopskrbe na području Općine Lovas opisano u poglavlju 1.1.2.4. Komunalna infrastruktura – Energetski sustav- Elektroopskrba.

U planskom razdoblju na području Općine Lovas, HEP d.d. Prijenosno poduzeće Osijek, planira izvedbu elektroprijenosnih uređaja – dalekovod 2 x 400 kV i elektroprijenosnih uređaja – dalekovod 2 x 110 kV.

HEP d.d. DP Elektra Vinkovci planira u južnom dijelu Općine Lovas izgraditi elektroprijenosnih uređaja – dalekovod 35 kV.

Sustav elektroenergetske mreže prikazan na grafičkom prilogu 2. Infrastrukturni sustavi, 2.3. «Elektroenergetska mreža» u mjerilu 1:25000.

PLINOOPSKRBA

Stanje plinoopskrbnog sustava na području Općine Lovas opisano u poglavlju 1.1.2.4. Komunalna infrastruktura – Plinoopskrba.

«Plinacro» d.o.o., vlasnik magistralnog plinovoda Negoslavci – Opatovac DN 400 planira nakon 2011. godine graditi magistralni međunarodni plinovod Slavonski Brod- Ilok DN 600, koji dijelom prolazi Općinom Lovas

U budućnosti se planira povišenje tlaka u postojećem plinovodu Negoslavci-Opatovac sa današnjih 3 bara na 12 bara, čemu treba prethoditi izgradnja redukcijske stanice RP Opatovac.

Planiranu površinu proizvodne namjene – pretežito industrijske (II) "Panjik" i površinu proizvodne namjene – pretežito poljoprivredne (IP) "Ek. Opatovac" potrebno je povezati na sustav plinoopskrbe. Prilikom točnog definiranja potreba za plinom utvrditi će se postoji li potreba za dodatnim pravcem dobave spojem na postojeći ST plinovod PE d 63 mm u naselju Opatovac. Time bi se zatvorio plinski prsten između naselja Lovas i Opatovac čime će se omogućiti ravnomjernija i sigurnija plinoopskrba.

Na području Općine Lovas istočno od naselja Opatovac postoji Dispečerski centar INA-e.

Sustav plinoopskrbe prikazan na kartografskom prikazu broj 2.4. «Plinska infrastrukturna mreža» u mjerilu 1:25000.

Pored podržavanja plinifikacije potrebno je potencirati korištenje i proizvodnju obnovljivih vrsta energije, korištenje energije biomase i biljnog otpada te solarne i hidro energije.

3.5.3. Vodnogospodarski sustav

VODOOPSKRBA

Stanje vodnogospodarskog sustava na području Općine Lovas opisano u poglavlju 1.1.2.4. Komunalna infrastruktura – Vodnogospodarski sustav.

Zaštita od štetnog djelovanja voda

Regulacijske građevine

Planirani radovi - tehničko i gospodarsko održavanje postojećih regulacijskih građevina i po potrebi izgradnja istih

Inundacijski pojas

Planirani radovi - određivanje inundacijskog pojasa uz rijeku Dunav, potok Čopinac, kanale Zmajevac i Bečku (inundacijski pojas je prikazan na grafičkom prilogu 3. Uvjeti za korištenje, uređenje i zaštitu prostora, 3.2. «Vodno gospodarstvo» u mjerilu 1:25000)

Zaštita od erozije i bujica

Planirani radovi- uređenje bujičnih tokova i izgradnja akumulacije Opatovac za obranu od poplava.

Korištenje voda

Vodoopskrba

Planirani radovi- izrada projektne dokumentacije vodoopskrbnog sustava na području Općine i izgradnja vodoopskrbnog sustava

Korištenje voda za navodnjavanje

Planirani radovi - izrada Plana navodnjavanja Vukovarsko-srijemske županije (Općina Lovas)

Korištenje voda za plovidbu

Planirani radovi - održavanje plovnog puta na rijeci Dunav na dionici kroz Republiku Hrvatsku (Općina Lovas), izrada Idejnog rješenja zimovnika u Opatovcu, uređenje luke i pristaništa

Zaštita voda od onečišćavanja

Odvodnja otpadnih voda

Planirani radovi - izrada projektne dokumentacije sustava javne odvodnje na području Općine Lovas

- izgradnja sustava javne odvodnje i uređaja za pročišćavanje

Kakvoća površinskih voda

Planirani radovi- kontinuirano praćenje kakvoće voda rijeke Dunav

Sustav vodoopskrbe prikazan prikazana je na grafičkom prilogu 2. Infrastrukturni sustavi 2.5. «Vodoopskrbna mreža u mjerilu» 1:25000.

Dunav

Dunavac

3.6. Postupanje s otpadom

Zbrinjavanje opasnog i posebnog otpada rješava se na jedinstvenom i cjelovitom funkcionalnom sustavu u Republici Hrvatskoj, a zakonska je obveza županije da na svom području ustroji zbrinjavanje neopasnog tehnološkog otpada.

Zakon o otpadu (NN br. 178/04) odlomka II Gospodarenje otpadom propisao je da provođenje mjera postupanja s komunalnim otpadom osiguravaju jedinice lokalne samouprave dakle općina, što je za područje Općine Lovas riješeno odvozom istog na dvije deponije Lovas i Opatovac. Deponija građevinskog otpada pored naselja Lovas prikazana je na grafičkom prilogu 2. Infrastrukturni sustavi, 2.6. «Odvodnja otpadnih voda i uređenje vodotoka i voda» u mjerilu 1:25000.

Komunalni otpad odvoze djelatnici Komunalnog pogona.

Odvojeno prikupljanje korisnog i opasnog otpada nije organizirano stoga je prvi korak u rješavanju problema zbrinjavanja otpada izrada Plana gospodarenja otpadom Općine Lovas kako je propisano Zakonom o otpadu (NN br. 178/04).

Plana gospodarenja otpadom Općine Lovas mora biti usklađen sa Strategijom i Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske, te sa Strategijom zaštite okoliša Republike Hrvatske i programima zaštite okoliša.

Plana gospodarenja otpadom Općine Lovas donosi se kao sastavni dio programa zaštite okoliša određenog posebnim zakonom ili kao posebni dokument.

Plan gospodarenja otpadom Općine Lovas donosi općinsko vijeće, a nadležni ured nadzire njegovu provedbu. Plan se objavljuje se u službenom glasilu Općine Lovas.

Poglavarstvo Općine dužno je jednom godišnje, do 30. travnja tekuće godine, za prethodnu godinu, podnijeti Općinskom vijeću izvješće o izvršenju Plana gospodarenja otpadom, poglavito o provedbi utvrđenih obveza i učinkovitosti poduzetih mjera.

Na području Općine Lovas organiziranim su prikupljanjem komunalnog otpada obuhvaćena oba naselja Općine u kojem se otpad prikuplja u 100% kućanstava. Sav prikupljeni otpad odvozi se na odlagalište komunalnog otpada Lovas i Opatovac.

Postojeća manja «divlja» odlagališta otpada na području općine nameću se kao prioritet koji treba riješiti na način kako je to navedeno u Pravilniku o postupanju s otpadom (NN br. 123/97), što znači treba ih zatvoriti prema planu zatvaranja, a područja na kojima se trenutno nalaze dovesti u prvobitnu odnosno plansku namjenu. Ovim prostornim planom predviđena je lokacija za deponiranje građevinskog otpada na područje «bivše» ciglane (poravnanje širokog iskopa s okolnim terenom). Po sanaciji građevinske jame teren će se isplanirati i staviti u prvobitnu funkciju.

Za potpuno sagledavanje problematike važno je naglasiti da se u kućanstvima obuhvaćenim organiziranim otpadom (kao i u tvrtkama), komunalni otpad ne razvrstava, pa na odlagalištu završava i najveći dio otpada s vrijednim svojstvima (papir, staklo, metalni i biljni otpad,...), te gotovo sav opasni otpad iz kućanstava. Taj problem bi trebalo razmotriti u spomenutoj Planu gospodarenja otpadom Općine Lovas.

NEOPASNI TEHNOLOŠKI OTPAD

Problematika rješavanja zbrinjavanja ove vrste otpada u nadležnosti je Županije. Dok Županija ne osigura provođenje mjera postupanja s neopasnim tehnološkim otpadom, preporuka je ovog plana da se isti odlaže na odlagalište komunalnog otpada.

OPASNI OTPAD

Na području Općine Lovas nema izrazitih proizvođača opasnog otpada (energetskih postrojenja, crne i obojene metalurgije, prerade nafte, kemijske i farmaceutske industrije i sl.). Registrirane tvrtke u kojima se stvaraju manje količine opasnog otpada same ga zbrinjavaju na propisan način.

Međutim sav neprijavljeni opasni otpad i gotovo sav opasni otpad iz kućanstva zbog otežane kontrole, te nepostojanje stanovništvu prihvatljivog načina organiziranog prikupljanja manjih količina, zbrinjava se na nepropisan i za okoliš štetan način.

Smjernice za zaštitu okoliša i rješavanje problema zbrinjavanja otpada

Potrebno je izraditi Plan gospodarenja otpadom Općine Lovas koji obuhvaća:

- mjere odvojenog skupljanja komunalnog otpada,
- mjere za upravljanje i nadzor odlagališta za komunalni otpad,
- popis otpadom onečišćenog okoliša i neuređenih odlagališta,
- redoslijed aktivnosti sanacije neuređenih odlagališta i otpadom onečišćenog okoliša,
- izvore i visinu potrebnih sredstava za provedbu sanacije.

Ulaz u naselje Opatovac

3.7. Sprječavanje nepovoljnog utjecaja na okoliš

"Okoliš je prirodno okruženje: zrak, tlo, voda i more, klima, biljni i životinjski svijet u ukupnosti uzajamnog djelovanja i kulturna baština kao dio okruženja kojeg je stvorio čovjek." Okoliš, prirodnu i kulturnu baštinu često je teško, ako ne i nemoguće zasebno razmatrati zbog međusobne isprepletenosti i po definiciji, odnosno zakonskoj regulativi, a posebno utjecaju ljudskih aktivnosti.

U prostornom planiranju kvaliteta okoliša mora biti osnovni kriterij planiranja, odnosno zaštita okoliša je sadržana u načelu integralnog pristupa planiranju i uređenju prostora kao kontinuirana i u svim segmentima prisutna komponenta. Stoga je sprječavanje nepovoljna utjecaja na okoliš sadržano u svim dijelovima Prostornog plana uređenja Općine Lovas kroz utvrđivanje mogućnosti i ograničenja korištenja prostora i planiranjem razvoja putem izbora najpovoljnijih opcija.

Glavni cilj zaštite okoliša je očuvanje prostora i dostizanje više razine kakvoće života. Zbog toga je potrebno ustanoviti postojeće stanje okoliša i prirodne baštine, zatečeno stanje prema potrebi sanirati i nove aktivnosti u prostoru usuglašavati s naprednim europskim i hrvatskim zakonodavstvom. Stoga treba težiti s jedne strane ostvarivanju održivog razvitka naselja i kvalitete življenja stanovnika u njima, a s druge strane treba sačuvati i prirodni krajolik, te prirodnu raznolikost pojedinih područja.

Naglasak se stavlja na subjekte koji na bilo koji način koriste prostor kao resurs i svojom djelatnošću vrše utjecaj na okoliš, da se isti dosljedno pridržavaju i provode sve zakonske

propise kojima se regulira zaštita prostora i okoliša. Planska usmjerenja nastoje da se sektorski i detaljno jača svaka pojedina kategorija zaštite:

ZRAK

Na području Općine nema velikih energetske postrojenja, a osnovni energenti u gospodarstvu i domaćinstvima su električna energija i plin u skoroj budućnosti, odnosno takozvani čisti energenti. Katastrom emisija u okoliš prati se količina ispuštanja štetnih tvari u zrak iz pojedinačnih ispusta kod svih pravnih i fizičkih osoba koje posjeduju stacionarne izvore.

Područnu mrežu za praćenje kakvoće zraka (Zakon o zaštiti zraka NN br. 178/04) dužna je uspostaviti J.L.S. na svom području, te donositi Programe mjerenja kakvoće zraka. Na području Vukovarsko-srijemske županije isto nije uspostavljeno niti za jednu J.L.S. te se ne prati kakvoća zraka.

VODA

Glavni izvori onečišćenja su otpadne vode naselja i gospodarstva, ispiranje raznim herbicidima i umjetnim gnojivima tretiranih poljoprivrednih površina, te divljih, polulegalnih i napuštenih "odlagališta otpada" i smetlišta, prometnica ili izvanredna zagađenja vezana uz accidente. Najopasnije je ispuštanje opasnih tvari kao što su ulja, teški metali i kemikalije, koje se nekontrolirano bacaju na polulegalna i divlja odlagališta otpada (često uz same kanale) i ispiru u tlo i vodotoke.

Zbog zaštite i sprječavanja nepovoljnih utjecaja na podzemne vode i vodotoke (kanale) potrebno je poduzimati slijedeće mjere i aktivnosti:

- planiranje i izgradnju sustava za odvodnju otpadnih voda naselja treba ubrzati,
- vode koje se iz sustava odvodnje otpadnih voda upuštaju u vodotoke moraju proći predtretman pročišćavanja, a njihov sastav treba pratiti prema Pravilniku o graničnim vrijednostima pokazatelja opasnih i drugih tvari u otpadnim vodama,
- gospodarski subjekti priključeni na sustav javne odvodnje obavezno moraju vršiti predtretman otpadnih voda (koji će se odrediti prema tehnologiji proizvodnje) prije upuštanja u sustav,
- poljoprivrednu proizvodnju treba prilagoditi uvjetima zaštite, uvođenjem kontrole upotrebe količina i vrste zaštitnih sredstava i gnojiva, te orijentacijom na proizvodnju zdrave hrane,
- na području Općine potrebno je uspostaviti sustav gospodarenja otpadom koji će omogućiti dugoročno i sveobuhvatno zbrinjavanje otpada, te organizirano i kontrolirano postupanje s otpadom,
- divlja odlagališta treba sanirati i spriječiti nastajanje novih,
- potrebno je uspostaviti odnosno unaprijediti sustav praćenja kvalitete voda u vodotocima kako bi se postigla i održala propisana kvaliteta voda i uveo nadzor nad onečišćivačima,
- značajniji naglasak treba staviti na zaštitu vodnih ekosustava, tj. vodnog krajolika, šireg vegetacijskog pojasa uz rijeke i potoke, te preispitati nužnost izvođenja novih regulacija i hidrotehničkih zahvata u tom pojasu.

Postojeće stanje na vodotocima potrebno je poboljšati, usuglašavajući kakvoću vode sa ovim Planom određenom kategorizacijom vodotoka, a zaštita se mora provoditi na svim kanalima.

TLO

Imajući u vidu veoma važnu ulogu tla kao jednog od tri sastavna dijela ekosustava (tlo, voda, zrak) treba imati u vidu slijedeće činjenice:

zaštita tla ima mnogostruki učinak na druge dijelove okoliša, tlo je s jedne strane važan životni i gospodarski prostor za njegovo stanovništvo, dok je s druge strane kroz različite zahtjeve u pogledu korištenja tlo ugroženo u njegovoj funkciji, tlo kao dugoročni indikator zauzima poseban položaj unutar ekosustava, stvaranje novog tla i obnavljanje tla odvija se vrlo sporo, ugrožavanje tla proizlazi iz: velikih površina zahvaćenih erozijom, korištenja zemljišta, velikog pritiska za proširenjem naselja, infrastrukturnih mjera, industrije, obrta i dr.

Zaštita tla od onečišćavanja mora se provoditi u funkciji zaštite poljoprivrednog zemljišta i proizvodnje zdrave hrane, te zaštite zdravlja ljudi, životinjskog i biljnog svijeta.

Tlo se onečišćuje na više načina, a zbog zaštite i sprječavanja ovakvih nepovoljnih utjecaja na tlo potrebno je poduzimati slijedeće mjere i aktivnosti:

potrebno je dugoročno kvalitativno i kvantitativno osigurati i održavati funkcije tla, u poljoprivrednoj proizvodnji treba racionalno koristiti zaštitna sredstva i gnojiva uvođenjem kontrole upotrebe količina i vrste zaštitnih sredstava, te organiziranjem savjetodavne stručne pomoći u individualnoj proizvodnji, spriječiti zagađivanja zraka iz kojeg se štetni spojevi i teški metali talože u tlo, posebice u blizini industrijskih objekata i duž značajnijih prometnica, spriječiti zagađivanje voda iz kojih se također štetne tvari talože u tlo, naročito u naplavnim područjima, riješiti odvodnju i zbrinjavanje otpadnih voda, a naročito gospodarskih subjekata i domaćinstava koji otpadne vode preko propusnih septičkih jama ili upojnih bunara upuštaju direktno u tlo, uspostaviti sustav gospodarenja otpadom koji će omogućiti dugoročno, organizirano i kontrolirano postupanje s otpadom, te postojeća nekontrolirana i divlja odlagališta sanirati i spriječiti nastajanje novih, spriječiti nepotrebno širenje građevinskih područja i bilo kakvu izgradnju na vrjednijim obradivim tlima (kategorija-ostala obradiva tla), preispitati potrebe za hidrotehničkim zahvatima na vlažnim i naplavnim tlima, te potrebe za navodnjavanjem u svrhu poljoprivredne proizvodnje, te njihov utjecaj na očuvanje prirodne ravnoteže u okolišu, poduzeti pravodobne mjere za saniranje posljedica mogućih akcidenata koji bi uzrokovali onečišćenja tla (prometne nezgode nakon kojih je u okoliš istekla nafta ili naftni derivati, nezgode pri prijevozu opasnih otpada i sl.),

Tlo je, usprkos različitim onečišćenjima, još uvijek relativno očuvano, posebno u odnosu na tla većine zapadnoeuropskih zemalja, i kao takvo pogodno za proizvodnju zdrave hrane.

BUKA

Na području Općine nisu provedena značajnija i sistematskija mjerenja razine buke, no i bez toga može se ustvrditi da na području Općine trenutno nema velikih izvora industrijske i komunalne buke. Konfliktni prostori su dijelovi naselja kroz koja prolaze trase državnih i

ostalih prometnijih cesta. Konfliktna područja mogu se javiti pri izgradnji bučnih pogona male privrede i obrta u zonama mješovite izgradnje - pretežitog stanovanja.

Za urbana područja i prometne koridore unutar ili uz područja gdje borave ljudi potrebno je odgovarajućom dokumentacijom, sukladno posebnim propisima, utvrditi razine buke koje se ne smiju prijeći. Zone industrijskih postrojenja treba od ostalih odvojiti tamponom zelenila da se smanji širenje buke. Kod izgradnje bučnih pogona male privrede i obrta u zonama mješovite izgradnje - pretežitog stanovanja treba odgovarajućom dokumentacijom, sukladno posebnim propisima, utvrditi razine buke koje se ne smije prijeći i građevinskim zahvatima spriječiti širenje buke u okoliš.

OTPAD

S obzirom da okoliš ugrožava neorganizirano i nekontrolirano odlaganje svih vrsta otpada, na području Općine potrebno je uspostaviti sustav gospodarenja otpadom koji će omogućiti dugoročno i sveobuhvatno zbrinjavanje otpada. Potrebno je sva kućanstva obuhvatiti organiziranim prikupljanjem otpada, te sva divlja odlagališta sanirati prema zakonskim obvezama. Trebalo bi razmisliti o pokretanju projekta selektivnog prikupljanja otpada, da se postojeće uređeno odlagalište ne bi nepotrebno punilo korisnim i, što je još važnije, opasnim završnog zbrinjavanja, te da je velik dio otpada iskoristiv. Mjere za organizirano i kontrolirano postupanje s otpadom obuhvaćaju:

- izbjegavanje i smanjenje nastanka otpada,
- maksimalno korištenje vrijednih svojstava otpada kada njegov nastanak nije moguće izbjeći,
- sigurno odlaganje neiskoristivog otpada sa svim prethodnim i pratećim mjerama i postupcima osiguranja od bilo koje vrste štetnog djelovanja.

Sve ove mjere sadržane su u zakonskoj regulativi, pa je ovim prostornim planom naglašena potreba njena poštivanja, te uvažavanja načela racionalnog i dobrog gospodarenja prostorom.

Karakteristična panorama Općine Lovas

MJERE POSEBNE ZAŠTITE

Mjere i zahtjevi zaštite koji se primjenjuju obuhvaćaju:

- mjere kojima se osigurava što bolja zaklonjenost stambenih, poslovnih i drugih građevina, smanjuje njihova izloženost i povredljivost od razaranja (manja visina građevina, manja gustoća izgrađenosti, više zelenih površina, veća udaljenost između građevina i dr.),
  - mjere koje omogućuju što učinkovitiju evakuaciju, izmještanje, spašavanje, zbrinjavanje, sklanjanje i druge mjere zaštite i spašavanje ljudi i uklanjanje građevina i dr.,
  - mjere koje omogućavaju elastičan prijelaz iz jednog u drugi oblik prometa i kretanja (iz optimalnih u izvanredne uvjete),
  - mjere koje omogućavaju lokalizaciju i ograničavanje dometa posljedica pojedinih prirodnih nepogoda i drugih incidentnih – izvanrednih događaja,
  - mjere koje omogućavaju funkcioniranje i obnavljanje građevina u slučaju oštećenja (protupožarno i protupožarno projektiranje i sl.),
- Planom su određeni minimalni razmaci između građevina, visina i katnost građevina, te udaljenost građevina od javnih prometnih površina.

CIVILNA ZAŠTITA

Civilna zaštita je oblik organiziranja, pripremanja i sudjelovanja građana, pravnih osoba, tijela državne uprave i jedinica lokalne samouprave i uprave radi zaštite i spašavanja građana i materijalnih dobara od opasnosti i posljedica prirodnih, tehničko-tehnoloških, ekoloških nesreća te od ratnih razaranja.

Temeljem citiranog Zakona i Ženevskih konvencija, zadaće civilne zaštite humanitarne su naravi i obuhvaćaju:

- otklanjanje uzroka i neposrednih opasnosti te sprječavanje nastajanja i širenja nepogoda, nesreća ili ublažavanje posljedica ratnih razaranja;
- organizirano sudjelovanje u zaštiti i spašavanju tijekom prirodnih nepogoda ili drugih nesreća u izvanrednim okolnostima te u slučaju ratnih stanja;
- uklanjanje posljedica prirodnih, tehničko-tehnoloških i ekoloških nesreća te ratnih razaranja i osiguranja najnužnijih uvjeta za življenje i rad.

Poslovi koje obavlja civilna zaštita podrazumijevaju:

- pravodobno obavješćivanje pučanstva o nastanku opasnosti i uzbunjivanje; evakuaciju;
- sklanjanje ljudi i imovine i zaštita od bojnih otrova;
- zamračivanje;
- spašavanje iz ruševina;
- pružanje prve medicinske pomoći i skrb o povrijeđenima i oboljelima;
- borbu protiv požara;
- otkrivanje i označavanje opasnih zona (što obuhvaća radiološko-biološko-kemijsku detekciju te otkrivanje zaostalih razornih i eksplozivnih sredstava) te dekontaminaciju i razminiranje terena;
- prihvaćanje i smještaj ugroženog stanovništva;
- sanaciju terena.

Osim ovih “ratnih” zadataka, civilna zaštita je u mirnodopskim uvjetima naročito angažirana na zaštiti i spašavanju u prirodnim nepogodama, i u otklanjanju posljedica od nesreća izravnim djelovanjem čovjeka, npr. velike prometne nesreće, zagađivanje prirode i slično.

Tako postavljena, civilna zaštita obuhvaća osobnu i uzajamnu zaštitu građana, mjere kojima se sama služba civilne zaštite priprema da bi spremno dočekala eventualne nezgode, nesreće, accidente ili ratna djelovanja, te organizirane snage civilne zaštite.

Moguće vrste, intenzitet i posljedice djelovanja prirodnih tehničko-tehnoloških, ekoloških nesreća i ratnih razaranja:

- na području Općine Lovas postoji naftni prekrcajno-skladišni terminal Opatovac čija bi havarija mogla uzrokovati nekontrolirano izlaženje nafte u okolinu što može izazvati teže posljedice na okoliš i stanovništvo.
- na području Općine Lovas postoji riječna državna luka i pristanište

SKLANJANJE LJUDI

Sklanjanje ljudi osigurava se izgradnjom skloništa osnovne i dopunske zaštite, te prilagođivanjem pogodnih prirodnih, podrumskih i drugih pogodnih građevina za funkciju sklanjanja ljudi, u područjima (zonama) obvezne izgradnje skloništa.

U naseljima Lovas i Opatovac nije predviđena obveza izgradnje skloništa.

ZAŠTITA OD RUŠENJA

Ceste i ostale prometnice treba zaštititi posebnim mjerama od rušenja zgrada i ostalog zaprečavanja radi što brže i jednostavnije evakuacije ljudi i dobara.

ZAŠTITA OD POTRESA

Smještaj, projektiranje i građenje građevina treba provoditi sukladno postojećim seizmičkim kartama i propisima koji reguliraju zaštitu od potresa.

Projektiranje, građenje i rekonstrukcija važnih građevina mora se provesti tako da građevine budu otporne na potres, te će se za njih, odnosno za konkretnu lokaciju obaviti detaljna seizmička, geomehanička i geofizička istraživanja.

Važne, gore navedene, građevine su građevine društvene namjene, mostovi, vijadukti i sl.

Treba analizirati otpornost starijih građevina na rušilačko djelovanje potresa, koje nisu projektirane u skladu s propisima za protupotresno projektiranje i građenje. Kod rekonstrukcije takvih građevina izdavanje dozvole za građenje treba uvjetovati ojačavanjem konstruktivnih elemenata na djelovanje potresa.

ZAŠTITA OD POŽARA

Elementarnim nepogodama smatraju se i nesreće uzrokovane požarima, eksplozijama, prometnim nezgodama i rušenjem objekata gdje u zaštiti i smanjenju posljedica bitnu ulogu ima i vatrogasna djelatnost.

Vatrogasna djelatnost je sudjelovanje u provedbi mjera zaštite od požara i eksplozija, gašenje požara i spašavanje ljudi i imovine ugroženih požarom i eksplozijom, pružanje tehničke pomoći u nezgodama i opasnim situacijama te obavljanje i drugih poslova u nesrećama.

Zaštita od požara temelji se na zakonima, propisima i normama koje uređuju predmetnu problematiku, a provodi se u skladu s Procjenama ugroženosti od požara, Planovima zaštite od požara, kategorijama ugroženosti od požara građevina, građevinskih dijelova i otvorenih prostora odgovarajućim ustrojem motriteljsko-dojavne službe, profesionalnim i dobrovoljnim vatrogastvom i pravnih subjekata.

U cilju zaštite od požara potrebno je:

- unapređivati vatrodajavni sustav,
- regulirati parkiranje uz infrastrukturne i javne objekte, omogućiti pristup u svako doba,
- kod rekonstrukcija i adaptacija predvidjeti odgovarajuće preventivne mjere,
- provoditi održavanje zelenih površina, organizirati osmatračke službe i ophodnje,
- provoditi preventivne mjere u stambenim objektima,
- održavati urednim javne i sanirati sve postojeće cisterne,
- izbjegavati longitudinalnu izgradnju uz prometnice bez obzira na namjenu.

Kod građevina u kojima se predviđa veći broj ljudi obvezno planirati vatrodajavni sustav.

Tehnološki procesi u kojima se koriste ili proizvode zapaljive tekućine i plinovi ili eksplozivne tvari, mogu se obavljati samo u građevinama ili njenim dijelovima koji su izgrađeni sukladno važećim propisima koji uređuju predmetnu problematiku.

Radi omogućavanja spašavanja osoba iz građevina i gašenja požara na građevini ili otvorenom prostoru treba u urbanističkim i detaljnim planovima uređenja planirati odgovarajuće vatrogasne pristupe, prilaze i površine za operativni rad vatrogasnih vozila.

Tijekom gradnje građevina treba primjenjivati zakone, pravilnike i ostale propise koji osiguravaju:

- racionalnu vatrootpornost građevine,
- brzo napuštanje ugrožene građevine, dijela građevine ili otvorenog prostora,
- sigurnost susjednih građevina u odnosu na zapaljenu, srušenu ili na drugi način ugroženu građevinu,
- pristupačnost građevini ili području za potrebe vatrogasne intervencije ili pomoći.

ZAŠTITA OD IONIZIRAJUĆEG I NEIONIZIRAJUĆEG ZRAČENJA

Kod postavljanja GSM baznih stanica, radiorelejnih, televizijskih, radijskih i ostalih stanica (predajnici ili usmjerivači) i drugih izvora neionizirajućeg zračenja treba voditi računa da predmetni predajnici ne smiju emitirati elektromagnetno zračenje koje može ugroziti zdravlje građana koji žive ili rade u neposrednoj okolini tih predajnika. Određuje se obveza mjerenja zračenja uz primjenu hrvatskih, međunarodnih i harmoniziranih europskih normi o zaštiti od neionizirajućeg zračenja.